

16–21 mars

Debatter m. m.

	Sid.
Fredagen den 16 mars	
Om förbud mot professionella boxningstävlingar	3

Tisdagen den 20 mars

Interpellation av herr Schött ang. bokföringsplikt och taxeringskontroll för mindre företagare	37
--	----

Onsdagen den 21 mars

Överlåtelse till Umeå stad av Norrlands dragoners kasernetablisserment och övningsområde	38
Vissa anslag under åttonde huvudtiteln:	
Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie	39
Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek	49
Om viss ytterligare vaktpersonal vid nationalmuseet	51
Om anslag till Fadderortsrörelsen	55
Om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse	57
Upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass	64
Beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av egna hem ..	69
Om en fond för tillgodoseende av kommunernas lånebehov vid förvärv av tomtmark för bostadsbebyggelse	75
Rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden	76
Om begränsning av ungdomens tobakskonsumtion	84

Samtliga avgjorda ärenden

	Sid.
Fredagen den 16 mars	
Första lagutskottets utlåtande nr 12, om förbud mot professionella boxningstävlingar, m. m.	3
Onsdagen den 21 mars	
Konstitutionsutskottets utlåtande nr 7, om införande i svensk tryckfrihetslagstiftning av den s. k. genmälesrätten	38
Statsutskottets utlåtande nr 41, ang. överlåtelse till Umeå stad av Norrlands dragoners kasernetablissemang och övningsområde m. m.	38
— nr 42, ang. anslag till allmänna kultur- och bildningsändamål samt kyrkliga ändamål	39
— nr 43, ang. överförande till staten av kommunernas utgifter för det obligatoriska skolväsendet	57
— memorial nr 44, ang. överlämnande till särskilt utskott av vissa till statsutskottet remitterade motioner	57
Bevillningsutskottets betänkande nr 18, om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse ..	57
— nr 22, om upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass ..	64
— nr 26, om undantagande från beskattning av vinst, som beror på penningvärdets fall, m. m.	69
Bankoutskottets utlåtande nr 6, om en fond för tillgodoseende av kommunernas lånebehov vid förvärfv av tomtmark för bostadsbebyggelse	75
Första lagutskottets utlåtande nr 17, om översyn av lagstiftningen rörande explosiva varor	76
— nr 18, om snabbare åtgärder mot ungdomsbrottslingar	76
— nr 19, om åtgärder för att tillföra domstolarna trafikteknisk sakkunskap	76
Andra lagutskottets utlåtande nr 13, om rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden	76
— nr 14, ang. upphävande av värnpliktslagens regler om reservofficersaspirants tjänstgöringstid	83
— nr 15, ang. lagen om semester	83
— nr 16, om viss ändring i butikstängningslagen	83
Tredje lagutskottets utlåtande nr 11, ang. förslag till brandlag och brandstadga m. m.	83
Konstitutionsutskottets utlåtande nr 6, ang. förslag till brandlag och brandstadga m. m.	83
Tredje lagutskottets utlåtande nr 12, ang. översyn av bestämmelserna om äganderättsanmälan beträffande bil	83
— nr 13, om slopande av kontrollen vid överlåtelse av bostadsrätt ..	83
— nr 14, om ersättning i realvärden till skadelidande vid sjöreglering m. m.	83
Allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 6, om åtgärder till främjande av den svenska fruktdryckskonsumtionen	83
— nr 7, om forskning rörande vidgad användning av öländsk kalksten	83
— nr 8, om åtgärder i syfte att beakta de rörelsehindrades problem ..	84
— nr 9, om utredning rörande zigenarfrågan	84
— nr 10, om begränsning av ungdomens tobakskonsumtion	84

Fredagen den 16 mars

Kammaren sammanträdde kl. 11.00.

Justerades protokollet för den 9 innevarande månad.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 118, till Konungen i anledning av väckta motioner om rätt till ersättning från den allmänna sjukförsäkringen för tandvårdskostnad, m. m.

Herr TALMANNEN:

Jag ber att få meddela att talmanskonferensen i dag har beslutat följande beträffande plena den vecka då 1 maj infaller.

Bordläggningsplena hålles onsdagen den 2 maj kl. 14.00 och torsdagen den 3 maj kl. 16.00. Fredagen den 4 maj hålles arbetsplenium med början kl. 11.00.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 59, angående anslag för budgetåret 1962/63 till journalistutbildning;

nr 88, angående marinens tekniska personal m. m.; och

nr 89, angående godkännande av avtal om fortsatt drift av Svenska träforskningsinstitutet, m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 92, med förslag till lag om straff i vissa fall för oriktig ursprungsdeklaration m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 95, angående vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 96, angående överlåtelse av viss kronan tillhörig mark m. m.

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 12, i anledning av väckta motioner om förbud mot professionella boxningstävlingar, m. m., i vad motionerna hänvisats till lagutskottet.

I de likalydande motionerna nr 197 i första kammaren av fru *Segerstedt Wiberg m. fl.* och nr 185 i andra kammaren av herr *Hamrin* i Jönköping m. fl. hade hemställts, att riksdagen måtte besluta om stadgande av förbud mot tävlingar och uppvisning i boxning mellan professionella boxare samt att riksdagen vidare måtte besluta, att ingen del av anslaget till fonden för idrottens främjande skulle få disponeras för stöd åt boxningssporten.

Motionerna hade hänvisats, i vad de avsåge förbud mot tävlingar och uppvisning i boxning mellan professionella boxare, till behandling av lagutskottet samt i övrigt till statsutskottet. I förstnämnda del hade motionerna behandlats av första lagutskottet.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motioner, I: 197 och II: 185, i vad de hänvisats till behandling av lagutskottet, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herr *Andersson*, fröken *Mattson*, herr *Alexander-son*, fru *Segerstedt Wiberg*, fru *Gärde Widemar*, fru *Johansson*, och herr *Gustafsson* i Borås, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

bort hemställa, att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 197 och II: 185, i vad de hänvisats till lagutskott, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad reservanterna anfört.

Reservanterna hade, med hänvisning till vad i reservationen anförts, för sin del funnit övervägande skäl tala för att den professionella boxningen borde förbjudas i vårt land. Då den i motionerna upptagna frågan om sådant förbud emellertid helt nyligen bragts under Kungl. Maj:ts prövning, hade reservanterna ansett, att Kungl. Maj:ts ställningstagande borde avvaktas, innan något initiativ i den av motionärerna önskade riktningen toges från riksdagens sida.

Fru SEGERSTEDT WIBERG (fp):

Herr talman! Mycket har i dessa dagar talats om frihet. Många varningar har uttalats för att i tid och otid tillgripa förbud. Sådana varningar har alltid sitt berättigande, det finns ständigt en frestelse att söka komma åt en misslaglig företeelse genom förbud. Men är varningarna påkallade i samband med en begäran att den professionella boxningen skall bort? Är inte denna begäran en konsekvens av kultursamhällets strävan bort från våldet i umgänget människor emellan mer än ett hot mot den personliga friheten? Då man annars talar om den, brukar man åsyfta friheten att tänka fritt, att fritt ge uttryck för sina tankar i tal och skrift. Någon sådan frihet kan i detta sammanhang knappast vara åsyftad eller hotad.

Den enskilde individen äger i kultursamhället sin frihet tack vare att andra begränsar sin. Man är överens om att avstå från den ohämmade personliga friheten till förmån för gemenskap. Man söker med lagarnas hjälp avväga denna begränsning och skapa ett sådant tillstånd att individen upplever som något självklart att man inte bör ta rätten i egen hand. I denna avsikt talas i propositionen rörande en ny skolform om att de unga skall lära sig att friheten inte är självändamål utan grundval för samarbete och samverkan. Det heter i

propositionen att de skall lära sig att våld och våld är nedbrytande krafter. Kan man då tillåta våld under vissa former och mot betalning?

I den aktuella diskussionen om boxningen har man talat om denna företeelse som ett tidsfördriv med gamla anor. Man har sagt att den fanns representerad under antikens dagar och nämnts av Homeros och Sokrates. Man kunde gärna ha breddat resonemanget och talat om vilka andra folknöjen som fanns under antiken. Då hade man funnit att en del av de romerska kejsarna bland sina nöjen räknade att på Capitolium hetsa lejon mot fångna judar och kristna. Ingen skulle i våra dagar vilja försvara det nöjet under hänvisning till att det har urgamla anor. Inte heller vill vi i Sverige tillåta införandet av tupp- eller tjurfäktningar på grund av att dessa folknöjen sedan gammalt finns på sina håll. Vi betraktar dem som kvarlevor från en gången tid, kvarlevor som vi är ganska övertygade om skall försvinna i och med att kulturen och folkbildningen gör landvinningar.

Boxningen utgör också en kvarleva från den tid då lagar inte reglerade förhållandet människor emellan. Men vem behöver i våra dagar tillgripa the noble art of selfdefence? Brister gatufriden, blir det inte bättre genom att man inför slagsmål. I stället är det ju så att om boxaren ute i samhället utnyttjar sin lärdom från ringen så väntar honom straff. Det finns exempel på detta. Straffet utmätas efter den skada som boxaren åsamkar den andre. Här gäller alltså motsatta regler mot i ringen. Vid boxningstävlan skall som bekant eftersträvas att snabbt oskadliggöra den medtävlande. Skulle två boxare erhålla samma poäng, skall segern i första hand gå till den boxare som varit mest angripande. En segrare måste man nämligen enligt reglerna alltid utropa, och det ledde nyligen till att som segrare i en match utropades en man som låg avsvimmad på golvet. Den avsvimmade blev förklarad för Europamästare, men hans entusiastiska beundrare bad honom samtidigt att avstå från vidare boxning.

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Han hade under sin bana skadats så många gånger, framför allt som segrare.

Enbart reglerna om vari en seger består — med knockouten högst på listan — visar tydligt att vi här har en kvarleva från en gången tid, då lagarna ännu inte hade hunnit begränsa våldets eller självförsvarets räckvidd. Som alla vet, är det numera endast i yttersta nödfall tillåtet att försvara sig själv.

Man kan visserligen säga att vi har kvar andra former av primitiv aggressivitet och att kriget utgör ett uttryck för denna.

På det mellanfolkliga samarbetets område har vi haft skrämmande få framgångar, men detta har aldrig fått utgöra hinder för främjandet inom varje enskilt samhälle av utvecklingen bort från våldsmetoder. Inte förhärsligar man heller kriget i något land som vill kallas för civiliserat.

Den professionella boxningen, herr talman, utgör en underlig form av affärsmässigt exploaterande av primitiva instinkter. Man klär den primitiva kvarlevan i modern kostymering, ordnar galor med hjälp av nutida reklam och tillgriper, då det är möjligt, uppfinningar som TV och radio för att ytterligare göra sig goda inkomster på spektaklet. Allt detta gör att det kan vara befogat att tala om dubbelmoral från samhällets sida. Om vi önskar lära våra ungdomar att våld och våld är av ondo kan vi inte samtidigt tillåta uppvisningar där syftet är att den ene skall skada den andre. Varthän nu rådande förhållanden kan leda framgår av ett färskt exempel. Då nyligen en boxare uppträdde mot läkarnas bestämda avrådan, stod han kraftigt nedblodad som segrare i ringen. Som minne av denna seger erhöll promotorns tolvårige son i gåva boxarens blodiga handskar. Herr talman, jag betvivlar att detta är en företeelse som är ett kultursamhälle värdigt!

Man skulle kunna låta denna spekulation i unga människors drömmar om snabba framgångar och stora vinster fortgå, om läkarna inte så bestämt var-

nat för de skador boxningen vållar. Att i frihetens namn tillåta vinningslystnaden att breda ut sig med risk för att unga människor får sina liv förstörda, det är enligt min åsikt att tillåta missbruk av friheten.

I den offentliga utredning som gjorts uttalar utredningsmannen sig genomgående i mycket försiktiga ordalag, samtidigt som han ingalunda förnekar att risken för skador föreligger. Han nöjer sig med att konstatera att boxarna känner till detta. Han säger bestämt ifrån att en expansion av den nuvarande professionella boxningen i Sverige säkerligen ej är önskvärd. Han säger vidare: »Något medicinskt problem av större format kan boxningen ej anses vara, även om det enskilda fallet givetvis kan te sig nog så problematiskt.»

Medicinska fakulteten i Uppsala varnar för sådana slutsatser bl. a. i en skrivelse undertecknad av professorn i psykiatri doktor Hans Forssman som framför allt har erfarenhet från ungdomsvårdsskolorna. I skrivelsen sägs det vidare: »Fakulteten kan icke dela denna värdering. Fakulteten vill understryka att de registrerade grova skadorna tvingar till förutsättningen av ett långt större antal lättare skador som kunna avslöjas med mera förfinade metoder än de utredaren kunnat använda.» Sammanfattningsvis yrkar fakulteten på att »amatörboxningen undandrages allt ekonomiskt stöd av offentliga medel och finner den professionella boxningen vara i än högre grad icke önskvärd». De medicinska fakulteterna i Stockholm, Lund och Göteborg framför liknande synpunkter.

Medicinalstyrelsen framhåller i sitt remissyttrande över utredningen att boxningen är den enda sportgren, där den som avsiktligt tillfogar motståndaren en svår skada ej diskvalificeras utan i stället utropas som segrare. Styrelsen tillfogar: »Inom den professionella boxningen torde hälsoriskerna vara störst. Den har icke något berättigande från samhällets synpunkt och bör förbjudas.»

Svenska läkaresällskapet säger: »Box-

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

ningen är den enda sport som har till sin syftning att skada.» Socialstyrelsen framhåller att »skadorna inom boxningen icke är att betrakta som olycksfall utan ingår tvärtom som ett moment i tävlingarna». Socialstyrelsen önskar inte heller avvakta den av utredningsmannen föreslagna undersökningen av hur mycken primitiv aktivitet som kan eller bör tolereras av samhället och när samhället bör opponera sig. Den finner i likhet med medicinalstyrelsen att »åskådandet av kroppslig misshandel som av samhället i annan form ej kan tolereras måste verka förråande».

Bland alla remissyttranden finns, herr talman, inte något som ger belägg för det ofta upprepade påståendet att boxningen kanaliserar aggressioner, som i annat fall skulle söka sig andra utlopp. Men från dem som är satta att sköta den mest svårhanterliga ungdomen i vårt land finns uttalanden om att den labila ungdom som lärt sig boxas kan komma att använda sina kunskaper på ett olyckligt sätt ute i samhället, om han råkar i en eller annan dispyt. Då kan han skada både andra och sig själv, ty alla vet att samhället belönar inte den som utanför ringen slår ned en motståndare,

Om detta säger docent Stig Lindgren, medlem av medicinalstyrelsens vetenskapliga råd: »I vad mån glorifieringen av boxningens hjältar bidrar till ökningen av brutaliteten i samhället med gatuoöverfall och dylikt, vågar utredningen med all rätt icke yttra sig om, men det ger samhället ingen anledning att stödja och uppmuntra idrottsgrenar med denna speciella art av aggression.» I samhället råder motsatta förhållanden mot vad som gäller under boxningsgalorna: ju kraftigare nedslagnen blir, ju dyrare blir straffet. I ringen gäller som alla vet att ju kraftigare slaget är, ju fortare når man upp till de svindlande inkomsterna. I en av veckans sporttidningar heter det: »Om man ser kallt på saken gäller det 100 000 kalla, satsade på honom. De pengarna borde ge anledning till de säkerhetsåtgärder som finns för en boxare med sköra ögon-

bryn.» Herr talman! I utskottets yttrande finns en passus om de garantier som ges av boxningskommissionen. Tyvärr har erfarenheten visat hur mycket dessa garantier är värda. Det torde också vara oss en tankeställare, att de två män som skall vara de förnämsta svenska representanterna för detta yrke båda varnats av läkare för att utöva sin hantering — den ene efter en kraftig hjärnskakning, den andre på grund av en farlig ögonskada.

Dessutom har läkarkåren aldrig tidigare, då riksdagen behandlat denna fråga, uttalat sig i så entydig riktning som i år.

Herr talman! Mycket har i dessa dagar sagts om att boxarna och alla som sköter arrangemangen kring dem kan vända Sverige ryggen i händelse av ett förbud. Men är den förlusten verkligen att beklaga? Inkomsterna av boxningsarrangemangen tycks ju redan till stora delar inte komma landet till godo. En av de stora inkomsttagarna säger sig ha god uppfinningsrikedom, då det gäller att kringgå skattelagarna — detta sagt i intervjuer. Det är inte Sverige som skall beklagas, om boxningsgalorna förläggs till andra länder, och vi måste låta dessa länder på egen hand sörja för sin mentalhygieniska vård.

Det har också sagts att om boxningsgalorna förbjuds, kommer den professionella boxningen att utövas i strid mot lagens föreskrifter. Det förvånar mig att sådana uttalanden görs även av dem som anser att företeelsen har uppfostrande moment. Då man gör dessa påståenden glömmar man bort att för en förbjuden företeelse kan reklam inte bedrivas som nu. Man kan inte i annonser locka ungdomar med utsikten till goda förtjänster. Man kan inte få den reklam som TV och radio nu anser sig böra ge. Vi skulle också slippa de tidningsreferat som med beundran talar om att vederbörande boxare säger sig vara på ett »dj—a humör och inte god att råka ut för». Man kan då också slippa referat om svartingar, referat som ogenerat serveras i samband med nyheter om nedslagna färgade boxare, eller talet om

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

svartingarnas rasfränder — allt detta i tidningar som i övrigt bekämpar varje tendens till rashat.

Herr talman! Jag tror inte att det förbud som reservanterna rekommenderat utgör ett hot mot friheten. Förbudet innebär en mentalhygienisk åtgärd, sådana måste finnas i ett modernt samhälle, och vi har redan en rad sådana. Vi kommer säkert i denna debatt att få höra om alla skyddsanordningar som företas vid boxningsarrangemang, men inte ett enda av dessa skydd kan gendriva påståendet att den boxare står som segrare vilken visat störst lust att angripa och att syftet är att skada motståndaren. Att vinna på knockout är det mest eftersträfvade, och en knockout är en form av hjärnskakning, därom ger läkare klara besked.

Herr talman! De som står bakom utskottets utlåtande önskar att initiativ inte skall tas från riksdagens sida utan från regeringens. Jag skulle vilja säga att det viktigaste är att initiativ kommer till stånd, men jag anser att inte endast regeringen utan också riksdagen har skyldighet att ge en mening till känna. Jag hoppas att denna tydligt skall visa att det i detta hus finns många som önskar ta avstånd från våld och från dess utnyttjande i affärsmässigt syfte. Här är det som jag redan framhållit inte så mycket fråga om längtan efter förbud som om vetenskapen om att människor enligt svensk lag inte bör misshandla varandra. Då skall inte en kvarleva av gamla tiders våldsmentalitet få leva i form av ett folknöje. Detta bör framför allt inte ske då en samlad läkarexpertis uttalar sig däremot.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till den reservation som fogats till första lagutskottets utlåtande nr 12.

Herr ARVIDSON (h):

Herr talman! »Den professionella boxningen måste anses som en sport av låg idrottslig valör och är väl närmast att betrakta som en art av artistuppträdande under brutala former.» Dessa sanningens ord yttrades i ett interpella-

tionssvar i riksdagen år 1946 av dåvarande inrikesministern. Sedan dess har vid flera tillfällen boxning, såväl professionell som amatörboxning, diskuterats här i riksdagen, främst när det har gällt fördelning av idrottsanslaget, och man kan väl påstå att boxningshatarna sannoligen aldrig har sparat på krutet, om man får använda ett sådant uttryck i detta sammanhang.

Nu har frågan på nytt kommit upp genom en motion, där man hemställer om helt förbud mot den professionella boxningen. Bakom det utskottsutlåtande som här föreligger står en mycket knapp majoritet, 8 röster mot 7, och det är en ren tillfällighet att det inte är 8 mot 8.

När jag nu som reservant i utskottet vill tillkännage min uppfattning i denna fråga, är det mig först angeläget att förutskicka att jag alltid har varit en stor vän av idrott. Jag har rent av beundrat idrotten. Jag har alltid haft den uppfattningen att idrotten inte bara fysiskt är välgörande för utövaren, utan att den också merendels har en mycket stor fostrande betydelse. Vi har genom idrotten fått fram så mycken frisk och sund ungdom — låt oss för all del inte glömma bort detta. Jag har därför aldrig tvekat när det har gällt att ge idrotten ett handtag. Men jag vill också betona att vare sig det gäller enskilt eller kommunalt bistånd bör alltid vissa krav ställas på både ledare och utövare. Slarv eller försummelse från de förras sida liksom brutalitet från de senares måste förhindras, det får inte tolereras. Att sedan olyckor kan inträffa som kanske förorsakar svåra framtida men för våra idrottsmän är naturligtvis beklagligt, men så länge man bara kan rubricera dessa händelser som rena olycksfall, för vilka ingen kan göras ansvarig, behöver man nog inte vara orolig. Först när en idrottsman uppsåtligt skadas av någon annan utövare har man anledning att se allvarligt på saken.

Hur är det då med boxningen? Först och främst kan vi vara överens om att boxningen åtminstone på en punkt skiljer sig avsevärt från all annan idrott, nämligen därigenom att man avsiktligt

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

försöker skada sin motståndare på ett sådant sätt att han får svårt för att fortsätta tävlingen. Helst skall en boxare, som en tidigare talare har sagt, slås knockout, först då blir segraren den verkliga hjälten. Sedan må boxningsvänner tala hur mycket de vill om det fina i en poängseger. I all annan idrott gäller den gyllene regel som säger att den som avsiktligt skadar någon annan skall bestraffas. Här ligger den stora skillnaden mellan boxning och annan idrott.

I statens offentliga utredningar om boxningssportens skadeverkningar finns ett avsnitt som handlar om tävlingsbestämmelser och regeltolkningar, och där kan man få läsa följande: »Varje slag måste för att ha poängvärde träffa direkt med någon av de knutna handskarnas knogparti på någon del av huvudets fram- eller sidoavsnitt till bakkant på örat eller på kroppens delar ovan häftet.» Jag skall inte inlåta mig på några medicinska synpunkter — därtill är jag inte kompetent, och här finns förresten läkare i denna kammare också — men jag har ändå en gång fått lära mig på en sjukvårdskurs att om man får ett slag i huvudet skall man vila. Man skall förbli i stillhet, annars kan man få framtida men. Men boxarna fortsätter obehindrat trots slag på slag, oftast tills de stupar.

Litet längre fram i denna utredning står följande tankvärda ord, som tydligen gäller ringdomaren: Skyldigheten att vaka över boxarens fysiska välbefinnande innefattar också då boxaren får ett slag som framkallar starkt blodflöde. Rond kan inte avbrytas för att stoppa blodflöde med mindre än skadan enligt domarens uppfattning är sådan att den hindrar boxaren från att fortsätta.

Således får en boxare hålla på att slå på en kamrat — kamrater kallar de sig — trots att han blöder. Ärade kammarledamöter! Kan vi verkligen acceptera en sport med spelregler av detta slag?

Nu har det gjorts en utredning, och remissvaren har inkommit. Fru Segerstedt Wiberg har utförligt redogjort för

dem. De innebär alla, att man ogillar boxningen och fördömer den. Dessa remissvar väger emellertid tungt för reservanternas ställningstagande. Nu frågar jag: Är det inte meningen, när man gjort en sådan sakkunnigutredning, att man skall rätta sig efter den, då man skall fatta beslut i denna fråga som varit uppe tidigare? Jag kan inte begripa varför man skall sätta i gång med utredningar, om de inte skall vara vägledande för de beslut som skall fattas.

Herr talman! Det talas så mycket om vår humana och kulturella samhällsriktning, och man bannlyser våld och våldsmentalitet. Hur rimmar detta egentligen med en välvillig inställning till professionell boxning? Varför skall förbudet mot misshandel, som står inskrivet i svensk strafflag, sättas ur spel bara därför att misshandeln organiseras i förväg och därför att den serveras skådelystna mot betalning? Vårt land kallas både för föregångsland och välfärdsstat — ett beröm som vi glädjande nog i många hänseenden förtjänar. Men ännu mer förtjänar vi detta beröm om vi föregår med gott exempel och städar litet på boxningsfronten — detta skulle vara till heder för vårt land.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr AHLKVIST (s):

Herr talman! Jag skall försöka att fatta mig mycket kort. Jag kan nämligen inte med bästa vilja betrakta detta ärende som en stor fråga.

När vi hade slutbehandlat ärendet i utskottet sade jag skämtsamt att jag inte är så boxningsintresserad att jag är pigg på att gå en match mot fru Segerstedt Wiberg här i första kammaren. Jag tänkte därför inte heller ingå i någon diskussion med reservanternas talesmän. I den mån den argumentering som förts på den sidan behöver bemötas, får det göras av någon som är mera boxningsintresserad än jag. Jag har nämligen inte så stora sympatier för den professionella boxningen att jag anser den vara någonting att slå vakt om.

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Skulle den av en eller annan orsak försvinna, skall jag inte gå omkring och vara ledsen för det. Men det finns ju annat i samhället som man inte anser vara värt att slå vakt om, och det innebär ju inte att man i alla situationer kräver förbud därför att det finns andra som tycker och tänker annorlunda än vad man själv gör. Jag anser inte heller den professionella boxningen vara en landsplåga av den storleksordningen att det är särskilt brådskande med att ta ståndpunkt i detta ärende.

Det är ju inte första gången boxningen har varit föremål för riksdagens intresse. Jag skall inte fördjupa mig vidare i historien än att jag vill tala om vad som kan ha samband med bedömningen av dagens ärende. Jag erinrar då om att riksdagen år 1955 biföll motioner, i vilka begäres en utredning om den professionella boxningens skadeverkningar. Denna utredning kom inte omedelbart till stånd, men år 1959 tillkallades en särskild sakkunnig för att utreda i första hand den professionella boxningens skadeverkningar. Utredningsmannen avlämnade sitt betänkande i slutet av år 1961. Detta betänkande har varit föremål för remissbehandling i vanlig ordning. Vid den tidpunkt då utskottet behandlade motionen var remissvaren i departementet ännu inte sammanställda. Utskottsmajoriteten menar därför att man borde kunna avvakta den normala gången av detta ärendes behandling och inte ta ståndpunkt förrän Kungl. Maj:t har prövat den utförda utredningen och de föreliggande remissvaren.

Inom utskottsmajoriteten finns säkerligen nyanser. Det finns säkerligen de som är mer intresserade av boxningen än jag, och det finns också de som är mer bestämda motståndare till ett förbud mot professionell boxning än jag. Vi har ansett oss böra avvakta det resultat som Kungl. Maj:ts prövning av den utförda utredningen och de föreliggande remissvaren kan leda till. Nog synes det mig att även reservanterna kunde ha lugnat sig och avvaktat resultatet av Kungl. Maj:ts prövning.

Nu sade fru Segerstedt Wiberg att även majoriteten ville att någon skulle ta initiativet. Nej, det har majoriteten inte tagit någon som helst ståndpunkt till, utan majoriteten hänvisar endast till ärendets formella behandling. Vi vet att det är ett ärende som regleras i allmänna ordningsstadgan. Skulle den prövning som pågår i departementet leda till en ändring av denna ordningsstadga, alltså en kungl. kungörelse, brukar riksdagens hörande inhämtas, och det är vad som kommer att ske även i denna fråga. Majoriteten har därför menat att frågan inte är av den brådskande natur, att inte den normala gången kan avvaktas.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr ANDERSSON, BIRGER, (s):

Herr talman! Vi har ju i denna kammarer diskuterat boxningen mycket ingående vid åtskilliga tillfällen. Några nya synpunkter för eller emot kan väl i dag knappast dras fram. Av motionärer och reservanter har vi nu fått höra en del av de gamla skräckskildringarna om boxningens alla faromoment. Fru Segerstedt Wiberg har även givit en historisk rundmålning, i vilken man fick skåda hur kristna och judar kastades för lejonen på det gamla Roms cirkus. Det är klart att man härav i viss mån kan få visionen av att boxningen är någonting förskräckligt, någonting lika brutalt som allt det som folk roade sig med i antiken när den var som brutalt, men man glömmer nog bort att boxningen har vissa regler som, om de följs, medför att det inte inom boxningen uppkommer skador i större utsträckning än som sker inom andra idrottsgrenar. Inom nästan varje sportgren finns det ju något faromoment, och skulle nu exempelvis första kammaren bryta sina gamla traditioner genom att gå emot boxningen och uttala sig för ett förbud, så är det ju mycket tänkbart att detta skulle föranleda vissa personer att vädra morgonluft och komma med förslag om förbud mot andra idrotter.

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Det har ju under denna vinter hänt att en värjfvaktare omkommit under utövande av sin idrott. Alltså skulle värjfvaktningen med samma rätt kunna förbjudas. Det inträffar i ishockey, som i dessa dagar är särskilt aktuell, åtskilliga ting som känsliga människor skulle vilja se förbjudna. Backhoppningen har sina faromoment, för att inte tala om en hel del motortävlingar. Börjar vi med att införa ett förbud mot någon gren, är fältet upprivet, och man vet inte var man slutar.

Vi har i landet sex professionella boxare. Det gäller här alltså inte någon stor fråga, som herr Ahlqvist framhöll. Dessa sex boxare har inte alltid så lätt att finna några motståndare. Dagens svenske boxaridol har fått uppskjuta match efter match, därför att någon lämplig motståndare inte har kunnat anskaffas. Först hade man fått fram en tysk boxare, men han ansågs inte lämplig därför att han inte var jämbördig i fysiskt hänseende med Ingemar Johansson. Man försöker att få åtminstone fysiskt jämbördiga människor att tampas med varandra.

Jag tror att boxningen till sin natur är sådan att den, om dess egna regler följs, är sportsmannamässig. Vi läste exempelvis härom dagen att expresident Eisenhower — detta kan ju vara någonting för herr Kaijser att tänka på — i sin ungdom var en mycket framstående boxare och t. o. m. blev erbjuden att bli professionell. Det blev han emellertid inte, utan han blev ju krigsherre och president. Nu kanske herr Kaijser i analogi med en replik till mig härom året genmäler: Vad skulle inte Eisenhower ha blivit, om han inte tidigare varit boxare? Men en rad andra framstående människor har ju i sin ungdom sysslat med boxning, varit varma anhängare av sporten och synbarligen inte tagit skada av utövningen.

Det gamla engelska boxaridealet var ju avsett för den engelske gentlemanen — någonting finare finns ju inte på denna jord. Jag tror att vad som kan passa överhuset i det engelska parlamentet inte heller bör förskräcka den

svenska senaten. Jag vill för min del under inga förhållanden vara med om att vi går in för ett förbud mot professionell boxning. Gör vi det är risken att känsliga människor undan för undan kommer att begära förbud även mot andra idrotter. Så veckliga bör vi ändå inte vara att vi inte skall tåla någonting.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

I detta anförande instämde herr *Svedberg, Lage*, (s).

Fru **SEGERSTEDT WIBERG** (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag skall bara med anledning av den hyllning av boxningen som herr Birger Andersson här har givit och som svar på hans påstående att jag gjort en skräckskildring av boxningen be att få läsa upp hur en av sportens anhängare skildrar boxningsmatcher i en av de senast utkomna sporttidningarna. Det är en amerikansk skribent som citeras och som med förtjusning skriver om matchen i Göteborg bl. a. följande: »— Tur att det slaget träffade för högt, annars vet man aldrig hur det gått för Joe Bygraves. Jag har tidigare gjort gällande att Johansson förfogar över en så fruktansvärd slagkraft, att han är direkt livsfarlig för sina motståndare. Efter hans massaker i första träffningen med Floyd Patterson skrev jag, att Johansson borde bannlysas från ringen innan någon olycka inträffar!»

Tidningen redogör sedan för olika matcher. Jag skall, herr talman, bara återge följande exempel:

»Ingemars höger hade ungefär samma verkan som om han slagit till med en blydagg i näven. Inte ens från ringside hann man uppfatta detta blixtnabba slag.»

»— Den starke svensken slog 1:an på utmanarlistan Eddie Machen och världsmästaren Floyd Patterson totalt hjälplösa med sin förintande höger, det bruttalaste slaget i den bruttalaste sportens historia.»

»Slaget kom som en blix, sköt rätt

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

ut från axeln och var laddad med var-
enda uns av Ingos 90 kilo. Det träffade
precis på näsroten, just när världsmäs-
taren var beredd att själv anfalla.»

»Ännu mästerligare var likvidering-
en av Eddie Machen.»

Herr talman! Jag har ingenting annat
att tillägga än att det är en entusiast för
sporten som har skrivit dessa rader.

Herr ANDERSSON, BIRGER, (s) kort
genmäle:

Herr talman! Jag skall inte alls pole-
misera emot vad fru Sgerestedt Wiberg
läste upp här. Vi vet alla att ambitiösa
journalister söker göra det mesta möj-
liga av sådant som det går att göra
någonting av. Det är en heder för en
journalist om han kan skriva så levan-
de och målande som möjligt. Jag tror
att den mest målande skildringen av en
boxningsmatch finns i en bok av Jack
London, som var en varm anhängare av
boxningen. Den skildringen var betyd-
ligt mera realistisk än den vi nyss hör-
de, och den slutar med: Det är en utom-
ordentlig sport — det är en kamp för
män!

Herr ARVIDSON (h) kort genmäle:

Herr talman! Herr Birger Andersson
talade vackert om stora män som varit
utomordentliga boxare. Jag undrar hur
många av den andra sorten det finns.
Det kan polisregistret kanske ge en upp-
lysning om.

Vidare jämför herr Andersson box-
ningssporten med annan sport och talar
om att skidlöpare och många andra ut-
sätter sig för risker. Ja, det är sant, men
vi bör väl ändå vara överens om att i
dessa andra fall är skadorna ofrivilliga.
I boxningen gäller det ju att slå ner en
annan.

Som gammal kavallerist — det är kan-
ske ingen som tror det — har jag ett
hjärta för hästsporten; men inte tror väl
någon för den skull att jag gillar att man
klår hästarna med spö o. s. v.

Det är väl en väldig skillnad mellan
boxningen och annan idrott.

Herr ANDERSSON, BIRGER, (s) kort
genmäle:

Herr talman! Herr Arvidson undrar
vart de andra boxarna tar vägen som
inte blir män. Det har jag inget register
över, men jag kan tala om att massor
av ungdomar som tagits om hand av
boxningsförbundet blivit ordentliga män-
niskor.

Det finns åtskilliga socialvårdare i det-
ta land som anser att den bästa tera-
pien när det gäller misslyckade pojkar
är att få in dem i en boxningsklubb, där
de får kontakt med andra och där de
fostras att verka i en anda som är både
sportslig och samhällsnyttig. Jag tror att
herr Arvidson något missförstått det
hela.

Det är ett känt faktum att en rad
av våra kommunalmän och andra so-
cialvårdare har ansett boxningen vara
ett värdefullt hjälpmedel. Om jag inte
minns fel har exempelvis kommunal-
männen i Göteborg — och där har vi
ju den stora boxningsidolen här i lan-
det — ansett boxningen så värdefull att
de på allt sätt söker uppmuntra vissa
ungdomar att bli med där för att bli
samhällsnyttiga och icke vara till för-
fång för samhället.

Herr ARVIDSON (h) kort genmäle:

Herr talman! Jag tycker det skulle
vara ett fattigdomsbevis för vårt land om
vi skulle behöva boxningsklubbar för att
ta hand om vilsekommen ungdom.

Fru SEGERSTEDT WIBERG (fp) kort
genmäle:

Herr talman! Med anledning av att
herr Birger Andersson talade om box-
ningsklubbarnas socialvårdande verk-
samhet skall jag be att få läsa upp vad
socialstyrelsen säger i detta ärende:

»De positiva momenten i boxnings-
sporten — framför allt den hårda kon-
ditionsträningen samt träningen av
snabbhet och självdisciplin — är inga-
lunda någonting som boxningen är en-
sam om. Dessa moment tillgodoses på ett
vida lämpligare och minst lika effektivt

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

sätt inom åtskilliga andra grenar av vår rika flora av sport och idrott.»

Socialstyrelsen har tidigare begärt att barn under 15 år skall förbjudas besöka boxningsmatcher.

»Med hänsyn till vad som anförts i det föregående anser socialstyrelsen, att boxningen i dess nuvarande form är olämplig såväl i egenskap av fritidssysselsättning som i egenskap av publik-sport. Det anförda gäller i all synnerhet i fråga om ungdomen. — — — In-dragandet av understödet har endast av-seende på amatörboxning. Amatörbox-ningens negativa sidor blir inom den professionella boxningen i ytterlig grad förstärkta. Därtill kommer att den pro-fessionella boxningen, liksom all stjärn-idrott, i hög grad torde medverka till rekryteringen av medlemmar i amatör-klubbarna.»

Därför vill socialstyrelsen alltså ha förbud mot boxningen.

Jag vill också påpeka att en av ex-perterna inom den psykiatriska vården på ungdomsvårdsskolorna, doktor Hans Forssman, som nämnts hör till dem som undertecknat Uppsala med. fakultets skrivelse, i vilken man kräver ett be-stämt förbud mot den professionella box-ningen.

Herr ANDERSSON, BIRGER, (s) kort genmäle:

Herr talman! När socialstyrelsen åbe-ropas så är det för mig ingen felfri gudom. Även den kan ta fel när det gäller boxning och annat. Det var so-cialstyrelsens chef bl. a. som gruvligt misstag sig när det gällde ATP.

Herr WIKNER (s):

Herr talman! Figheten har redan bör-jat. Det hade bara fattats att talarna uppträtt med bara överkroppar. Jag är ingen boxningsexpert, men jag skall här försöka att så långt jag kan tala något om boxningen.

Frågan om boxningen har tidigare varit uppe till behandling i riksdagen, såsom har nämnts. År 1955 beslöt riks-dagen med anledning av väckt motion

att hos Kungl. Maj:t begära en utred-ning i syfte att klarlägga boxningsspor-tens skadeverkningar och föreslå åtgär-der till förebyggande och undanröjande av dessa skadeverkningar. År 1959 till-kallades en särskild sakkunnig med uppdrag att följa frågan angående box-ningssportens skadeverkningar. Vi har nu fått denna utredning av med. lic. Bengt Naumann. Han avlämnade utred-ningen den 28 augusti 1961, och den har också varit föremål för remissbe-handling.

När man tillsätter en utredning får man väl i viss mån lita på utredningens resultat. Jag skall inte här närmare ta upp denna utrednings innehåll, då den i huvudsak behandlar amatörboxning-en; jag kommer endast att beröra någ-ra enstaka stycken.

I utredningen sägs att boxningsspor-ten i Sverige inte är någon stor sport-gren. Den kan inte heller bli det. Detta måste kanske kännas tryggt för den som vill ha bort framför allt proffsbox-ningen. Det framhålls även att endast få personer äger fysiska och psykiska förutsättningar för boxning. Av den som börjar med boxningsträning är det enligt tränares uppgifter blott 1—10 procent som äger dessa förutsättningar. Detta gäller amatörboxningen, och då förstår ni hur liten procent det är som blir proffsboxare. Det är dessa som för-slaget om förbud gäller i dag.

Inom amatörboxningen har varje boxare i Sverige en startbok. Detta infördes 1953. I denna antecknas de obli-gatoriska läkarundersökningar som boxaren måste underkasta sig. Det har framhållits att denna startbok betyder oerhört mycket i fråga om möjligheten att övervaka den enskilde boxarens framsteg, form, lämplighet, segrar och nederlag, hälsotillstånd m. m. Ingen annan idrottsgrupp torde vara så me-dicinskt övervakad som boxarna, fram-håller utredningsmannen. Jag har nämnt detta om startboken därför att många kanske inte känner till den. Jag skulle önska att den användes i alla länder.

I Sverige har två dödsfall inträffat,

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

förorsakade av skada vid boxning. De hände år 1946. Det ena dödsfallet gällde en svensk amatörboxare och det andra en utländsk professionell boxare. Hur många dödsfall har det inträffat inom andra sportgrenar? Det skulle ha varit intressant att veta som jämförelse. Det har uppgivits i tidningar att dödsfall, orsakade av skador under utövande av andra idrotter, även har inträffat. Det har framhållits att någon påtaglig medicinsk anledning att ingripa mot boxning för närvarande ej föreligger.

Jag vill omnämna att boxningsreglerna under årens lopp har blivit allt mildare. Personligen är jag inte någon stor entusiast för proffsboxning, men av principiella skäl vill jag ej vara med om att förbjuda den.

Jag förstär även dem som på moraliska, etiska, sociala, medicinska och humanitära grunder vill förbjuda proffsboxningen, men jag tror inte att man genom ett totalförbud når det mål man syftar till.

Proffsboxningen lyder i vårt land under Sveriges professionella boxningskommission. Den har bland annat till uppgift att efter ansökan utfärda licens för personer som är yrkesmässigt engagerade i professionell boxning. Den äger även rätt att vägra okvalificerade eller icke tillräckligt tränade boxare att uppträda samt att indraga utfärdade licenser om så skulle vara nödvändigt.

Detta anser jag garantera att våra svenska pojkar som övergår till proffsboxning har ett visst skydd. Den som blir proffsboxare känner säkert till vilka risker han utsätter sig för. Märk väl, han har valt detta som sitt yrke. Har vi då rätt att förbjuda honom? Vi har andra krävande sportgrenar som utsätter den deltagande för stora risker. Den idrottande väljer själv den sport han gillar, och denna frihet anser jag fullt riktig i ett demokratiskt land.

Jag ber, herr talman att få motivera mitt ställningstagande i utskottet, där jag har varit med om att avstyrka motionen om förbud av proffsboxning, sammanfattat i fyra punkter.

1) Jag är principiellt emot förbud

över huvud taget, framför allt då det gäller sport. 2) Så länge det finns möjligheter att boxas i andra, angränsande länder skulle ett förbud ej göra någon större nytta. 3) Om vi finge förbud i vårt land, finge vi ej möjlighet att bestämna över våra proffsboxare. 4) Svenska proffsboxare skulle kanske köpas av utlänningar, och jag tror inte att de skulle känna samma ansvar för våra pojkar som vi här hemma i Sverige gör.

Om de sökte sig till utländska boxningsklubbar, tvingades de lämna sig helt i främmande händer. Nu har vi genom Sveriges professionella boxningskommission möjlighet att ge dem det skydd och den omvårdnad som kräves. Jag tror att de män som är med i kommissionen känner sitt ansvar och därför så långt de förmår försöker skydda våra svenska ungdomar som blir proffs.

Boxningssporten har i likhet med andra sportgrenar en fostrande uppgift. De pojkar som håller på med boxning är i regel skötsamma och uppträder mycket hyfsat. Vi måste vara rättvisa och ge dem i likhet med andra idrottsungdomar ett ärligt beröm för detta.

Den professionella boxningen i Sverige har haft obetydlig omfattning, och vi har för närvarande endast sex registrerade professionella boxare. Detta gör att vi ej behöver hysa någon större oro för denna sportgren.

Att många avskyr boxning sammanhänger kanske med att de ej satt sig in i boxningen — de kan ej följa med och bedöma den riktigt. Detta fick jag och kanske flera med mig erfara när vi såg SM i boxning i Eriksdalshallen för en tid sedan. Boxning är en idrottslig lek och får ej förväxlas med slagsmål.

Jag tror också att de som blir boxare är vältränade, och risken att skada motståndaren är kanske inte så stor som man gör gällande. Som här tidigare har nämnts får boxningen heller inte ske hur som helst, utan boxarna måste följa givna regler. Det finns både ringdomare och sekonder som övervakar boxarna och ser till att reglerna följs. Det går inte att bestrida att boxarna i viss mån skyddas på detta vis.

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Till sist, herr talman, skulle jag önska att en viss del av de pengar som inflyter vid de stora proffsboxningsmatcher-na avsattes till en fond för boxare som ådragit sig skador på ett eller annat vis.

Jag tror ej att jag behöver vidare utveckla utskottets mening — det har herr Ahlkvist och andra talare redan gjort. Jag ber bara att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr KAUJSER (h):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att vända mig mot det sista som den föregående talaren sade. Han ansåg att det behövde inrättas en särskild fond som skulle ge ersättningar åt dem som hade skadats vid boxning. Jag tycker det är rätt betecknande.

Herr Ahlkvist sade att det här inte är någon stor fråga. Nej, det är kanske inte någon stor fråga, men för mig är det en principiellt kolossalt viktig fråga, därför att det gäller en idrott som har ett helt konträrt syfte mot det som jag i min borgerliga gärning har att tillgodose. Därför känns det alltid som om jag vore ute i ett angeläget ärende när jag talar i den här frågan.

Därjämte vill jag vända mig mot herr Birger Andersson, som tyvärr redan har gått så många ronder att man inte vet hur mycket längre han orkar delta i denna debatt. Han nämnde en mängd framstående män som hade varit boxare, och han började med Eisenhower. Vad var det man kritiserade Eisenhowers regim för? Jo, man sade att den var stillsam, inte tog några initiativ och inte gjorde någonting. Det blev någonting annat när det kom en ung man i stället för den för tidigt åldrade Eisenhower.

Vidare finns det också här i kammaren ett antal ledamöter som i sin ungdom bedrivit boxning. Jag vet att herr Birger Andersson har gjort det. Jag har en gång förut sagt att jag undrar vart han skulle ha nått om han inte boxats i sin ungdom. Han har kommit långt ändå, och allt han säger är ju väsentligt utom det han säger i den här frågan.

Vidare har herr Möller och herr Ericsson i Kinna varit boxare. Jag vet att åtminstone herr Ericsson har intagit en framstående position som boxare, och han lämnade ju också tidigt sin befattning som statsråd.

När vi för två år sedan diskuterade den här frågan kunde man hänvisa till att utredningen om boxningssportens skadeverkningar pågick och att vi därför borde vänta med ett ställningstagande i den fråga som då var aktuell, nämligen om vi skulle förhindra att boxningssporten fick del av det statliga idrottsanslaget. Den utredningen föreligger nu, och den har naturligtvis bestyrkt att boxningssporten är farlig. Utredningsmannen säger: »Som tidigare nämnts är den medicinskt somatiska användningen mot boxning helt motiverad.» Ja, det är den, och det visste vi förut.

I grund och botten har den nu utförda utredningen, som inte syftat till det grundliga vetenskapliga utredande av arten av och mekanismen för de skador som uppstår vid boxning och deras följdverkningar som medicinalstyrelsen begärde att få utförda år 1957, varit en överflödsgärning. Det som den har framlagt visste man egentligen förut, men det är ju av ett visst värde att få den saken bestyrkt i en publikation av den allmänt och officiellt erkända vederhäftighet som i regel är utmärkande för volymer i serien Statens offentliga utredningar.

Boxningen ger skador — skador som kan vara mera akuta och skador som lämnar bestående men. De akuta skadorna kan vara dödande. I utredningen anges att fram till år 1950 hade 207 dödsfall i anslutning till boxningssporten beskrivits. I debatten för två år sedan kunde jag från en annan källa anföra några siffror från något senare år. Det gällde 64 dödsfall under en period av fyra år, och av dem gällde 22 amatörer. Samma månad som vi förde den debatten dog två boxare i matcher — den ene var amatör, om jag inte minns fel. I vårt land har fyra boxare avlidit i anslutning till boxningsmatcher, därav två

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

där den vid boxningen uppkomna skadan var den helt avgörande dödsorsaken — herr Wikner redogjorde alldeles nyss för detta. I de två övriga fallen var boxningsmatcherna bara en bidragande orsak till dödsfallen. En av dessa två, hos vilken boxningsskadan — bristning av ett blodkärl med blödning i hjärnhinnorna — var den uteslutande dödsorsaken, var amatörboxare.

Nu har det sagts åtskilliga gånger att det dör många fler i andra idrotter än vid boxning. Visst finns det andra idrotter som kan vara farliga, t. ex. backhoppning, där jag har sett både en dödsolycka och en svår skallskada där patienten dock klarade sig. Båda olyckorna inträffade samma vecka och gjorde ett starkt intryck. Det kan inträffa olyckor vid fäktning, där bristande eller ofullständigt skydd på floretten varit orsak till flera dödsfall. Ridsporten har också medfört många dödsolyckor. Visst finns det även många idrotter där man i stridens hetta bär sig allt annat än riderligt åt mot sina motståndare — jag tänker på ishockey, som lär vara aktuell nu och som av kommentarerna till vissa matcher att döma tycks vara på väg att bli något av en avart av idrott. Men boxningen är den enda sport som till sitt syfte har att skada. Det är det som är det specifika med boxningen, och det är det som är det otäcka med boxningen. Det är inte som t. ex. vid brottningen, som visst inte den heller är utan risker, fråga om enbart ett mätande av kroppskrafterna. Nej, man skall skada motståndaren så att han blir ur stånd att fortsätta kampen, och man skall helst göra det genom att träffa huvudet, det organ som är säte för hans högsta funktioner, hans intelligens, hans personlighet, ja, det organ vars fulländade byggnad det är som skiljer människan från djuren.

Men boxningen ger som sagt inte bara akuta skador, den kan också ge bestående skador, och den kan av allt att döma ge men som kommer till synes först senare. Många boxare, även sådana som inte utsatts för knockout, har visat akuta förändringar på EEG, alltså

elektroencefalogram, och det är en väl grundad erfarenhet att upprepade hjärnskador, som var för sig inte behöver vara så svåra, till slut kan ge upphov till betydande förändringar. En skada på hjärnceller regenererar inte, läker inte på samma sätt som skador på andra organ. Det blir defekter, som dock kanske till en början inte märks i det dagliga livet därför att vi av en givmild natur har utrustats med en riklig reserv av nervceller på högre cerebral nivå. Defekterna kommer därför kanske till synes först när de blivit flera, så att deras sammanlagda effekt kan framträda. När man åldras får man också förr eller senare sådana små defekter i hjärnan till följd av åldersförändringar i hjärnans kärl. Har man tidigare fått hjärnskador, kan det mycket väl hända att dessa ålderssymptom framträder tidigare än de annars skulle ha gjort.

Det här gäller ändå inte den grava bild som kallas punch drunk. En boxare kan bli punch drunk utan att ha varit utsatt för mer än en enstaka knockout. Starka skäl talar för att den sjukdomsbilden kan uppkomma som resultat av en mängd små traumatiska hjärnskador, sådana som uppträder vid varje boxningsmatch. Utpräglade fall av denna art är säkerligen sällsynta, åtminstone i vårt land och bland amatörer. Lättare tecken på kronisk hjärnskada kan befaras vara betydligt vanligare; det är svårt att avgöra hur ofta lättare psykiska defekter genom boxningsskador förekommer. Symtomen kan vara psykisk avtrubbning, slapphet och eufori. En boxare med sådana symtom har i regel ingen sjukdomsinsikt och söker inte heller läkare.

Herr Wikner talade om startboken som något som skulle skydda boxarna för allvarligare skador. Startboken stipulerar avstängning från träning och boxning under viss tid efter en knockout. Efter en knockout blir vederbörande avstängd en månad, efter ytterligare en knockout under tre månader, och efter en tredje knockout avstänges boxaren under ett år. Det händer också att en boxare efter en tredje knockout av-

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

stänges för alltid från vidare boxning. Men för skador som uppkommer utan att knockout inträffar skyddar inte startboken. Även om en läkare är närvarande vid matcherna och observerar boxaren kan alltid olycksfall inträffa, ja en boxare kan träffas av ett så svårt slag att han omkommer. Detta har inträffat och har t. o. m. återgivits i TV.

Att boxningen åstadkommer skador är sålunda säkert, men bör den förbjudas? Är det inte vars och ens sak om han vill boxas? Ja, att amatörboxning inte kan förbjudas synes mig helt klart, även om jag tycker att offentliga matcher också för amatörer är alldeles onödiga. Men det finns ingen möjlighet att övervaka ett förbud för vanliga boxningsövningar, och det finns ingen anledning att lägga det bandet på friheten. Även om det är sannolikt att risken för hjärnskador är förhållandevis större för oerfarna boxare med dålig teknik, vilka därigenom skulle kunna få hjärnskador lättare vid mindre hårda matcher, är det endast relativt få amatörer som så intensivt hängiver sig åt boxningen att de får bestående skador. Men jag kan inte tro, att de offentliga turneringarna för amatörboxarna har någon uppgift att fylla, och det förefaller mig sannolikt, att intresset för denna idrottsgren skulle ytterligare minska om dessa turneringar kom bort.

Annat är det med den professionella boxningen. Dels är den farligare. De flesta dödsfallen har uppträtt vid matcher mellan professionella, och det är framför allt bland de professionella, som man finner fallen med utpräglad punch-drunk-bild. Dels är det som skulle vara idrott i hela boxningsevenemanget bara en liten del i ett stort händelseförlopp, där pengar förefaller att vara det mest betydelsefulla. Det sägs, att man förhindrar dem som är skadade från att delta i matcher, men det är mycket osäkert om den rutinundersökning som genomförs vid matcherna är ägnad att avslöja så subtila symptom det här kan vara fråga om. Svenska läkaresällskapet skrev den 16 januari i sitt remissvar angående den nyligen av-

lämnade utredningen, att det finns groteska exempel på hur svårt hjärnskadade boxare, för att få fortsätta sin karriär, förnekar allvarliga besvär och objektiva symptom. Sedan det skrevs har vi haft tillfälle att konstatera, hur tre läkares råd helt negligerats därför att det var pengar det gällde.

Jag tycker i princip inte om förbud, men ibland måste man utfärda förbud eller åtminstone vad som kan tyckas vara frihetsbegränsande regler för att skydda människor för skador, som de i sin ovishet inte förstår att akta sig för. Vi har recept på sömnmedel och andra gifter, och vi försöker — om den saken råder väl inga delade meningar — hindra narkotikahandel. Personligen skulle jag inte ha någonting emot, att återinföra en begränsning av rätten att inköpa sprit, därest en förutsättningslös utredning skulle visa, att det vore den bästa utvägen att komma till rätta med de missbrukare, som inte kan klara situationen att fritt få köpa sprit. Jag är beredd att medverka till en hastighetsbegränsning på våra vägar — här gäller det visserligen inte bara att skydda den omdömeslöse föraren utan även övriga vägtrafikanter, som kan skadas av hans vilda framfart, men skyddet för den omdömeslöse föraren är ett ingalunda oväsentligt moment i motiven för en hastighetsbegränsning. Den principen att införa förbud för skydd av människor, som inte bättre förstår än att utsätta sig för farliga saker, kan jag alltså vara med om i vissa fall. Det här med boxningen är ett sådant fall.

Det sägs, att boxningen kan erbjuda utlopp för en rad olika vitala, inre psykologiska problemställningar och att den kan ha en positiv betydelse för vissa individer med behov av en primitivt kryddad aktivitet, såsom utredningsmannen uttrycker sig. Herr Andersson var nyss inne på den saken och talade om hur man från ungdomsvårdens sida har riktat ungdomens intresse på boxningsidrotten. Men eftersom boxningssporten är av ringa omfattning torde dess betydelse för kanalisering av eventuella aggressionstendenser hos det

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

svenska folket vara obetydlig, och minst lika sannolikt är, att utövandet av denna sport kan ha en allmän förråande inverkan. Häromdagen hade vi ett exempel på att boxningen i varje fall i det fallet inte hade lett till någon förbättring av situationen. Jag tycker också som herr Arvidson, att en sådan uppfattning innebär en underskattning av våra uppfostrares och fritidsledares möjligheter att finna andra sätt att kanalisera ungdomarnas besvärligheter.

Fru Segerstedt Wiberg talade om den nya skolreform, som vi skall vara med om att fatta beslut om tillsammans. När man tänker på syftet med och målet för den nya skolformen, såsom det framställes i skolberedningens inom detta område synnerligen välsvarvade formuleringar om elevernas sociala fostran för olika situationer i livet, så måste man säga sig att i den fostran har boxningen ingen plats. Det är en annan typ av fostran, som vi vill att våra barn skall få.

Herr talman! Jag tror att boxningen inte har någon uppgift i ett kultursamhälle. Jag vet att den är skadlig och jag yrkar därför bifall till reservationen.

Herr WIKNER (s) kort genmäle:

Herr talman! Föregående talare nämnde den här fonden för skador. Det förekommer skador inom alla idrotter, men här rör det sig om mycket pengar och då kunde man genom en fond göra boxaren skadeslös. Detta skulle också kunna tänkas på andra områden. Det är många som säger, att det blir samhället som får ta reda på dessa människor. Sedan kan man väl inte heller bestrida, tycker jag, att startboken har en oerhörd stor uppgift när det gäller amatörboxningen. Jag sade också, att jag vore glad om den användes även i andra länder.

Jag vill också passa på att tala om förhållningsreglerna då det gäller boxning. Det står bland annat att en boxare aldrig får förlora självbehärskningen, vare sig i eller utanför ringen. Självbehärskning är boxningens A och O. Upp-

träd alltid som det anstår en boxare, artigt och vänligt. Vidare står det bland annat, att ungdomarna måste avstå från vissa saker t. ex. sprit och tobak.

Jag tror säkert, att boxningssporten har en fostrande uppgift, som också nämndes här av herr Andersson, en mycket stor fostrande uppgift för ungdomarna. Det finns de som kanske kunde gå ut bland folket och göra sig mer gällande, men på det här sättet får de mäta sina krafter rent fysiskt och kanske även psykiskt.

Herr KAIJSER (h) kort genmäle:

Herr talman! Med anledning av herr Wikners inlägg skulle jag vilja säga, att det inte finns någon annan idrott som anses vara så farlig, att man ifrågasatt att det just för den sportgrenen skulle inrättas en särskild understödsfond, och det tycker jag är rätt betecknande.

Beträffande möjligheterna för ungdomarna att hävda sig och visa sin styrka vill jag framhålla, att det ju finns andra grenar, där de verkligen kan få tillfälle att visa sin styrka och tävla med andra, exempelvis tyngdlyftningsövningarna. Där förekommer också en trevlig samvaro mellan ungdomarna, och vad det betyder för dem har jag sett på nära håll. En annan sådan gren, som inte går ut på att skada en motståndare eller att klubba ned en människa utan enbart att vinna över honom, är brottningen. Men inte heller brottningen är alldeles ofarlig; det har hänt att brottare har brutit nacken. Det förhåller sig emellertid så med de idrotter, där det är fråga om styrka eller en noggrant utvecklad teknik — t. ex. vid backhoppning — att den som inte har tillräcklig styrka eller tillräcklig teknik kan utsättas för vissa risker som är förbundna med utövandet av sporten.

Fröken MATTSON (s):

Herr talman! För mig har debatten hittills varit utomordentligt intressant.

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Av någon anledning har jag inte haft tillfälle att höra de debatter, som förekommit vid föregående sessioner i ämnet. Trots att det har gått några minuter sedan herr Birger Andersson uppträdde i debatten och herr Wikner lämnade talarstolen, tycker jag att herr Anderssons ord om att boxningen är en sport för män och herr Wikners tal om självbehärskningen såsom utmärkande för »sporten» fortfarande liksom dallrar i luften. Det skulle var av intresse, om det någon gång kunde göras en undersökning om vad det egentligen är i företeelsen boxning, som gör att det så sätter sinnena i dallring; det förmår ju Radiotjänst att åka över till Amerika när en proffsboxningsmatch förekommer, det förmår oss tidningsmän att ge ut extraupplagor och det åstadkommer ett engagemang bland allmänheten på ett helt annat sätt än andra sportgrenar gör.

Jag tror att herr Birger Anderssons tal om att boxningen är en kamp för män är ganska typiskt. Det har tidigare här talats om det gamla Hellas, där boxningen tidigast förekom, och det har också gjorts jämförelser med andra sportgrenar som förekom på den tiden. Ehuru det kanske är onödigt i denna klassiskt bevandrade kammare, vill jag dock framhålla att Hellas liksom en del senare demokratier var ett utpräglat mansstyrt samhälle, där kvinnorna över huvud taget inte hade något inflytande i samhällslivet. Jag tror också att herr Wikners tal om självbehärskningen direkt kan överföras till de boxningsprydda urnfragment, som hittats i det gamla Sparta. Om jag minns rätt vad min gamle lärare i klassisk fornkunskap lärde mig, är det på dessa grekiska fragment boxningen först visas, men där var också självbehärskningen den stora dygden. Det klassiska exemplet är ju ynglingen som stulit en räva och för att dölja sig för upptäckt svepte in den i sin mantel och omkom allteftersom räven tärde på hans inälvor. Sedan jag tagit ställning emot proffsboxningen, har jag ibland, både inom och utom denna kammare och inte minst i min egen hemstad, haft en känsla av att många

skulle önska sig vara i denna klassiska rävs ställe, placerad på lämplig anfallsvinkel mot mina inälvor.

Det är också en del av karaktären i boxningen som gör att lidelserna svaljar så högt både hos dem som talar för sporten och hos dem som talar emot den. Jag skall försöka att undvika dessa tonfall. Det kanske är svårare för mig än för många andra, eftersom jag förmodar att jag har sett åtskilligt flera boxningsmatcher än åtskilliga av herrarna här i kammaren. I min ungdom arbetade jag i Stockholm, och det hörde bland annat till mina uppgifter att skriva kåserier från ringside. Jag har därför sett åtskilliga matcher och har en ganska stor erfarenhet om herr Tandbergs framfart förr i världen. Jag har också varit åsyna vittne vid ett ohyggligt tillfälle då en boxare — jag vill minnas att han hette Radek — fälldes. Namnet har jag kanske glömt, men jag minns ännu hans skrik då njurarna spräcktes på honom. Trots detta har jag försökt säga mig att detta är ett undantagsfall. Man kan inte döma en sport efter erfarenheterna från ett enda olyckligt tillfälle.

När jag i utskottet tog ställning för reservationen försökte jag resonera mig fram till att vi så att säga är uppdelade i tre grupper, när vi tar ställning till frågan här i riksdagen i dag. Det är för det första de som anser att boxningen är en ädel sport, en sport för män, en sport som framkallar självbehärskning och styrka, även om jag sätter ett stort frågetecken beträffande dessa egenskaper. Jag tror för min del att det kan finnas andra vägar att få ungdomen in på rätta banor igen, när den kommit litet vilse. Den andra gruppen är den, som säger att man ogillar boxningen principiellt men inte anser att man på nuvarande stadium skall införa något förbud mot den. Den tredje gruppen omfattas av reservanterna, alltså vi som anser att boxningen inte är någon lämplig företeelse och att därför ett förbud mot boxningen bör övervägas. Jag ber emellertid de ärade kammarledamöter, som tidigare har talat mot sporten och som är litet tveksamma om hur ni skall

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

göra, att slå upp första lagutskottets utlåtande nr 12, s. 7, och se på klämman i reservationen. Vi kräver nämligen inget omedelbart förbud. Vi står inte upp här i dag och begär att en lag omedelbart skall författas som åsidosätter den nuvarande ordningen att proffsboxningens vara eller icke vara står i allmänna ordningsstadgan. Vi har ingen sådan avsikt. Vi har helt enkelt sagt oss att detta ärende är bragt till Kungl. Maj:ts kännedom men att det på den allra senaste tiden har kommit en del nya fakta i målet, som är av så pass graverande natur att vi anser, att de bör understrykas ordentligt genom den skrivning som reservationen har fått samt förebringas Kungl. Maj:t, innan man definitivt tar ställning i frågan.

Det är egentligen inte särskilt stor skillnad mellan utskottsutlåtandet och reservationen. Det är väl bara det, att vi reservanter anser att detta är en tämligen stor fråga, trots allt. Jag skall inte gå in på de medicinska synpunkterna, vilka har framställts tidigare. Jag skall bara göra en personlig deklaration. Jag ser detta som en fråga om vad man skall tillåta i ett kultursamhälle. Den som har studerat akterna, den som bor i en stad som är utmärkt genom sitt stora intresse både för amatörboxning och proffsboxning, märker snart att det finns ett visst sammanhang med det som utredningsmannen också har påpekat, nämligen att proffsboxningen har varit förbjuden en viss tid i Stockholm, medan den däremot icke har varit det på andra ställen i landet. Därför säger han också att det inte finns särskilt stort intresse för boxning i Stockholm, medan det däremot i Göteborg, där det inte har funnits något förbud och där vi råkar ha en f. d. världsmästare, har blommat upp ett intresse, som har gjort att amatörboxningen har blivit oerhört rikt företrädd och som också i fråga om proffsboxningsmatcherna har blivit ovanligt stort. Det måste finnas ett visst sammanhang mellan dessa två företeelser — intresset i Göteborg och det relativt ringa intresset för proffsboxning i Stockholm. Man kan därför verkligen

fråga sig, om det är så otänkbart med ett förbud. Det är inte vår sak att i dag bestämma detta, utan det är Kungl. Maj:t som får avgöra frågan. Förbindelserna mellan dessa två företeelser är emellertid fullkomligt klara.

När man talar med en läkare om dessa saker, får man naturligtvis av honom höra detsamma som av doktor Kaijser i dag. Man får höra talas om de skador boxningen kan medföra. Men läkarna säger inte som herr Birger Andersson, som har missförstått oss helt och hållet. Han säger nämligen, att man också kan förbjuda alla andra sportgrenar, om man kräver ett förbud mot boxning. Vi har inte talat om amatörboxningen utan endast om proffsboxningen. Det är också den senare de läkare talar om, som får ta emot de fall som kommer till mentalsjukhusen. De frågar om man inte kan göra något åt proffsboxningen och dess idealbildning. De har gjort sådana uttalanden till mig under många år, då jag var journalist.

Då jag nu har kommit i den situationen att jag kan representera min hemstad här i kammaren, frågar jag, om man inte kan göra något åt proffsboxningen. Det sägs att den blir mer och mer idealbildande för ungdomarna. Tyvärr går det inte att söka upp de stora grupper av boxare som aldrig kommer in under statistiken men som på ett eller annat sätt har tagit skada av boxningen. Den enda form av skullskador som kan vara latent kan visa sig efter 4, 5 eller 9 år. Den enda form av skador som kommer smygande får man genom boxning. Läkarna anser att socialvården, nykterhetsnämnderna, domstolarna och ungdomsvårdarna har att taga hand om en hel rad av ungdomar, som aldrig skulle ha kommit på kant i samhället utan skulle ha klarat sig i skolan och kunnat skaffa sig utbildning och arbete, om de inte hade gripits av det allmänna intresset för boxning och börjat amatörboxas.

Det är själva fenomenet proffsboxning som föga passar in i bilden av vårt kultursamhälle. Det är detta ganska våldsamma och otäcka uttryck för våldet

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

som man ogärna vill se, ty det griper ungdomen. Vi märker ju, att även vi tar till överord och engagerar oss på ett helt annat sätt för denna fråga än för många andra ämnen och många andra sportgrenar. När man har hört både från läkarhåll och från ungdomsvårdarhåll om vådorna av boxningen, tvekar man inte att till sist ta ställning till den skrivning som riksdagen skall lämna till Kungl. Maj:t och ställa sig på den sida som vill, att ett förbud mot proffsboxning skall övervägas.

Det anföres ibland att en sådan åtgärd inte skulle kunna få någon verklig effekt. Det sägs att förbud alltid kan kringgås. Jag undrar om så är fallet. De som har reagerat mest efter de senaste boxningsevenemangen är bl. a. de som hyrt ut lokaler till boxningsgalorna. De har sagt sig: Kan vi verkligen stå till svars med att tjäna pengar på någonting sådant som vi fått vara vittne till? De har reagerat inte så mycket mot boxningen som mot åskådarna. De har reagerat mot den hänförelse som publiken har visat, och de har sagt sig att de med tanke på sitt ansvar för ungdomen borde överväga att inte längre öppna sina lokaler för boxningsgalor.

Förbud är alltid en tråkig sak, det vet vi alla, både vi som tagit ställning för ett eventuellt förbud i detta ärende och de som tagit ställning emot, men vi kan ändå inte reglera ett kultursamhälle helt utan förbud. Vi säljer inte sprit till våra ungdomar, vi har en filmcensur, och vi diskuterar allvarligt huruvida de vildvästernfilmer som visas i TV med sin revolvermentalitet kan vara lämpliga, eftersom de kan bli idealbildande på sitt sätt för det uppväxande släktet. Jag tror nog att man kan hänföra proboxningen också till det området, och jag tycker, herr talman, att det finns all anledning att understryka den senaste utvecklingen på proboxningens område, när man skall ta ställning till det här ärendet. Man kan inte längre lita på att det tas hänsyn till det som står i reglerna, det har vi fått åtskilliga bevis på, bl. a. ett i Hälsingborg på senaste

tiden, då en boxare ställde upp trots tre läkares avrådanden.

Det är alla dessa hänsyn jag tycker man bör ha i åtanke, när man så småningom skall ta ställning till detta ärende. För mig är frågan dels av principiell art, dels av den art att den hör ihop med hela den politik vi håller på att föra på ungdomsvårdens område.

Jag skall be att få, herr talman, yrka bifall till reservationen.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! När jag vill i all korthet motivera mitt eget ställningstagande i den här frågan, vill jag också ge uttryck för en viss överraskning.

Jag hörde utrikesdebatten härom dagen. Den var lugn, för att inte säga tam. Jag har varit med om att diskutera viktiga frågor, som har med så allvarliga problem som arbetslöshet och dess bekämpande att göra, och de har behandlats väldigt affärsmässigt i den här kammaren. Även en så pass ömtålig fråga som den partiella arbetslöshet som är småbrukarproblemetets kärnpunkt, har i denna kammare behandlats med lugn och saklighet. Men när man kommer till det här ärendet, förekommer det ett tungomålstalande utan ände. Jag tycker att det är inte bara förspild manna-kraft utan förspild kraft över huvudet taget, att skruva upp en sådan fråga till denna vid.

Jag har en känsla av att man skulle vinna på ett mera kortsiktigt bedömande. Det är klart att när man har fått färskna intryck från verksamheten i ringen i egenskap av journalist eller intresserad åskådare, så sätter det outplånliga spår, och det är naturligtvis en belastning när det gäller den så att säga mera förnuftsbetonade avvägningen. Å andra sidan tycker jag att vi här haft så pass gott om tid att bedöma frågorna, att även sådant borde kunna övervinnas.

Här har i vanlig ordning en utredning kommit till stånd. Remissyttrandena har avgivits och föreligger till Kungl. Maj:ts prövning. Under sådana förhål-

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

landen, herr talman, kan jag inte förstå att detta är något så synnerligen brådskande ärende.

Nyss sade en av de ärade representanterna för Göteborg någonting om att det egentligen inte är så stor skillnad mellan utskottets och reservanternas ståndpunkter, och i viss mån kan man säga att det är riktigt. Utskottet säger att något initiativ inte bör tas utan att man bör avvakta Kungl. Maj:ts prövning. Reservanterna däremot bedriver en humanitär verksamhet, som jag hoppas uppskattas på regeringshåll, när de hjälper regeringen med prövningen av frågan inte bara genom att tala om att man vill avvakta regeringens prövning utan också genom att säga ifrån vad regeringen enligt reservanternas uppfattning bör komma till när den prövar ärendet.

Detta är ett *litet* problem. Det har gjorts en jämförelse som berör socialstyrelsen och ATP, men detta är en väldigt obetydlig sak, särskilt när man dimensionerar med den till att omfatta endast proffsboxning, som inte berör många människor här i landet. Man kan väl ändå tycka att vi borde kunna behandla denna fråga på vanligt sätt.

Herr talman! Jag har inte begärt ordet för att vittna om min tro eller min otro i denna fråga utan endast för att framhålla min uppfattning att frågan icke är av den brådskande angelägenhetsgrad att den kräver särskilda åtgärder i dag från riksdagens sida. Utifrån den uppfattningen ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr SVEDBERG, ERIK, (s):

Herr talman! Har man följt denna frågas behandling i första lagutskottet och även tagit del av de anföranden som hållits här av förespråkare för den föreliggande reservationen, får man klart för sig att dessa motioner, som väckts i syfte att utverka förbud mot proffsboxning här i landet, är präglade av ideella motiv. Även för mig ter det sig dock som om den ideella ambitionen skulle ha gått för långt, när man

direkt yrkar på ett förbud mot denna sport. Jag tycker nog även — jag kan inte hjälpa det — att det verkar lite krystat, när man söker direkt artskilja boxningssporten från andra former av idrott. Man säger att boxningen är den enda sport som har till syfte att skada. Tvärtom är det väl ändå så att i all idrott ingår ett kampmoment. Det är någon som segrar, och det är någon som förlorar. Detta gäller alla former av idrottstävlingar — såväl fotboll som allmän idrott, såväl i skidterrängen som i boxningsringen. I all tävlingsidrott ingår ju även ett faromoment, och det kan väl härvidlag inte vara någon skillnad till arten mellan boxning och annan idrott, på sin höjd då en skillnad till graden.

Jag tror det var herr Arvidson som i sitt anförande här förklarade, att om vad som förekommer i en boxningsmatch skulle äga rum ute i samhällslivet, så skulle vederbörande ställas under åtal, samt att detta skulle vara någonting särpräglat för just boxningssporten. Vill man dra sådana paralleller, kan man ju hänvisa t. ex. till motortävlingar, där det händer krockar. Om detta skulle ske i trafiken, skulle vederbörande komma i konflikt med trafiklagarna. Sådana paralleller kan dras även med andra former av sport.

Idrottsverksamheten i allmänhet måste betecknas som ungdomsfostrande. På platser där idrottsklubbar ej finns, brukar ungdomarna sammangadda sig i ligor och bedriva veritabla slagsmål; i varje fall på den svenska landsbygd som jag i någon mån känner till har så varit förhållandet. Sedan idrottsföreningarna kommit till, har den kamplust som hör ungdomen till fått sitt utlopp under idrottstävlingarna.

Visst kan väl stjärnidrotten och även boxningssporten som yrke ibland ta sig problematiska uttryck, men det behöver inte heller saknas positiva bedömningsgrunder. En ung pojke som når idrottstoppen blir ett föredöme, ett ideal för andra ungdomar, inte minst i fråga om en sund livsföring. Vi läste i tidningarna i höstas om en konferens

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

som hållits mot ungdomsfylleriet. En ung framstående svensk simmarflicka hade där hållit ett kort anförande, och jag föreställer mig att det anförandet var mera verkningfullt än många väl-svarvade nykterhetsföredrag. Även in-ternationellt sett kan framgångsrika ungdomar göra propaganda för vårt land och betyda mer än många tusen propagandabroschyrer som sprids i detta syfte. Inte minst gäller det inom Boxningssporten, som har en enorm popularitet utomlands.

När de som nu talar för reservationen hävdar, att boxningssporten skulle vara så förråande, kan jag, fastän en och annan kanske inte tycker om det, inte låta bli att erinra om att vi ändå godtar att all manlig ungdom här i landet skall genomgå militärutbildning under ganska lång tid. Vi godtar det för att världen är sådan att vi anser det nödvändigt. Men om vi jämför denna utbildning och vad den syftar till med att fyra-fem unga friska vältränade pojkar även yrkesmässigt ägnar sig åt den sport som de gillar och har naturlig fallenhet för, så är det att förlora sinnet för proportioner, när man i det senare fallet kräver förbud.

Våra dagars ungdomar är i stort sett mycket skötsamma. Alla landets skolor är sprängfyllda av pojkar och flickor. Det finns skolor, där mer än dubbelt så många sökt inträde som de som fått plats. Vi har aldrig tidigare haft en så intellektuell ungdomskader i vårt land. Kan vi inte då också vara litet generösa gentemot det uttryck för fysisk styrka och mod som proffsboxningen onekligen utgör? Jag tror inte ungdomarna tar skada, inte heller till sin själ, om vi behåller denna lilla färgklick i välfärdssamhället. Jag tror också att de ansvariga inom landets idrottsledning — som en och annan förut erinrat om — skulle slå larm om boxningssporten skulle komma att urarta, men det har de mig veterligt ännu inte gjort. I varje fall må man hoppas att regeringen lyssnar även till dessa idrottens ansvariga, innan åtgärder vidtas med anledning av

den utredning om boxningssporten som utarbetats.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Fru **SEGERSTEDT WIBERG** (fp) kort genmäle:

Herr talman! Herr Svedberg ansåg, att man inte bör yrka på förbud mot proffsboxningen under hänvisning till att vi här i landet har militära övningar och värnplikt. Men vi har det inte för att vi tycker att det är roligt eller för att människorna skall tjäna pengar på det. Vi har det därför att vi anser att det är en nödvändig sak. Jag skulle tro att det inte är någon som menar att krig skall förhärligas eller att det är på grund av något annat än tvång som värnplikten måste finnas.

Däremot, herr talman, betvivlar jag att man kan tala om idrott i samband med proffsboxningen. Det har redan framförts en massa skäl för att man inte kan göra det. Det är väl snarare så att boxningen vädjar till människornas instinkter av primitivaste art och deras villighet att betala.

Jag skall be att få fortsätta min uppläsning. I en tidning som jag köpte i går talas det om en promotorchef i Amerika. Det heter att »han räknar med att kunna sopa in bortåt 50 miljoner kronor brutto på en tillställning, där Floyd Patterson skall få ställa upp mot den tio kilo tyngre Sonny Liston. Det är så mycket slantar, att man inte har råd att säga nej». I detta sammanhang skall vi också komma ihåg att utredningsmannen framhåller faran av att proffsboxarna försöker hålla på för länge just för att de vill tjäna pengar.

Det talas om att boxning är idrott. Låt oss då höra en skildring från samma tidning om hur det gick till när Joe Bygraves gav upp. »Jag satt där knappt en meter från den totalt dimmige Bygraves. Jag har den absoluta uppfattningen att han gav upp eller i varje fall vädjade till ringdomaren om förbarmande. En hund som tigger vatten har ungefär samma uttryck i blicken.»

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Herr **KALJSER** (h) kort genmäle:

Herr talman! Jag skulle bara vilja påpeka för herr Svedberg, att det är väsentligt att man gör skillnad mellan boxning och annan idrott. I boxning är det nämligen inte fråga om att avgöra kampen genom att ställa krafterna mot varandra, utan man skall avgöra kampen genom att sätta motståndaren helt och hållet ur spel, så att han inte längre kan använda sin kraft.

Jag vill däremot i övrigt helt instämma i vad herr Svedberg sade om idrottens betydelse och om betydelsen av det uttalande från en simmarflicka som han nämnde. Men uttalandet gällde inte boxning.

Herr **SVEDBERG, ERIK**, (s) kort genmäle:

Herr talman! Man kan gärna instämma i att de finansiella intressen och transaktioner som förekommer i proboxningen inte är någonting att glädja sig åt. Men det är betecknande att när fru Segerstedt Wiberg valde ett exempel, måste hon gå till Amerika. Jag tror att man här i landet ännu inte kan påvisa några sådana oarter av det slaget att det skulle vara motiverat med boxningsförbud.

Fröken **MATTSON** (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag skall bara be att få bemöta herr Svedberg på en enda punkt. Herr Svedberg talade om den propaganda som den svenska sporten och då enkannerligen proboxningen kan ge oss utomlands. Denna propaganda är viktigare än en hel rad broschyrer, sade herr Svedberg. I fjol vistades jag sex veckor i Amerika. Jag umgicks i journalistkretsar, jag for över en stor del av landet och träffade många människor. Jag märkte att det finns en svensk Ingmar, som är oerhört känd i Amerika, men hans efternamn är Bergman, inte Johansson. Jag fann också, att vad man känner till om oss är vår familjerättsliga lagstiftning, vår arbetsfred och vår strävan att gemensamt försöka ordna

upp förhållandena här i landet. Det är det som man begär föredrag om, t. o. m. från Kanada. Det är filmer om dessa saker som socialattachén Torbjörn Carlsson i Washington begär att få tillsammans med ytterligare material. Ingen människa har begärt att få en ny proboxare från Sverige, ingen amerikan är intresserad av om det kommer en ny svensk proboxare eller inte.

Fru **SEGERSTEDT WIBERG** (fp) kort genmäle:

Herr talman! Herr Svedberg sade, att man inte tjänar så många miljoner på boxningen och tillade: »ännu inte». Nej, lyckligtvis ännu inte, och jag hoppas att man i Sverige aldrig skall tjäna så mycket pengar på boxningen. Men, herr Svedberg, då man uppmanar ungdomar att ägna sig åt boxningssporten, talar man om för dem, att om de är riktigt duktiga kan det hända att de får resa över till Amerika och tjäna miljoner. Här i landet talar man endast om futtiga »100 000 kalla». Det är vad en boxare nu skall kamma in trots att han av läkare varnats för att ställa upp. 100 000 är den summa som medicinalstyrelsen begärde för att kunna göra en ordentlig, genomgripande och uttömmande undersökning av boxningens skadeverkan. Staten har inte råd att ge ut dessa pengar, men en boxare måste tjäna dessa pengar, eftersom han är skuldsatt. Han har tagit så mycket på avbetalning, att publiken måste förstå att han får lov att fortsätta.

Herr **NILSSON, FERDINAND**, (cp) kort genmäle:

Herr talman! Det är intressant att höra inläggen från våra damer i Göteborg i denna fråga. Jag konstaterar att fröken Mattson i sin sista replik gav uttryck för den attityden, att åsiktsskillnaderna i denna fråga är mycket små. Hon tog dock senare såvitt jag förstår upp problemet i hela dess vidd, och fru Segerstedt Wiberg viftade uppenbarligen med Amerika som det spöke, som behövs i denna debatt.

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

I själva verket råder, som fröken Mattson själv påpekar, en liten nyansskillnad i åsikterna om man bör använda den ena eller andra formuleringen när man överlämnar ärendet till Kungl. Maj:t. Skillnaden är bara den, att fröken Mattson vill hjälpa Kungl. Maj:t med tänkandet genom att tala om vad Kungl. Maj:t bör komma fram till vid prövningen av frågan.

Jag vill, herr talman, understryka, att man måste försöka blåsa upp denna fråga, om den skall få någon större aktualitet eller räckvidd hos oss. Man måste vifta med miljonerna från Amerika; eljest blir det ingen stor debatt om dessa ting. Och det vore ju skada, så som denna fråga reklamerats upp!

Jag vågar till sist säga, att jag är litet förvånad över att här har talats om den svenska värnplikten. Det är alldeles riktigt vad fru Segerstedt Wiberg yttrar om att den är någonting helt annat än professionell boxning för pengar. Jag skulle emellertid vilja fråga fru Segerstedt Wiberg: Är fru Segerstedt Wiberg beredd att försöka skapa förbud mot värvning av folk, som mot betalning skall skada andra utanför landets gränser, eller är det bara boxningen, som har fångat fru Segerstedt Wibergs intresse?

Herr KAIJSER (h) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill bara säga till herr Ferdinand Nilsson att motiven för min ståndpunkt i denna fråga inte gäller pengar utan utgöres av rent medicinska överväganden. Dessa medicinska synpunkter är jag inte ensam om att hysa. Till samma åsikter har kommit medicinalstyrelsen liksom även Svenska läkaresällskapet, som ju är en helt fristående sammanslutning till främjande av medicinsk vetenskap och ömsesidigt utbytande av vunna erfarenheter.

Herr SVEDBERG, ERIK, (s) kort genmäle:

Herr talman! Till fröken Mattson vill jag bara säga, att jag inte har gjort nå-

gon bedömning av svenskers verksamhet i utlandet och deras möjligheter att göra propaganda för vårt land, utan jag hoppas livligt, att konstnärer och andra skall kunna göra större propaganda för landet än idrottsmän. I det hänseendet har vi nog fått de rätta proportionerna på dessa ting.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp) kort genmäle:

Herr talman! Jag begärde bara ordet för att få rätta ett litet missförstånd från herr Kaijsers sida. Jag omnämnde i min förra replik damerna från Göteborg. Herr Kaijser konstaterade att vad jag därvid anförde inte ägde tillämpning på honom. Nej, herr talman, för min del räknade jag inte in herr Kaijser bland damerna från Göteborg!

Herr ELOWSSON, NILS, (s):

Herr talman! Herr Birger Andersson nämnde i ett av sina inlägg, att boxningen var en sport för män, och han accentuerade alldeles särskilt ordet »män». Jag kan inte fatta detta på annat sätt än att han menade att det är en särskild sorts män, som ägnar sig åt och är lämpade för boxning. Jag antar att herr Andersson avsåg att det egentligen är »karlakarlarna» i detta och andra länder. Herr Andersson har naturligtvis rätt i att knytnävskamp alltid varit en sysselsättning för män. Det är ju mera sällan som kvinnorna ägnar sig åt boxning. De drar varandra i håret eller tar till andra jämförelsevis beskedliga handgripligheter. Männen har däremot, som sagt, vanligtvis gått till rätta med varandra med knytnävarna. Forskningen har kunnat konstatera, att man redan för 3—4 000 år sedan kom underfund med att denna knytnävskamp mellan männen borde försiggå i mer hyfsade former. Man utvecklade därför redan på den tiden regler för ändamålet. Man band läderremmar om händerna, dels för att skydda händerna, dels också för att öka kraften i slaget. Skillnaden mellan reglerna då och nu är ju praktiskt taget

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

bara den, att nu använder man boxhandskar i stället för remmar. I övrigt är allt som förut, vilket jag menar för min del — liksom herr Kaijser med rätta framhåll i sitt första anförande — gör denna angelägenhet till en relativt stor fråga. Vi har nämligen inte kommit längre än att vi alltjämt finner det alldeles i sin ordning att vi tar emot betalning för att slå en medmänniska på käften eller bearbetar hans överkropp med boxhandskar liksom att vi betalar pengar för att sitta och se detta. Jag menar att detta faktum, att vi inte har kommit längre i utvecklingen på detta område när det gäller våld och våldsmentalitet, är synnerligen nedslående, och det gör denna sak så stor, även om den till sin omfattning är mycket, mycket liten i vårt land; detta senare känner vi andra också till — vi som inte gillar utövandet av boxning. Att det inte skett någon ändring häri tycker jag för min del är beklämmande, liksom att många alltjämt kan träda upp till försvar för att man med full avsikt skall bearbeta sin medmänniskas huvud och överkropp ända dithän att hon stupar och tar räkning till 10. Jag tycker helt enkelt att detta är otäckt, och jag är därför motståndare till boxning — inte därför att den är en stor sak i vårt land men därför att den kan bli det.

Hur går då det hela till? Jo, det är på det sättet att det bildas boxningsklubbar, där deltagarna är amatörer. Kring dessa ringar, där amatörerna uppträder, går de som är promotors för att se ut vilka pojkar som lämpar sig att bli så att säga påläggskalvar och som kan övas upp, ty när de blivit uppövade, kan de bli utskickade på större uppvisningar, där det är möjligt för dessa promotors att förtjäna pengar på dem. Till dessa förskolor, som boxningsklubbarna är, betalar svenska staten 20 000 kronor om året som understöd för att driva upp sådana, som promotors sedan skall ha för att tjäna pengar på. Man kan fråga sig: Hur har vi egentligen kommit dit?

Det har gått till på det sättet att man i England började organisera boxning-

en på 1730-talet, och då stiftade man också regler för hur denna boxningskamp skulle försiggå. År 1861 genomfördes den professionella boxningen, och det skapades särskilda regler för den. Där har vi varit sedan dess. I Amerika kom boxningen att ersätta revolverskjutandet och slagsmålen i saloonerna — vilket de som brukar titta på det nära nog till leda känner till från vildavästernfilmerna på biograferna och i TV. På det sättet har boxningen kommit att överta en del av utlösningen av den våldsmentalitet som finns hos människorna, och resultatet blir — som vi känner till från de många boxningsringarna — misshandel i denna knyt-nävs-kamp. Det blir deformerade näsor, »blomkålsöron», stukade handleder, brutna fingrar, uppslagna ögonbryn etc. Detta är resultatet. Vi kan därför inte betrakta boxningen som annat än avsiktlig misshandel, och eftersom avsiktlig misshandel är förbjuden i svensk lag i övrigt, bör den inte tillåtas i boxningsringen heller.

Nu säges gentemot detta att vi inte kan förbjuda boxningen, eftersom vi då skulle vara nödsakade att förbjuda också andra sportgrenar, där det förekommer skador eller olyckor under utövandet av sporten. Men, som det sagts tidigare här i dag, det är ju inte på det sättet. Inte i någon annan idrottsgren än boxningen avser man ju att skada motparten.

När det sedan talas om att det inte bör utfärdas förbud, skall vi komma ihåg att vi i svensk lag har någonting som heter förbud mot dueller. Det fanns en tid i vårt land, nämligen under 1600-talet, då man som en fortsättning på bältespännandet och torneringarna under medeltiden började duellera inom härarna ute på den europeiska kontinenten. Då fick konungarna, som för det mesta var fältherrar, eller deras underlydande fältherrar gripa in så att det till och med stiftades bestämmelser om att den som i en duell dödade någon också skulle mista livet. Det var åtskilliga som fick gå i främmande krigstjänst under 1600- och 1700-talen just av den anledningen. Vi fick en lag redan

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

år 1590, där envig förbjöds i vårt land. De nu gällande bestämmelserna fick vi genom en kunglig författning 1861, och den duellagen går igen i bestämmelserna i den nuvarande strafflagen, som förbjuder dueller. Jag kan inte betrakta boxningen som någonting annat än en duell, och även om det här inte är fråga om att göra upp om en ärekränkning eller någonting sådant är syftet med boxningen att skada motparten, och det är för mig alldeles tillräckligt för att jämställa den med duell.

De argument, som här under debatten anförts till förmån för boxningen, är precis desamma som den tyska skämttidningen *Simplicissimus* hade så roligt åt under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet när det gällde den tyska mensuren. Den var vanlig under större delen av 1800-talet vid de tyska universiteterna, där man utkämpade dueller med värja för att man skulle få en rispa i kinden så att man fick ett ärr där. Särskilt efter 1870—1871 års fransk-tyska krig var man mycket krigisk i det preussiska Tyskland, och man tyckte att det var alldeles särskilt förnämligt att ha ett sådant ärr i ansiktet. Förbud mot detta infördes 1918 efter första världskrigets slut, men när nazisterna kom till makten 1933, upphävde de detta förbud så att mensuren blev tillåten på nytt. Ja, man skärpte den inom SA och SS ända dithän att det genomfördes en form som kallades »Sprung mensur», vilket innebar att man i motsats till den vanliga mensuren, då man fick stå stilla, hade rätt att röra sig inom en omkrets av 3 meter. Detta skulle alltså vara en hårdare form av mensur. Det var det också, men det blev så besvärligt att nazisterna åter måste införa förbud mot den 1938. Det finns alltså exempel på att det stiftats förbud för att förhindra att folk tillfogar varandra skador av detta slag. Och jag kan inte finna att vi skulle trampa regeringen på tårna, om vi säger vår mening klart och rent ut, att vi inte vill ha denna form av misshandel och skadegörelse i vårt land.

Av den anledning, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Herr ANDERSSON, BIRGER, (s) kort genmäle:

Herr talman! Det är inte för att på något sätt bemöta herr Elowssons historieskrivning och språngmarsch genom världshistorien som jag har begärt ordet, utan det var närmast för att klargöra ett missförstånd som uppkom beträffande mitt yttrande att boxning är en sport för män. Det var ett citat efter en amerikansk boxningsintresserad författare, och jag anser att uttalandet är riktigt.

En och annan av oss har sett en boxningsmatch, och även jag har sett en del. Bland annat förrade jag mig en gång in i en av lokaliteterna på Gröna Lund, där det pågick en boxningsmatch mellan damer, och det var det mest oestetiska jag sett. Då begrepp jag att den amerikanske författaren hade rätt.

Herr ALEXANDERSON (fp):

Herr talman! Som redan framgått av debatten representerar de som behandlat ärendet i utskottet en lång rad nyanser i fråga om ståndpunktstagande till de professionella boxningstävlingarna, allt ifrån de intensiva motståndarna till de lidelsefulla anhängarna. Flertalet i utskottet, och dit hör både sådana som står bakom utskottsutlåtandet och sådana som står bakom reservationen, befinner sig nog på en förmedlande linje, som har föga sympatier för eller som t. o. m. ogillar den professionella boxningen men som ställer sig tveksam till huruvida ett direkt förbud är motiverat. Dit hörde, som vi alla hört här, utskottets talesman, herr Ahlqvist, och jag räknar mig själv till samma grupp. Jag känner därför ett behov av att här i korthet deklarerera varför jag i detta fall har anslutit mig till reservationen.

Jag är liksom utskottsmajoriteten mycket känslig för det argumentet att man inte bör ingripa med förbud i oträngt mål. Det bör krävas mycket starka skäl för ett förbud mot tillställningar som dock tilldrar sig ett stort intresse från allmänhetens sida. När jag ändock har ansett att sådana starka skäl här föreligger, fäster jag inte avgörande vikt

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

vid risken för skador som de deltagande boxarna utsatt sig för eller ens vid det i och för sig slående principiella argumentet att boxningssporten är direkt inriktad på att skada. Avgörandet för mig har i stället varit den så att säga allmänna anständighetssynpunkten eller med andra ord de allmänna minimikrav som vi uppställer för vad som får bjudas vid offentliga tillställningar.

Här har ju av andra talare belysts hur själva tävlingarna tillgår och de reaktioner som utlöses från åskådarna. Av största vikt är också allt det som enligt långvarig erfarenhet både från vårt eget land och från främmande länder rör sig runt omkring de professionella boxningstävlingarna. Jag kan för min del inte finna att vad som här förekommer är värdigt ett kultursamhälle.

Frågan bör också ses mot bakgrunden av de övriga områden, där vi redan har utfärdat förbud i liknande avseenden. Jag kan erinra om att i fråga om menagerier och cirkustillställningar har vi sedan gammalt haft vissa förbud utfärdade, och dessa har skärpts på senare år. Här gäller för närvarande mycket starka begränsningar i fråga om vad som är tillåtet. Bakgrunden är givetvis i första hand djurskyddssynpunkter men även de krav som vi bör ställa på vad som bör bjudas åskådarna vid offentliga föreställningar. Tjurfäktningar har inte förekommit här i vårt land. Jag har faktiskt inte undersökt huruvida de faller under de förbud som för närvarande gäller, men jag utgår ifrån att vi inte stillatigande skulle se att sådana infördes här i landet. En jämförelse mellan tjurfäktningarna och de professionella boxningstävlingarna tycker jag inte är alldeles ooberättigad, fastän den i varje fall ur estetisk synpunkt obetingat måste utfalla till tjurfäktningarnas fördel.

Vidare bör man erinra om vår filmcensur. Den fungerar ju för närvarande så att det framför allt är de råa och upphetsande filmerna som förbjuds. Det är inte minst den jämförelsen som har väglett mig vid mitt ståndpunktstagande. För min del har jag funnit att professionella boxningstävlingar i stort sett

kan jämföras med sådana filmer som nu inte går igenom censuren. Det förefaller mig därför som om tillräckligt starka skäl här föreligger för ett förbud. Jag vill emellertid också påpeka att om man ser saken på detta sätt finns det ingen realitet bakom farhågorna för att liknande synpunkter skulle kunna läggas på en hel del andra idrottsgrenar.

Fastän jag för min del inte är i stånd att inlägga någon starkare lidelse i mitt ståndpunktstagande här, ber jag, herr talman, att få instämma i yrkandet om bifall till reservationen.

Herr MÖLLER (s):

Herr talman! Man skulle på boxarspråk kunna säga att matchen här i dag har varit ganska sluggerbetonad. Må det tillåtas i en av de sista ronderna att en talare gör en kommentar, som själv under några år har sysslat med boxningen, dock som amatör, vilket väl i detta sammanhang får anses vara en förmildrande omständighet.

Detta är ett *litet* problem i den svenska nationen, som i riksdagen har blivit en stor fråga. Den har blivit så stor att den har fått ett specialplenium i riksdagen, vilket är mer än någon annan idrottsgren någonsin fått.

Det kanske kan vara befogat att erinra om att vi snart firar 40-årsjubileum för förbudskravet i boxning. Det har kommit tillbaka då och då men har varje gång avvisats av riksdagen, som icke funnit skäl tillräckligt starka för att tillgripa ett så drastiskt medel som förbud. Vi hade partiellt förbud i Stockholm under 1920-talet. De boxningsintresserade löste problemet genom att ordna de stora ABS-galorna, där tusentals medlemmar av publiken etablerade sig som en stor, sluten boxningsklubb. Sådana arrangemang kan inte precis öka respekten för lagstiftningen.

När nu denna nya offensiv sätter i gång, som inletts för något år sedan i riksdagen, sker det paradoxalt nog samtidigt som boxningen går tillbaka och minskar mer och mer när det gäller antal boxare och publik. Fröken Mattson

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

säger att Ingemar Johansson kommit boxningssporten att blomstra i vårt land. Motsatsen är fallet, herr talman! Det visar sig när man tittar på sid. 12 i utredningen, att boxningen ständigt går tillbaka, räknat i antal boxningsklubbar. År 1950, alltså innan Ingemar Johansson kom i ropet, fanns det 189 klubbar, i dag är vi nere i 112, d. v. s. mindre än för över 30 år sedan. På samma sätt minskar boxningen även i attraktivitet på publiken. Man kan alltså inte gärna använda Ingemar Johansson som ett slagträ och påvisa att han åstadkommer en blomstring.

Jag hörde nyss till min förvåning en av riksdagens mest uppskattade och aktade jurister göra en jämförelse mellan boxning och tjurfäktning. Han ansåg att parallellen utföll till tjurfäktningens förmån. Jag är ytterst förvånad, herr Alexanderson! Jag har sett både tjurfäktningar och boxningsmatcher, och jag tycker det är en helt absurd slutsats att jämförelsen skulle utfalla till fördel för tjurfäktningen. Jag tror, att när herr Alexanderson blir litet mindre upphetsad än han blivit av att lyssna till debatten, kommer han att tänka om.

Vi lyssnade alla med intresse till herr Elowssons historiska exposé över mensuren och utvecklingen i Tyskland, men jag frågade mig i mitt stilla sinne: Vad i all rimlighets namn har detta att göra med proffsboxningen i Sverige?

När det gäller argumenten finns två kategorier, att boxningen skadar utövarna och att den verkar förråande på publiken. Medicinalstyrelsen och läkarsällskapet har uppåddats. Vi har en ofentlig utredning som är väldigt osäker, måste man väl säga. Om man analyserar den, märker man hela vägen detta drag av vaghet i det som de omsorgsfulla läkarna har uttalat. Utredarens slutsats blir att boxningen inte är något stort medicinskt problem. Det italienska läkarsällskapet prisar i högstämda ordalag boxningen såsom en fostrande sportgren. Man kan alltså få fram ungefär de slutsatser man vill. Här är det ju ytterst fråga om ett personligt tyckande. Antingen tycker man illa om boxning eller

tycker man om den, eller också ställer man sig likgiltig för den, men man kan inte på vetenskapliga grunder diskriminera den.

Det väsentliga för debatten är väl att det inte finns något land i världen som infört ett boxningsförbud. Fröken Mattson säger att det dock är fråga om vad man kan tillåta sig i ett kultursamhälle. Är då vi ett så mycket mera ädelt kultursamhälle än alla andra länder i världen, eftersom vi måste förbjuda boxningen, medan den tillåts på andra håll? Är vi så mycket mera kulturellt högtstående, eller är det en fråga om ömtålighet? Jag ställer frågan, och var och en får besvara den för sig själv.

Jag frågar vidare: Hur många proffsboxare är det som denna debatt handlar om? Hur många är det som det lagliga förbudet skulle drabba? De kan räknas på ena handens fingrar. Det står i utredningen att de är sex, men de är fyra och en femte överväger att bli proffsboxare. Så stort är problemet kvantitativt. För fyra till sex stycken skulle vi alltså etablera ett förbud! Jag tycker verkligen med Shakespeare att detta är mycket väsen för ingenting eller i alla händelser för mycket litet.

Vi har totalt under de fyrtio år proffsboxningen utövats i vårt land haft sammanlagt fyrtioålet proffsboxare. Det går några hundra ungdomar genom amatörklubbarna; de flesta går strax ur igen, emedan det ställs starka krav, fysiska och psykiska — krav på kondition, god fysik, balans, omdöme, reaktionsförmåga.

Man säger att denna sport utövar en förråande inverkan. Får jag fråga på vem? På boxaren eller på publiken eller kanske på bådaderna? Det finns ingenting som styrker antagandet att publiken blir förråad genom att titta på boxningsmatcher. Nå, boxarna själva då? Ja, vi har några exempel även i riksdagen. Finansminister Sträng har ju varit boxare liksom även bevillningsutskottets ordförande. Man kan säga: Det märks väl i vår skattelagstiftning att de har blivit förråade, men man kan inte härleda något samband mellan å ena

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

sidan boxningen i deras ungdom och den nuvarande skattelagstiftningen, man kan bara göra antaganden och tycka — och här har tyckts mycket i dag.

Utredarens omdöme när det gäller boxningspubliken är att den i allmänhet är en städad publik bestående av samhällets alla kategorier, kön och åldrar. Utredaren har ett ganska snyggt uttalande om boxningspubliken.

Man kan nog säga att det verkar något spöklikt att hålla upp boxningen som en förråande företeelse i en värld som lever under atombombshot, för att inte tala om de filmer och seriemagasin som också kan sägas ha en destruktiv och förråande tendens.

Motionärerna och reservanterna vänder sig med stor kraft mot profitbegär — det är en mycket intressant variation på liberalismens idévärld — men deras konkreta exempel verkar vara hämtade från Amerika. Den fortlöpande berättelse som fru Segerstedt Wiberg har läst för oss i dag handlar också om en proffsboxningsmatch som ägt rum i Amerika. När man läser reservanternas yttrande kan man få intrycket av att promotor och manager och det arrangerande sällskapet behandlar boxaren som ett viljelöst redskap. Den mest kände promotorn i vårt land, Edwin Ahlqvist, är såsom våra ärade göteborgsdamer säkert vet ingen demonpromotor. Man kan inte heller tala om att Ingemar Johansson är ett viljelöst redskap i händerna på några matcharrangörer.

Jag vill, herr talman, till sist säga, att detta dock är en fråga om en princip. Skall man förbjuda det som man »inte tycker om» eller som man, såsom fru Segerstedt Wiberg sade, anser »mentalthygieniskt olämpligt»? Behöver man i vårt samhälle — säg gärna i vårt kultursamhälle, som man säger i högtidliga sammanhang — det ena året efter det andra förbjuda olika företeelser som man ogillar men vilkas skadeverkningsar på det hela taget är rätt begränsade?

Jag har inte någon särskild faiblesse för boxningen i dag. Jag måste säga, trots ett förflutet i unga år, att jag utan

större saknad skulle se proffsboxningen försvinna. Den är dock en kvantitativt så obetydlig företeelse, att jag inte tycker det är nödvändigt att tillgripa en så stor klubba som en lagstiftning för att hindra den.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Fru SEGERSTEDT WIBERG (fp) kort genmäle:

Herr talman! Herr Möller tyckte mycket därför att han ansåg att vi »bara tyckte». Han anmärkte att det jag här hade läst upp huvudsakligen var från Amerika. Men känner inte herr Möller till att kampen mellan Ingemar Johansson och John Bygraves skedde i Göteborg? Det var en skildring från den matchen jag läste upp. Det beror inte kanske alldeles på en slump att vi på göteborgsbänken är särskilt aktiva i denna fråga.

Herr Möller sade att det finns sex professionella boxare i landet, och han tyckte inte det var mycket att bråka om. Nej, om dessa sex inte drog till sig tusentals människor, som betalar dyra avgifter för att se en boxare slås ned ordentligt och som förvandlas till en skrikande massa, skulle inte heller jag yrka på förbud. Jag anser att man inte bör ha förbud i alltför många fall.

När sedan herr Möller säger att utredningen är ganska svag, håller jag med honom. Det gör även läkarna. Det är inte ett personligt tyckande, som har kommit läkarna att anmärka på utredningen. De anser att den inte nog framhåller att det finns skäl till förbud mot proffsboxning på vetenskapliga grunder, eftersom den är skadlig. Föreligger det ett klart och tydligt yrkande från läkarhåll på förbud, så anser jag att ett förbud bör införas. Vi har andra förbud som tillkommit för att skydda ett mindre antal bland de många och som vi ändå fogar oss efter — det vet vem som helst som har följt med i pressen på senaste tiden.

Som sagt, herr Möller — det är vad vi upplevt i Göteborg, som framför allt gör oss betänksamma.

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Fröken **MATTSON** (s) kort genmäle: Herr talman! Efter fru Segerstedt Wibergs anförande har jag inte mycket att tillägga.

Jag skulle möjligen kunna säga, att herr Möller tydligen inte lyssnade särskilt noggrant på vad jag yttrade. Jag har aldrig uttalat mig om herr Ingemar Johanssons betydelse för den svenska boxningen — jag har hållit mig till Göteborg. Det påpekas i utredningen att intresset för proboxning icke har varit särskilt stort i Stockholm — utredningsmannen har själv dragit den slutsatsen, att det beror på det partiella förbud som funnits. I Göteborg har dock intresset varit mycket större bl. a. beroende på Ingemar Johansson och bristen på förbud.

Nu kan man väl säga, att en utredning aldrig kan vara riktigt objektiv, och jag tror att dr Naumanns yttrande om den städade proboxningspubliken är ganska subjektivt. Lokaluthyrarna i samband med den senaste matchen anmälde själva sin olust. De säger att de tycker det är oerhört att under två matcher se hela publiken resa sig upp och skrika: »Slå ner honom! Slå ner honom!»

Jag var inte närvarande, jag har endast hört vad lokaluthyrarna har yttrat, men detta tyder enligt min mening inte på att publiken var särskilt städad.

Men att jag har tagit ställning på det sätt jag har gjort beror inte på hur publiken reagerar eller på om boxarna blir skadade eller inte. De har ställt upp i kampen, och de kunde gärna få utkämpa den, anser jag, även om man kan vara något tveksam med hänsyn till de ekonomiska intressen som ligger bakom. Det som för mig har varit avgörande är proboxningens inverkan på den ungdom som i allt större utsträckning söker sig till amatörboxningsklubbarna.

På Lillhagens sjukhus kan läkarna för närvarande nämna sex unga amatörboxare som vårdas för mentala skador. De är alla ungdomar i 14—16-årsåldern. De kommer, såvitt läkarna nu kan bedöma, aldrig någonsin att kunna bli återställda. Därtill kommer många

andra skadade som finns utanför sjukhusen. En av de medicinska synpunkter som man inte får glömma bort i detta sammanhang är nämligen att en skrumphjärna inte går att reparera, även om gliacellerna annars träder in. Dessa skador yttrar sig ofta inte förrän efter nio—tio år. Någon statistik på hur många dessa skador är kan vi aldrig få, men samhällsorganen kommer på många olika sätt i kontakt med dessa fall.

Detta är, herr talman, anledningen — och den enda anledningen — till att jag har ställt mig på reservanternas sida och anser att man bör rekommendera Kungl. Maj:t att överväga ett eventuellt förbud.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr **ELOWSSON, NILS**, (s) kort genmäle:

Herr talman! I operetten Tiggargstudenten förekommer en lustig figur som heter Ollendorff, om jag inte minns fel. Han är rätt darrig på benen och gammal till åren. När han går omkring i salongerna och hör något som är litet ömtåligt och som han anser att man inte bör tala om, så säger han: »Svampen på, svampen på!»

Herr Möller handlar enligt precis samma recept. Tala bara väl om boxningen, så blir den genast litet snyggare, tycks han mena. Men nu är boxningen inte snygg! Kring den professionella boxningen är det bara skumrask, åtminstone i Amerika. Huruvida det är det också i vårt land skall jag inte säga något om, men jag är tämligen säker på att om den professionella boxningen skulle utvecklas i Sverige, så skulle det ske efter samma normer som i Amerika.

Men, herr Möller, det är ju inte nu fråga om vilken omfattning boxningen har i vårt land, utan om det råa i boxningen. Alla som strävar efter att åstadkomma en fredlig samlevnad mellan människor och folk måste, anser jag, vara angelägna om att förhindra allt

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

som tar sikte på att lära människor att slå ner varandra, i den mån det inte är betingat av rena självbevarelsesdriften. Det är det inte när en person går upp i en boxningsring, ty ingen behöver gå upp dit om han inte vill.

Herr LAGER (k):

Herr talman! Jag vill bara till kammarens protokoll anteckna, att jag tycker att boxning är en rå form av sport. Jag tror emellertid att den kommer att försvinna av sig själv. När mänskligheten har avlägsnat sig ännu några årtionden eller kanske något århundrade från barbariet lär väl också boxningen försvinna. De siffror, som herr Möller nyss anförde, ger, anser jag, belägg för ett sådant antagande.

Jag tycker också att boxningstillställningar är råa. De appellerar till människornas lägsta instinkter, vilket väl ändå inte kan vara tilltalande.

Jag tror emellertid inte att ett förbud hjälper. Man kan inte förbjuda människor att ägna sig åt riskabla övningar. Vi kan inte gärna utfärda lagar som förbjuder folk exempelvis att utbilda sig till cirkusartister. Det är väl inte alldeles riskfritt att hänga i en svajmast 30 meter över marken utan skyddsnet eller att hoppa från 30 meters höjd ned i en balja med vatten. Jag tror inte att ett förbud här skulle hjälpa.

Jag är alltså, herr talman, motståndare till boxning och motståndare till förbud.

Herr SVÄRD (h):

Herr talman! I anledning av under denna riksdag inträffad händelse överväger jag allvarligt att vid nästa riksdag motionera om förbud mot fortsatta riksdagsdebatter om förbud mot professionell boxning och under alla förhållanden om förbud mot särskilda debatt dagar för den sortens uppvisningar.

Det förefaller mig, herr talman, vara det enda förbud som jag kan tolerera utöver de många förbud kring vilka frihetens hängivna anhängare numera en smula andtrutet samlar sig.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANNES, (fp):

Herr talman! Jag skall inte ge mig så mycket in på debatten om det sköna eller mindre sköna i boxningssporten.

Vad som föranledde mig att begära ordet var ett yttrande av herr Ferdinand Nilsson, som gick till rätta med reservanterna, vilka han tydligen ansåg lade näsan litet för ivrigt i blöt. Han sade att reservanterna ville »hjälpa Kungl. Maj:t med tänkandet». Denna fråga, kommer, menade han, under Kungl. Maj:ts prövning, och då hade reservanterna ingen rätt att hjälpa Kungl. Maj:t att tänka.

Jag vill protestera mot en sådan inställning. Jag inbillar mig att herr Ferdinand Nilsson menar sig höra till oppositionen. Vad oppositionen har till uppgift är väl just att försöka hjälpa Kungl. Maj:t med tänkandet. Helst skall vi göra det på ett så effektivt sätt, att Kungl. Maj:t så småningom ansluter sig till vårt sätt att tänka. Jag anser det alltså inte vara något fel av reservanterna att de vill skicka en rekommendation till Kungl. Maj:t inför det ställningstagande, som Kungl. Maj:t en gång skall ta i denna fråga.

Jag har själv varit litet osäker beträffande mitt ställningstagande i förevarande fråga, men jag måste säga, att sedan jag lyssnat till min namne med förnamnet Birger har jag blivit allt mer övertygad om att det nog ändå är lämpligast att rösta med reservanterna. Visserligen talade herr Birger Andersson om att det för boxningen fanns vissa klart formulerade regler, som man måste följa. Jag vet inte om han har varit boxare — det är tydligen rätt många här i kammaren som har sysslat med den sporten i tidigare år — men ett så flagrant brott mot alla regler om att man inte får slå under bältet som han här begick har jag sällan varit med om i denna kammare, nämligen då han anklagade chefen för socialstyrelsen för att inte kunna tänka i denna fråga därför att han vid ett annat tillfälle — enligt herr Birger Anderssons uppfattning — hade tänkt fel. Man utdelar inte sådana slag!

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Vem var det för övrigt som först kom upp med dessa regler för boxningen? Det var i varje fall inte boxarna själva, utan det var väl på sin tid i England vissa personer som vi väl skulle kunna kalla snobbar — själva kallade de sig för gentleman — som skaffade sig skyddslingar, som utövade denna »noble» sport. Det kostade faktiskt en hel del att underhålla dessa skyddslingar, och för att de inte skulle slå ihjäl varandra så fort satte man upp vissa regler för hur misshandeln skulle gå till. Gentlemanerna själva i denna gentleman-sport deltog emellertid aldrig i sportens utövande; därtill var de alltför kloka och kanske också alltför räddhågade.

Herr Alexanderson nämnde att han kanske föredrog tjurfäktingen framför boxningssporten. På sätt och vis kan jag förstå honom: Hade de arma tjurarna rösträtt och möjligheter att säga ifrån, skulle de naturligtvis aldrig tillåta tjurfäkting. Vi har emellertid både möjlighet att säga ifrån och att rösta. Därför tycker jag, att det kanske ändå vore lämpligast att rösta med reservanterna.

Herr Birger Andersson angrep också journalisterna. När fru Segerstedt Wiberg läste upp valda delar av ett boxningsreferat, förklarade herr Birger Andersson att det ju alltid fanns ambitiösa journalister, som var angelägna att göra en levande och målande skildring av vad som förekom. Är det något fel av journalisterna att göra en levande skildring, alltså att skildra det hela precis som det har förekommit? Allt det skrämmande som fru Segerstedt Wiberg läste upp var, såvitt jag förstår, ett korrekt referat. Om sedan herr Birger Andersson anser att en sådan ambitiös journalistik är felaktig, vet jag inte vilka anspråk man skall ställa på journalistiken.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! Jag ber kammaren om överseende för att jag kommer igen så här i slutet av debatten. Det är emellertid eftersom herr Andersson i Örn-

sköldsvik vid denna sena timme av debatten samlade sig till en protest mot vad han trodde att jag hade sagt, som jag tycker att jag bör göra ett tillrättaläggande.

Vad jag menar är bara, att när det här föreligger en utredning med remissyttrandet och Kungl. Maj:t skall pröva denna sak — kan vi då inte i en så pass bagatellartad fråga som detta faktiskt är ge oss så mycket till tåls, att vi avvaktar Kungl. Maj:ts prövning utan att nu komma med ett pekfinger?

Eftersom jag ändå har begärt ordet, vill jag med en viss beklämning konstatera, att när första kammaren för en gångs skull tar längre tid på sig för att debattera en fråga än andra kammaren, då är det i en sak av denna begränsade storleksordning.

Fru SEGERSTEDT WIBERG (fp):

Herr talman! Jag skall inte förlänga debatten. Jag skall bara konstatera att herr Svärd här har etablerat sig som en värnare av friheten; han vill inte vara med om något förbud. Jag skall försöka att värna om friheten ännu ett stycke genom att förklara, att jag *inte* skall göra något för att hindra herr Svärd att motionera nästa år.

Herr SVÄRD (h):

Herr talman! Jag bara konstaterar att fru Segerstedt Wiberg förlängde debatten!

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Om förbud mot professionella boxningstävlingar

Fru *Segerstedt Wiberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad första lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 12, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid fru *Segerstedt Wiberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 73;

Nej — 37.

Därjämte hade 6 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Undertecknad anhåller härmed om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden från och med den 17 till och med den 21 innevarande månad för deltagande i Nordiska rådets tionde session i Helsingfors.

Stockholm den 16 mars 1962

Eric Holmqvist

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställ-

ningar rörande utgifterna för budgetåret 1962/63 inom utrikesdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1962/63 inom finansdepartementets verksamhetsområde;

nr 112, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1961/62, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1962/63;

nr 114, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan;

nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan m. m.;

nr 116, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter; och

nr 117, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna å kapitalbudgeten för budgetåret 1962/63 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser:

nr 119, till styrelsen för riksdagsbiblioteket angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning m. m.;

nr 120, till fullmäktige i riksbanken angående verkställd granskning av riksbankens styrelse och förvaltning;

nr 121, till fullmäktige i riksgäldskontoret angående verkställd granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning; samt

nr 122, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen den 25 maj 1956 (nr 216) om jordbrukskasserörelsen, m. m., såvitt propositionen hänvisats till bankoutskottet.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 123, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av konvention om utlämning mellan Sverige och Amerikas förenta stater; samt

nr 124, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 3 § lagen den 6 december 1957 (nr 668) om utlämning för brott.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 68, angående rennäringens främjande;

nr 97, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag, avseende ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 100, angående svenskt utvecklingsbistånd; och

nr 109, angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till brandlag och brandstadga m. m., i vad propositionen hänvisats till konstitutionsutskottet; samt

nr 7, i anledning av motion om införande i svensk tryckfrihetslagstiftning av den s. k. genmälesrätten;

statsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om överlåtelse till Umeå stad av Norrlands dragoners kasernetablissement och övningsområde m. m.;

nr 42, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1962/63 till allmänna kultur- och bildningsändamål samt kyrkliga ändamål jämte i ämnet väckta motioner;

nr 43, i anledning av väckta motioner angående överförande till staten av kommunernas utgifter för det obligatoriska skolväsendet; samt

nr 44, angående överlämnande till särskilt utskott av vissa till statsutskottet remitterade motioner;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 18, i anledning av väckta motioner om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse;

nr 22, i anledning av väckta motioner om upphävande av den särskilda varuskattnen å gräddglass; samt

nr 26, i anledning av väckta motioner om undantagande från beskattning av vinst, som beror på penningvärdets fall, m. m.;

bankoutskottets utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion om utredning rörande en fond för tillgodoseende av kommunernas lånebehov vid förvärv av tomtmark för bostadsbebyggelse;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 17, i anledning av väckta motioner om översyn av lagstiftningen rörande explosiva varor;

nr 18, i anledning av väckt motion om snabbare åtgärder mot ungdomsbrottslingar; samt

nr 19, i anledning av väckta motioner om åtgärder för att tillföra domstolarna trafikteknisk sakkunskap;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 13, i anledning av väckta motioner rörande rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden;

nr 14, i anledning av väckt motion angående upphävande av värnpliktslagens regler om reservofficersaspirants tjänstgöringstid;

nr 15, i anledning av väckta motioner angående lagen om semester; samt

nr 16, i anledning av väckta motioner om viss ändring i butikstängningslagen;

tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till brandlag och brandstadga m. m.;

nr 12, i anledning av väckt motion angående översyn av bestämmelserna om äganderättsanmälan beträffande bil;

nr 13, i anledning av motioner om slopande av kontrollen vid överlåtelse av bostadsrätt; samt

nr 14, i anledning av väckta motioner om ersättning i realvärden till skadelidande vid sjöreglering m. m.; ävensom allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av väckta motioner om åtgärder till främjande av den svenska fruktdryckskonsumtionen;

nr 7, i anledning av väckta motioner om forskning rörande vidgad användning av öländsk kalksten;

nr 8, i anledning av väckta motioner om åtgärder i syfte att beakta de rörelsehindrades problem;

nr 9, i anledning av väckt motion om utredning rörande zigenarfrågan; samt

nr 10, i anledning av väckt motion om begränsning av ungdomens tobakskonsumtion.

Anmäldes och bordlades en av fru *Se-gerstedt Wiberg* under sammanträdet till herr talmannen avlämnad, av henne och herr *Widén* undertecknad motion, nr 578, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.03.

In fidem
K.-G. Lindelöw

Tisdagen den 20 mars

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollen för den 13 och den 14 innevarande månad.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Lange* för tiden från och med den 21 till och med den 23 i denna månad för deltagande i Nordiska rådets sammanträde i Helsingfors.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 68, angående rennäringens främjande.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 97, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag avseende ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde; och

nr 100, angående svenskt utvecklingsbistånd.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 109, angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet motionen nr 578.

Föredrogs och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden nr 6 och 7, statsutskottets utlåtanden nr 41—43 samt memorial nr 44, bevillningsutskottets betänkanden nr 18, 22 och 26, bankoutskottets utlåtande nr 6, första lagutskottets utlåtanden nr 17—19, andra lagutskottets utlåtanden nr 13—16, tredje lagutskottets utlåtanden nr 11—14 ävensom

allmänna beredningsutskottets utlåtanden nr 6—10.

På framställning av herr talmannen beslöts att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde konstitutionsutskottets utlåtande nr 6 skulle uppföras näst efter tredje lagutskottets utlåtande nr 11.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 98, angående omorganisation av byggnadsstyrelsen, m. m.;

nr 99, angående yrkesutbildningen på trädgårdsområdet och stödet till trädgårdsnäringsens rationalisering, m. m.;

nr 102, angående godkännande av beslut inom Internationella valutafonden rörande generella lånearrangemang, m. m.;

nr 103, angående yrkesutbildningen på jordbrukets område; och

nr 115, angående vissa frågor rörande yrkesutbildningen på skogsbrukets område, m. m.

Herr **ANDERSSON, AXEL JOHANNES**, (fp) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av det ärende, som avses i Kungl. Maj:ts proposition nr 100 angående svenskt utvecklingsbistånd, hemställer jag, att kammaren måtte medgiva, att tiden för avgivande av motioner i anledning av nämnda kungl. proposition utsträcker till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från det propositionen kom kammaren till handa.

Denna hemställan bifölls.

Interpellation ang. bokföringsplikt och taxeringskontroll för mindre företagare

Herr SCHÖTT (h) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Enligt bokföringslagen är rörelseidkare skyldig att föra dagbok, i vilken affärshändelserna skall införas dagligen post för post. Denna bestämmelse har uppenbarligen sin grund i att viss garanti måste finnas för att bokföringen innefattar samtliga inkomst- och utgiftsposter. Härutinnan har bestämmelsen även betydelse för den kontroll som från taxeringsmyndigheterna utövas gent emot bokföringspliktiga skattskyldiga.

Det är ett allmänt intresse att bokföringslagen innehåller sådana föreskrifter att bokföringen blir korrekt. Å andra sidan kan man icke bortse från att många hantverkare och andra mindre företagare saknar tillräcklig kunskap i fråga om bokföring. På grund av arbetsbelastningen hinner de vidare ofta inte dagligen ägna tillräcklig tid åt kontorsarbetet. Detta kompliceras också av den ökade uppbörds- och uppgiftsskyldighet som numera ålagts företagarna. Denna är särskilt betungande för de mindre företagarna och förorsakar dem ofta ett omfattande kameralt arbete.

Ett stort antal mindre företagare anlitar därför revisionsbyråer eller andra sakkunniga för sin bokföring. Det förekommer därvid inte sällan att företagaren t. ex. en gång i veckan eller en gång i månaden överlämnar erforderliga uppgifter jämte räkningar och kvitton till bokföraren för införing i dagbok och för kontering. Resultatet kan då bli att taxeringsmyndighet som kommer underfund med förhållandet tar detta som formell anledning att underkänna deklarationen och i stället åsätta skönstaxering. Såvitt jag kan finna har detta

sin grund i gällande bestämmelser. Icke desto mindre förefaller det mig i visst avseende otillfredsställande. Vid en skönstaxering blir bevisbördan omvänd. Och om den skattskyldige sålunda icke kan använda bokföringen såsom bevis i sin argumentation, blir hans möjligheter att erhålla rättelse i en felaktigt åsatt skönstaxering mycket små.

Möjligheter borde inte saknas att erhålla en betryggande inkomst- och utgiftsredovisning utan att posterna införas i dagboken dagligen. Med ett lämpligt system för förvaringen av verifikationer och övriga allegat borde affärshändelserna kunna få införas med vissa tidsintervaller och bokföringen ändock kunna tillmätas vitsord där skäl eljest ej talar däremot. Hur ett sådant system skall uppbyggas vågar jag inte uttala mig om, men jag tillåter mig förorda en översyn av bestämmelserna för att få möjligheterna till en förenkling klarlagda.

Åberopande det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få rikta följande fråga:

Är herr statsrådet villig att företaga en översyn av gällande bestämmelser i syfte att möjliggöra för mindre företagare att utan dagliga noteringar i dagbok upprätta en bokföring som må anses tillfredsställande ur taxeringskontrollsynpunkt?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spørsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.10.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 21 mars

Kammaren sammanträdde kl. 10.00.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 98, angående omorganisation av byggnadsstyrelsen, m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 99, angående yrkesutbildningen på trädgårdsområdet och stödet till trädgårdsnäringens rationalisering, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 102, angående godkännande av beslut inom Internationella valutafonden rörande generella lånearrangemang, m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 103, angående yrkesutbildningen på jordbrukets område; och

nr 115, angående vissa frågor rörande yrkesutbildningen på skogsbrukets område, m. m.

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande nr 7, i anledning av motion om införande i svensk tryckfrihetslagstiftning av den s. k. gemälesrätten, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. överlåtelse till Umeå stad av Norrlands dragoners kasernetablisement och övningsområde

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om överlåtelse till Umeå stad av Norrlands dragoners kasernetablisement och övningsområde m. m.

I propositionen nr 49 hade Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 februari 1962, föreslagit riksdagen att dels medgiva, att i nämnda statsrådsprotokoll omförmälda kasernetablisement och övningsområde finge försäljas till Umeå stad på i huvudsak de villkor, som angivits i en rörande försäljningen upprättad promemoria, dels ock godkänna, att nya byggnader finge uppföras för Norrlands dragoner i enlighet med vad departementschefen i samma statsrådsprotokoll anfört.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte

a) medgiva, att i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 februari 1962 omförmälda kasernetablisement och övningsområde finge försäljas till Umeå stad på i huvudsak de villkor, som angivits i den rörande försäljningen upprättade promemorian;

b) godkänna, att nya byggnader finge uppföras för Norrlands dragoner i enlighet med vad departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll anfört.

Reservation hade anmälts av herr *Söderberg*, som dock ej antytt sin mening.

Herr SÖDERBERG (s):

Herr talman! Jag har ingen erinran att göra mot den överenskommelse, som i detta fall träffats mellan Umeå stad och försvarets fastighetsnämnd. Jag vill emellertid säga några ord beträffande frågan om kostnadernas bestridande.

Arméchefen anser att de merkostnader, som uppstår på grund av förflyttningen, skall anvisas utanför försvarets kostnadsram. Detta är inte det enda fallet, då sådana propåer kommer från försvarsledningens sida. Tvärtom tenderar de till att bli alltför ofta återkommande

diskussionsämnen inom statsutskottets första avdelning. Visserligen tar avdelningen inte upp den diskussionen i förevarande utlåtande, utan spar den till dess medelsanvisning skall ske. Jag har emellertid redan vid detta tillfälle ansett mig böra säga att det är en olycklig utveckling, om tendensen att söka lägga mer och mer av försvarskostnaderna utanför den träffade uppörelsen fortsätter.

Själv hyser jag mina tvivel om att det i längden går att för en enda huvudtitel i förväg spika en kostnadsram, som riksdagen även vid vikande statsinkomster skall vara bunden av till förfång för övriga statsutgifter. Om man dessutom därutöver söker öka försvarskostnaderna ytterligare genom att gång på gång yrka på att kostnader skall läggas utanför ramen — vi får senare tillfälle att behandla sådana framställningar rörande Älvdalsskjutfältet och marinbasen på Muskö — betvivlar jag att enighet om försvarskostnaderna i fortsättningen kan uppnås. Jag anser därför att den pågående försvarsutredningen med uppmärksamhet bör följa denna fråga och söka finna en form för att stävja de tendenser, jag här påtalat.

Herr talman! Jag ber i övrigt att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Häri instämde herr *Dahl* (s).

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 42, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1962/63 till allmänna kultur- och bildningsändamål samt kyrkliga ändamål jämte i ämnet väckta motioner.

Punkterna 1—14

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 15

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen angivna ändringar i personalförteckningen för ortnamnskommissionen, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63, dels ock till Ortnamnskommissionen: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor, vilket innebar en anslagshöjning med 17 000 kronor. Ett av ortnamnskommissionen framlagt förslag om inrättande av en tjänst som förste arkivarie i Ae 26 hade departementschefen icke tillstyrkt.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Osvald m. fl.* (I:116) och den andra inom andra kammaren av herr *Sköld m. fl.* (II:157), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta inrättande från och med den 1 juli 1962 av en befattning som förste arkivarie vid svenska ortnamnsarkivet samt bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa lönegrad för befattningen.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I:116 och II:157,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för ortnamnskommissionen, som föranleddes av vad utskottet i punkten anfört;

b) godkänna under punkten införd avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63;

c) till Ortnamnskommissionen: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 232 000 kronor.

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie

Reservation hade avgivits av herrar *Näsström, Einar Persson, Birger Andersson, Fritz Persson, Rikard Svensson, Söderberg, Mårtensson, Bertil Petersson, Svärd, Petterson* i Degerfors, *Gustafsson* i Stockholm, *Almgren* och *Eskel*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 116 och II: 157,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för ortnamnskommissionen, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna i reservationen införd avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63;

c) till Ortnamnskommissionen: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

Herr **PERSSON, EINAR**, (s):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att erinra om att den fråga, som nu behandlas här i kammaren, inte är någon ny fråga — den behandlades också av 1961 års riksdag med anledning av då väckta motioner i andra kammaren.

Vid 1961 års riksdag begärde man alltså inrättande av en förste arkivarietjänst i lönegrad Ae 26. Dessutom begärdes i dessa motioner, att man skulle inrätta en expeditivvaktjänst i lönegrad A 7.

I dessa motioner, som väcktes i kammaren, anfördes som skäl för förslaget en hel rad av de arbetsuppgifter, som den kvalificerade personalen — som är anställd på ortnamnskommissionen — hade att utföra i brist på denna expeditivvaktjänst, och i den motion som väcktes i andra kammaren, nr 382, uppräknades en hel rad av de arbetsuppgifter, som denne vaktmästare borde utföra. Jag skall tillåta mig att citera några rader ur denna motion: »Den manliga personalen har ideligen med åsidosättande av sina mera kvalificerade

åligganden måst utföra arbeten, som vid andra verk utförs av expeditivvakter: till forskarsalens många besökare utbära kortfacklådor ur den sockenvis ordnade toponymiska samlingen (det finns över 2 000 dylika lådor i arkivet), framtaga och till besökande forskare utlämna böcker och kartor» etc.

På nästa en hel sida finns uppräknat arbetsuppgifter, som den kvalificerade personalen fick utföra i avsaknad av denne vaktmästare, och den dåvarande motionen slutar med följande ord: »Ortnamnsarkivet behöver oundgängligen en expeditivvakt för att den kvalificerade arbetskraften utan att hindras av handräkningsföromål och vaktjänst, med dithörande omgång och tidspillan, skall få ägna sig åt de arbetsuppgifter, för vilka den är utbildad och avsedd.»

Denna motion avslogs av riksdagen 1961, men statsutskottet hade i sitt utlåtande en mycket positiv skrivning.

Detta är alltså vad som hände 1961. I årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, har departementschefen förordat, att en expeditivvaktjänst i lönegrad Ae 7 skall inrättas vid ortnamnsarkivet. Detta biträdades av reservanterna. Dessutom har departementschefen föreslagit vissa lönegradsuppflyttningar och inrättande av nya tjänster. Den kvalificerade personalen har således blivit frigjord från en mängd mindre kvalificerade arbetsuppgifter. Jag tycker för min del därför att de kvalificerade tjänstemännen borde komma att få mer tid för de uppgifter, som de egentligen är satta att utföra.

Även om det nu blir en personalförstärkning vid arkivet under 1962, har dock reservanterna i statsutskottet med stor förståelse omfattat de framställningar utöver propositionens förslag, som är gjorda i årets motioner. Reservanterna har i denna punkt en synnerligen positiv skrivning, i det de anför följande: »Såvitt utskottet kan finna synes emellertid svenska ortnamnsarkivet f. n. icke förfoga över sådana personella resurser att arkivet kan på fullt tillfredsställande sätt fullgöra sina olika

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie uppgifter.» Reservanterna förutsätter Med anledning av detta förhållande därför att Kungl. Maj:t »ägnar frågan begärde man från ortnamnskommissionen förstärkning av arkivets kvalificerade förra året en förstearkivarietjänst. Detta avslogs som bekant, och nu kommer man tillbaka i år. Det kan synas vara litet tjatigt från ortnamnskommissionen. Det är emellertid så, att vi också har ett landsmålsarkiv i Uppsala. Detta landsmålsarkiv har en bättre befordringgång än ortnamnsarkivet har, och därför söker sig tjänstemännen från ortnamnsarkivet över till landsmålsarkivet.

Vi reservanter menar sålunda, att den riktiga vägen är att hemställa till Kungl. Maj:t att ytterligare överväga denna fråga. Det är väl det normala här i riksdagen, att man i första hand överlåter på Kungl. Maj:t att föreslå inrättande av nya tjänster.

Statsutskottet föreslår ingen lönegrad för den nya förste arkivarietjänst, som skall inrättas, utan förordar enbart anvisande av ett avrundat belopp av 32 000 kronor. Utskottet vill ge Kungl. Maj:t fullmakt att bestämma lönegrad för den nya tjänsten. Jag tycker ju för min del, att detta är ett mycket egendomligt förfarande för en lönegradsuppflyttning.

Med den starka skrivning, som återfinnes i reservationen, tror jag nog att det skulle kunna ordnas till ett annat år på det sätt som reservanterna har föreslagit, och jag ber med detta, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr ELOWSSON, NILS, (s):

Herr talman! Jag råkar vara motionär i denna fråga, och anledningen till motionen är att det tidigare, fram till 1960, var så att en professor i ortnamnsforskning vid Uppsala universitet hade som uppgift att på halvtid också vara arkivchef vid ortnamnsarkivet. Han befriades emellertid från den tjänsten, och i stället flyttade man upp en förste arkivarie som arkivchef i lönegrad Ae 26. Därigenom förlorade ortnamnsarkivet en halv tjänst, vilket gjorde att verksamheten försvårades ytterligare. I stället för en minskning av arbetskraftstillgången hade man behövt en förstärkning. Det är ju inom ortnamnsarkivet liksom inom de flesta forskargrenar så att arbetet växer och hopar sig mer och mer.

Nu avgår två tjänstemän från landsmålsarkivet, och dessa båda lediga platser söks av tvenne tjänstemän vid ortnamnsarkivet. Om de sökande får dessa tjänster, förlorar följaktligen ortnamnsarkivet dem.

Man kan ju säga att det kan kvitta vilka tjänster som blir lediga, men när det gäller en forskargärning är det alldeles uppenbart, att om vederbörande tjänsteman är väl insatt på det område, där han har att utföra sitt arbete, kan han utföra ett nyttigare arbete än om det kommer en alldeles ny och oprövad kraft dit. För ögonblicket är det därför angeläget, att man genom att inrätta en tjänst som förste arkivarie kan åtminstone någorlunda göra rättvisa åt forskarna inom ortnamnsarkivet, så att man kan få dem att stanna kvar.

Får man inte denna nya tjänst i år, betyder detta att ifrågavarande tjänstemän lämnar ortnamnsarkivet. Det är detta som gör hela saken brådskande och angelägen.

När det nu inte är större skillnad emellan vad statsutskottet föreslår och vad reservanterna i sin tur hemställer, tycker vi att det inte borde vara så svårt för riksdagen att bifalla utskottets utlåtande i detta sammanhang. Även reservanterna medger, att det är dåligt beställt med tillgången till forskare inom ortnamnsarkivet, och de tycks också vara med på att den föreslagna tjänsten inrättas nästa år — åtminstone tillåter jag mig utläsa detta ur reservationen. Nästa år är det emellertid ett år för sent, och för att förebygga detta har utskottets förslag kommit till.

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie

Jag utgår ifrån, att när det är så litet som skiljer utskott och reservanter, medan man å andra sidan kan göra så mycket nytta beträffande ortnamnsarkivet om man tar utskottets förslag, bör jag kunna tillåta mig, herr talman, att yrka bifall till statsutskottets utlåtande.

Herr PERSSON, EINAR, (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Nils Elowsson nämnde befordringsmöjligheterna inom ortnamnskommissionen. Det är självklart att det inom en sådan liten statlig organisation, som ortnamnskommissionen är, inte finns samma möjligheter till befordran som inom ett större statligt verk. Utskottet har föreslagit att vi skulle inrätta en förste arkivarietjänst i kanske 24 eller 25 lönegraden för att förhindra att ett par tjänstemän flyttar över till ett annat statligt verk med ungefär samma uppgifter. Men vilka garantier har man för att inte nämnda tjänstemän ett annat år säger: Nu måste vi ha en ännu högre lönegrad, annars flyttar vi över till en annan institution? Det är ju så med alla statliga verk av ortnamnskommissionens ringa omfattning, att det inte finns samma befordringsmöjligheter där som inom större statliga institutioner.

Herr Elowsson nämnde, att det blivit en minskning av arbetskraften inom ortnamnskommissionen. Men departementschefen har dock föreslagit utom den expeditionsvakt, som jag tidigare nämnt, också en kansliskrivare i Ae 10 och ett kanslibiträde i Ae 7 i stället för en kontorist i Ae 9 respektive ett kontorsbiträde i Ao 5. Detta måste väl också vara en personalförstärkning.

Det är sant att ortnamnskommissionen tidigare hade en professor som ordförande, vilken nu är skild från denna befattning, men jag har inte sett någonsans i trycket att han varit halvtidsanställd.

Det finns sålunda ej skäl att frågå mitt yrkande.

Herr ELOWSSON, NILS, (s) kort genmäle:

Herr talman! Reservanternas förespråkare nämnde, att man inom en liten institution inte kan ha samma befordringsmöjligheter som inom en större. Jag frågar mig verkligen: Kan vi behandla våra forskare på det sättet? Och om vi gör det, vilka möjligheter har vi att stimulera dem att forska på sådana områden, där bara en liten institution är verksam? Jag skulle tro, att det inte blir så lätt att samla folk för att bedriva forskningsuppgifter under sådana omständigheter. Begärs det ett kvalificerat arbete inom en institution, den må vara stor eller liten måste man väl betala det lika bra i båda fallen och bereda lika goda befordringsmöjligheter också. Därför kan jag på intet sätt finna att reservanternas uppfattning i denna sak är riktig.

Det förtjänar kanhända att tilläggas, att en av dem, som kan komma i fråga när det gäller att flytta, är specialist på att tyda lapska och finska medeltidskrifter. Han är ensam om detta i landet, och flyttar han över till landsmålsarkivet, kommer han inte att få samma arbetsuppgifter där som han nu har inom ortnamnsarkivet, som alltså går miste om en mycket värdefull kraft och inte vet när man kan få en sådan igen.

Det ligger likadant till med åtskilliga personer som arbetar med sådana här speciella områden, och därför är det lyckligast om man kan behålla dem i de arbetsuppgifter, som de kvalificerat sig för, vuxit in i och intresserar sig för. Där kan de göra den största nyttan.

Herr JONSSON (s):

Herr talman! Jag ber först att få instämma i vad herr Elowsson sagt i sina båda anföranden.

Vi får lov att göra klart för oss den stora betydelse, som bygdemåls- och ortnamnsforskning har. Det gäller nyckelproblem för en hel del andra kulturella områden, och denna speciella forskning betjänar alltså åtskillig annan forskning.

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie
 Därför är det så betydelsefullt att det arbete, som dessa män sysslar med, kan få bedrivas i önskvärd takt.

Genmot vad herr Persson här påpekar om lönegraderna vill jag säga, att det visserligen är riktigt att vi kanske inte vet om vi får behålla tjänstemännen även om vi inrättar den ifrågakvarande arkivariefattningen; men nog brukar vi här i kammaren räkna som mycket mer sannolikt, att man får behålla en förtjänt tjänsteman — eller som i detta fall två av de få som verkligen står till förfogande — om han får en löneflyttning och därigenom känner sig mera uppskattad. Nog är det väl ändå lättare att tänka sig att han stannar kvar om han får det än om han inte får det.

Det är också en annan omständighet som för mig är synnerligen betydelsefull. Denna ortnamnsforskning måste i stor utsträckning ske så att man far ut i bygderna och talar med folk, särskilt med äldre människor, som har något att berätta från gången tid, så att man på detta sätt kan uppsnappa och få reda på betydelsefulla saker för både bygdemåls- och ortnamnsforskningen. För varje år försvinner en del av dessa gamla, som sitter inne med värdefulla uppgifter. Därför är det betydelsefullt att vi verkligen kan åstadkomma en förbättring i ortnamnsarkivets personella resurser och behålla dem vi har för att fortsätta arbetet. Vi är ju också överens om att detta arbete är underbemannat; det är snålt tillgodosett med resurserna i ortnamnsarkivet.

Nu säger herr Persson, att vi kan låta Kungl. Maj:t fundera över saken och möjligen komma med ett förslag. Men jag tror att det knappast går att komma till rätta med de bekymmer och svårigheter, som vi nu har, på annat sätt än genom att gå den väg, som utskottet föreslår och som det nu yrkas bifall till.

Till detta vill jag, herr talman, bara lägga, att vi nu har att behandla en stor proposition om grundskolans genomförande. Vi har det senaste året haft att behandla förslag från Kungl. Maj:t om betydande upprustning av den högre undervisningen och forskningen. Vi har

fått förslag om förbättring av yrkesundervisningen, och vi har också fått på riksdagens bord ett förslag från eklestistikministern om bättre inkomstmöjligheter för konstnärerna, författarna och musikerna. När vi nu anser oss ha råd med att företa en verklig generallyftning på kulturens olika områden — varför skall vi då låta ortnamnsarkivet svältfödas och inte få ens den arbetskraft det hade före 1960?

Jag tycker att vi bör kunna ge en hjälpande hand också åt denna mycket betydelsefulla verksamhet. Det gör man bäst genom att följa utskottets förslag, till vilket jag, herr talman, yrkar bifall.

Herr **PERSSON, EINAR**, (s) kort genmäle:

Herr talman! Det vill jag bara säga att jag inte vill ha några svältfödda forskare! Vi har forskare på andra områden, som har mycket mera betalt än de här ifrågakvarande även om vi nu höjer 2—3 lönegrader — främst bland forskarna har vi ju professorer och docenter. Skulle man vara konsekvent, borde man därför föreslå en ännu högre lönegrad än man här gjort. Det finns ju möjligheter att vederbörande söker sig därifrån även om uppflyttning sker till lönegrad 24—25, och det finns alltså ingen säkerhet för att vi får behålla den person det gäller för mer än bara ett år.

Jag tycker också att tillvägagångssättet är något egendomligt när man föreslår en lönegradsuppflyttning på det sätt som här skett.

Jag anser, som jag sade i mitt första anförande, att Kungl. Maj:t borde titta på detta ytterligare innan vi fattar beslut i riksdagen.

Herr **ANDERSSON, AXEL JOHANNES**, (fp):

Herr talman! Herr Persson som talesman för reservanterna började med att konstatera att detta inte var någon ny fråga. Det är ju alldeles riktigt, men herr Persson menade tydligen, att när så var förhållandet kunde man gärna låta frå-

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie gan vila ytterligare. I själva verket är det väl i stället på det sättet, att ju längre man drar sig för att göra någonting, desto större blir riskerna. I det här fallet är det just på det sätt, som herrar Elowsson och Jonsson här har påpekat, att ortnamnsarkivet har råkat in i en akut krissituation. Om man inte gör någonting nu föreligger mycket stora risker, ja, det är nästan självklart att arkivet kommer att förlora två av sina främsta medarbetare.

Herr Persson menade att reservanterna hade åstadkommit en stark skrivning, en skrivning som var så stark att man liksom hade beställt denna tjänst i framtiden. Men det hjälper inte att man gör på detta sätt när de människor, som närmast borde komma i fråga, inte längre finns till förfogande vid det tillfället.

Det har sagts så mycket av herrar Elowsson och Jonsson i denna sak, att det kanske inte är nödvändigt att orda så mycket mera om den. Jag vill bara peka på en sak som herr Persson nämnde i sin senaste replik. Han menade att om man inte satte tjänsten i en ännu högre lönegrad, vore det fortfarande risk för att det inte bleve någon riktig forskning därför att man inte skulle ha den kvalificerade kraft till förfogande som är nödvändig. I det fallet är det ju så, att ortnamnsarkivet självt har förklarat sig vara nöjt om det fick denna tjänst; arkivet tror att det då kommer att ha möjlighet att få behålla den arbetskraft som kan utföra det kvalificerade arbete som det här är fråga om och som just nu är synnerligen angeläget. Bl. a. håller vi på med en revision av våra kartor, och därvidlag är hjälpen från ortnamnsarkivet synnerligen nödvändig. Det skulle vara mycket beklagligt om arkivet inte kan fortsätta sitt arbete som det har gjort tidigare.

Jag tror alltså, herr talman, att en sådan beställning som reservanterna vill göra kommer alldeles för sent. Det är ungefär som att komma med höet till ladugården sedan korna har avlidit — det gör inte någon större effekt.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr NÄSSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ber att få instämma i vad herr Persson här har anfört och jag skall inte upprepa vad han har sagt. Jag ber endast att få göra några allmänna reflexioner.

Vi vet att inte minst ecklesiastikministern vid tidpunkten för statsverkspropositionens upprättande har många bekymmer. Det kommer framställningar från en lång rad institutioner, alltifrån förskolorna och upp till universiteten. Vi vet att det då uppstår en mycket besvärlig avvägningsfråga att avgöra vad man inom ramen för de medel, som står till förfogande, kan gå med på och vad man inte kan gå med på. Det är alltid så varje år.

Vad gäller denna sak ser vi den på det sättet, att Kungl. Maj:ts förslag innebär, att utom för utgiftsökningar av automatisk natur medel beräknats för inrättande av en expeditiionsvaktjänst i Ae 7 samt till en kansliskrivare i Ae 10 och ett kanslibitråde i Ae 7 i stället för en kontorist i Ae 9 respektive ett kontorsbiträde i Ao 5.

Detta innebär att det för detta lilla ämbetsverk — om vi skall kalla det så — blir en anslagshöjning på 17 000 kronor. Det är inte mycket pengar i detta hus, men i proportion till hela det verk det gäller är det en rätt hög siffra.

Vi har, herr talman, valår i år. Jag är övertygad om att vi litet längre fram under riksdagen kommer att få höra mycket om vikten av statlig sparsamhet. Men hur rimmar talet om sparsamhet med vad man här föreslår? På riksdagens bord får vi ibland sammanräkningar av vad det skulle kosta om riksdagen bifölle samtliga motioner som lämnats under sessionen. Jag har själv gjort ett litet överslag över vad det skulle kosta i fråga om de motioner, som behandlats av andra avdelningen i statsutskottet. Det skulle bara för de motioner, som behandlas där, bli en utgiftsökning på ungefär 80 miljoner kronor. Tar man alla avdelningarna tillsammans blir det en utgiftsökning på 500 miljoner kronor.

Vi kan väl ändå vara överens om att

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie det inte håller att bedriva detta spegelfäkeri om sparsamhet när man kommer till detta hus. Statsutskottets II avd. har i år att behandla omkring 230 motioner. Praktiskt taget alla innebär kostnadsökningar. När utskottet och framför allt departementschefen haft att ta ställning till det här framförda förslaget, har det som så ofta varit en avvägningsfråga. Det finns självfallet på många håll saker och ting som vi vill lägga till rätta och söka förbättra undan för undan. En kall verklighet gör det dock nödvändigt för oss att söka få till stånd dessa förbättringar så småningom och i den mån vi har ekonomiska möjligheter därtill.

Någon kanske säger att 32 000 kronor kan väl inte spela någon större roll i det stora budgetsammanhanget. Låt mig då erinra om de 230 motionerna. Räkna man ut vad det sammanlagt skulle kosta att bifalla dem kommer man fram till en högst avsevärd summa. Det är så vi måste se problemet.

Det finns säkerligen många statliga verk och inrättningar som har bekymmer — det har vi ju ofta fått erfara under årens lopp. Hur många gånger har vi inte fått höra, att om inte den eller den personen flyttas upp i lönegrad eller får en annan titel, så riskerar man att han försvinner. Jag tror inte att någon enda människa »försvinner». Är det en nyttig människa kommer han att göra en insats var han än råkar hamna. De som är speciellt intresserade av just den institution, som vi nu diskuterar, förmenar naturligtvis att det skulle vara en stor olycka om just den eller den personen skulle komma att söka en annan tjänst. Om vi ser saken i stort måste väl ändå alla hålla med om att vi undan för undan försökt få till stånd förbättringar på olika punkter inom kulturbudgeten. Bara i år tillkommer ju många nya professorer. Vi är övertygade om att det är nödvändigt. Det tillkommer faktiskt tjänster av alla möjliga grader. Faktum är alltså att vi undan för undan söker få till stånd förbättringar på olika områden i den mån de ekonomiska resurserna möjliggör detta.

Departementschefen har på denna

punkt ansett att han i år inte kan bifalla den gjorda framställningen. Han är fullt medveten om värdet och vikten av det hela, men har ändå inte kunnat föreslå denna anslagshöjning, då han här haft att göra den avvägning som alltid måste ske.

Herr talman! Det sker säkerligen ingen olycka om riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts förslag. Jag är övertygad om att det vid nästa års riksdag kommer att visa sig, att det var inte alls på det sättet som man här har sökt framställa situationen.

Jag lyssnade mycket intresserad till herr Jonssons anförande. Jag tyckte visserligen att jag kände igen vissa vändningar från annat håll, men hans inlägg blev ju inte sämre för det. Om vi ser på denna fråga på samma sätt som vi alltid måste se på de många olika punkter, som vi har att ta ställning till vad gäller åttonde huvudtiteln, skall vi säkerligen ändå finna att departementschefen har försökt att avväga alla dessa problem på riktigt sätt.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Herr JONSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag är fullt medveten om det riktiga i vad herr Näsström påpekade, nämligen att det är nödvändigt med en avvägning även om vi haft relativt goda inkomster i statskassan under den sista tiden. Det finns dock vissa problem som man inte utan vidare kan vifta bort.

Talet om spegelfäkeri kan faktiskt användas även om de argument, som här anförts för avslag på framställningen, i lika hög grad som det har använts om argumenten mot ett bifall. Vi har ju, som jag redan påpekat, kunnat glädja oss åt en betydande anslagslyftning för kulturändamål. Alla som är intresserade av upplysnings- och kulturverksamhet har med glädje noterat de förslag som ecklesiastikministern har framlagt. När man då kommer till denna lilla punkt tycker jag, att både herr Näsström och herr Persson har velat förstora den

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie tyngd, med vilka dessa 32 000 kronor skulle komma att påverka den stora kulturbudgeten.

Jag vill också starkt understryka vad både herr Elowsson och jag tidigare sagt, nämligen att det gäller att bevara dessa två personer vid ortnamnsarkivet och för den skull i varje fall företa en lönelöftning för en av dem. Om de flyttar därifrån blir det inte så lätt att få dem tillbaka. Då kanske man måste bjuda två, tre eller fyra lönegrader mer för att återfå dem till arkivet.

Jag vidhåller, herr talman, mitt yrkande om bifall till utskottets förslag.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANNES, (fp) kort genmäle:

Herr talman! När herr Näsström talade om sparsamhet måste jag erkänna, att jag inte blev alldeles överväldigad. Han framställde saken så, att allt vad regeringen gjorde vittnade om den största sparsamhet, medan allt vad de hundratals motionärerna kom med vittnade om det mest ohämmade och våldsamma slöseri.

I själva verket förhåller det sig väl inte så. Herr Näsström vet mycket väl att det finns motioner, som inte kostar något — en del går ju till och med ut på att spara litet grand av vad regeringen vill ge ut. Dessutom vet herr Näsström också, att den procent av motioner, som blir bifallen i detta hus, är så försvinnande liten, att man knappast behöver räkna med den.

Man kan emellertid se på sparsamheten också från en annan sida. Det är även sparsamhet att vara noga med de tillgångar man har och att vårda dem. I ortnamnsarkivet finns det nu ett par mycket väl kvalificerade krafter, som kan dessa arbetsuppgifter utan och innan. Den ene har tjänstgjort sedan år 1946 och den andre sedan år 1947 utan befordran. När det dyker upp en möjlighet till befordran, är det klart att de tar den chansen, men samtidigt gör man ju en uppenbar förlust då man inte längre har tillgång till deras kunskaper på detta speciella område och som, om de

skulle värderas i pengar, vore värda en mycket stor summa.

Till sist vill jag säga att när man i detta fall gör jämförelser skall man inte, såsom herr Persson och jag tyckte även herr Näsström gjorde, jämföra med professurer och docenturer och sådant, utan man måste göra jämförelser med förhållandena inom andra arkiv.

Herr ELOWSSON, NILS, (s) kort genmäle:

Herr talman! Naturligtvis har herr Näsström alldeles rätt i att man inte skall göra alltför stora förändringar i de förslag, som Kungl. Maj:t lägger fram, om vi vill ha ett någorlunda fast grepp om statens finanser. Men man kommer å andra sidan inte ifrån att det kan tänkas att en departementschef inte kan känna till alla detaljer, som kan påverka det beslut som han fattar. Jag har inte talat med statsrådet Edenman om denna fråga, och jag vet därför inte hur väl han känner till förhållandena vid ortnamnsarkivet eller om han, när han bestämde sig i denna sak, visste om att det kunde bli fråga om en avfolkning vid arkivet. Jag skulle nästan tro, att om han hade haft klart för sig hur pass prekärt läget verkligen är för ortnamnsarkivet skulle han kunnat gå med på denna sak redan i år, lika väl som reservanterna tror att han skulle kunna tänkas göra det till ett annat år, när vi vet att arkivet kan komma att förlora en eller två man som behövs och som inte kan ersättas på ganska lång tid.

När det nu enligt reservanternas uppfattning i detta fall tydligen bara är fråga om en tid av ett år, kan det väl ändå ifrågasättas, om vi inte bör fråntråda principen om att vi i det längsta skall följa Kungl. Maj:t när det gäller sådana här ting och låta Kungl. Maj:t föreslå tillsättande av de nya tjänsterna, när nu förhållandena är som de är. Vi får nämligen komma ihåg att andra tjänstinnehavare ganska lätt kan flyttas litet hur som helst — en lärare, en militär eller en vattenkraftsingenjör kan man flytta — men när det gäller forskara-

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie re, i synnerhet forskare på ett speciellt område där man bara har tillgång till fyra eller fem kvalificerade krafter, blir det naturligtvis mycket känsligare än när det gäller större områden med ett större antal utövare av tjänsterna.

Beträffande ortnamnsarkivet förtjänar det att ytterligare framhållas, att en tjänsteman redan har flyttat därifrån och att de andra står i beredskap att göra det, i den mån tillfälle därtill bereds, därför att befordringsgången är så ogynnsam.

Herr NÄSSTRÖM (s) kort gemäle:

Herr talman! Jag skall försöka att inte upprepa vad jag redan har sagt.

Herr Andersson i Örnsköldsvik nämnde att jag hade talat om vad motionerna skulle kosta, men att jag inte hade nämnt någonting om besparingsmotionerna. Till det vill jag bara säga, att de allra flesta besparingsmotionerna i detta hus endast innebär att man överflyttar utgifter från staten till kommuner eller enskilda, och sådana besparingsmotioner måste jag säga att jag inte kan sätta något större värde på.

Herr Andersson nämnde också att det är mycket få motioner som bifalles. Det är sant. Men kan det möjligen bero på att vi anser att vederbörande departementschefer för löpande år har lyckats lösa sina uppgifter på ett bra sätt, och att därför utskotten nöjer sig med att i regel tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag?

Herr Elowsson erkände, att mina ekonomiska synpunkter var riktiga, men inte på denna punkt. Ja, det är ju det som är det säregna för varje motionär — han anser, att man skall göra besparingar så långt detta är möjligt, men inte på just det område, som han råkar vara intresserad av! Det är väl det som är det väsentliga — jag törs väl säga för oss allesamman.

När departementschefen, och i det här fallet kanske än mera finansministern, skall sammanfoga alla olika krav, blir det åtskilligt med pengar i alla fall, och det är ju det som reservanterna har velat framhålla i reservationen på denna

punkt. Jag tror, att vi i stort sett är överens i sak. Skillnaden gäller bara tidpunkten, när vi skall kunna få den här förbättringen till stånd.

Till herr Jonsson i Fjäle vill jag säga, att jag nog tror att han i viss mån sköt över målet när han här nämnde om kommissionens arbete. Jag har varit i tillfälle att läsa åtskilligt av vad man producerat från det hållet, och det är inte i stil med det som herr Jonsson anförde nyss.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande.

Fröken LJUNGBERG (h):

Herr talman! Diskussionen har ju nu kommit in på den bogen, att det är fråga om det här är ett lämpligt besparingsobjekt eller inte. Jag begärde knappast ordet för att kasta mig in i den debatten, utan för att i någon mån tala för själva saken.

Det är väl så, att ortnamnsarkivet i viss mån hör till u-länderna inom forskningen i allmänhet och den humanistiska forskningen i synnerhet. Det belystes ju i någon mån av det som herr Näsström nämnde, att kostnaden för den tjänst det nu gäller representerar en stor kostnadsprocent i ortnamnsarkivets budget.

Det står i utskottets skrivning att uppgiften för ortnamnsarkivet är mångskiftande, och det är den förvisso. Vid sidan av den fria forskning som bedrivs inom varje sådan universitetsinstitution har ju ortnamnsarkivet också en »beställd» forskning av ett speciellt slag. Samtidigt som vårt samhälle byggs ut, och inte minst våra tätorter byggs ut och förändras, kommer frågan upp om namngivning av gator, kvarter och områden. Detta är någonting, som inte får ske helt regellöst. Man vänder sig alltid till ortnamnsarkivet, och ortnamnsarkivet skall yttra sig i namnfrågor. Härvidlag har ortnamnsarkivet inte bara att bedöma dem som smakfrågor utan har även att avge ett yttrande i vilket, om förhållandena är sådana, också den rent vetenskapliga ortnamnsmässiga kunskapen skall komma till uttryck.

Om inrättande vid svenska ortnamnsarkivet av en befattning som förste arkivarie

Så har vi till slut fältarbetet, som jag tycker herr Jonsson på ett utomordentligt sätt belyste. Det är riktigt, att fältarbetet är på många sätt brådskande också när det gäller ortsnamn, ty just med förändringarna av samhället sker också en ödeläggelse av gamla namn, och det kanske i någon mån för framtiden kommer att försvåra forskningen om vi inte nu kan bevara dem. Fältarbetet har redan medfört, att det finns ett stort obearbetat insamlat material, men fältarbetet behöver ändå fortgå. Och det finns stort intresse för det bland studenterna i Uppsala.

För de här uppgifterna behövs det kvalificerad personal i ledningen — både när det gäller ledningen av fältarbetet, det som rör remissyttranden av olika slag och ledningen av den rena forskningen.

Det förefaller mig, herr talman, som om alla här, både de som har yttrat sig positivt i frågan och utskottsreservanterna, är överens om att det här är en tjänst som ortnamnsarkivet behöver. Det gav herr Persson starkt uttryck åt, liksom nu också i viss mån herr Näsström. Men säger man, man vill inte, att det skall komma nu. Jag är alldeles övertygad om att den synpunkt, som herr Näsström gav uttryck åt, är den riktiga och att det ankommer på Kungl. Maj:t att göra avvägningar och utifrån dessa avvägningar komma med förslag, som rör statsförvaltningens behov. Men jag har, herr talman, synnerligen svårt, med all den vördnad jag har för Kungl. Maj:t, att tillskriva Kungl. Maj:t ett till den grad högre vetande, att utskott och riksdag avsäger sig sin initiativrätt i detaljfrågor, där man dock tycks vara överens om att behov som Kungl. Maj:t har förbisett faktiskt föreligger.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag i punkt 15.

Herr NÄSSTRÖM (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag hoppas, att fröken Ljungberg inte anser mig oartig när jag måste säga, att Kungl. Maj:ts förmåga att bedöma det här ju ligger på det pla-

net, att Kungl. Maj:t i sin hand har *alla* handlingar i fråga om olika institutioner. Det har varken fröken Ljungberg eller jag.

Fröken LJUNGBERG (h) kort genmäle:

Herr talman! Det herr Näsström sade nu är naturligtvis alldeles riktigt. Men just på grund av den anhopning av ärenden, handlingar, utredningar o. s. v., som Kungl. Maj:t har, är det ju möjligt, att en och annan detalj kan förbigås till och med av detta högre vetande.

Herr KAIJSER (h):

Herr talman! Det här är ju, som sagt, en fråga som inte är ny; den var under behandling förra året. Jag var betydligt intresserad av den då, och jag tillåter mig därför säga några ord.

Jag vill först erkänna att i och med tillkomsten av en ny tjänst som expeditionsvakt har Kungl. Maj:t tillgodosett ett viktigt behov vid institutionen, där en försämring beträffande den arbetsuppgift med här gäller hade inträtt i samband med att institutionen hade fått nya lokaler.

Men jag tillåter mig ändå att tala för utskottets förslag. Jag anser inte att reservationen innehåller en beställningskrivning som man kan lita på. Redan förra året uttalade sig ju riksdagen starkt för att ortnamnsarkivet skulle behöva ytterligare förstärkning. I reservationen begär man att Kungl. Maj:t framlägger det förslag som Kungl. Maj:t »vid sina ytterligare överväganden kan finna påkallat». Det är inte en fullständig beställningskrivning, och jag föreställer mig att det blir samma sak nästa år, om det hela överlämnas till Kungl. Maj:t.

Jag skulle vilja säga också en annan sak. Jag behöver inte yttra mig om institutionens uppgifter — dem har fröken Ljungberg värtaligt talat om, och hon har klargjort att det inte är fråga om enbart ett vetenskapligt utan också ett praktiskt arbete, som emellertid är sammanknutet med vetenskap. Både herr

Anslag till bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek
 Elowsson och herr Jonsson har sagt, att det i så hög grad gäller att behålla vissa specialister som nu finns vid institutionen. De specialisterna har naturligtvis inte heller evigt liv, utan de kommer så småningom att försvinna, men arbetsuppgifterna finns alltid, och det kommer alltid att finnas behov av att till ortnamnsarkivet knyta specialister inom olika sektorer av institutionens stora uppgiftsområde. Det är för att möjliggöra det i högre grad som den nya tjänsten väl behövs.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr ELOWSSON, NILS, (s):

Herr talman! Jag nödgas medge att jag även är överens med herr Näsström när han säger, att var och en har sin lilla käpphäst eller sitt lilla skötebarn. Det är alldeles riktigt, och har man det, så slås man naturligtvis för det.

Men den här gången är det inte fråga bara om detta. Det är kanske för mycket att säga att det är fråga om en ren räddningsaktion, men det är någonting åt det hållet, ty om de här vetenskapsmännen går förlorade för ortnamnsarkivet nu så är de förlorade, och då kan man inte utnyttja dem lika bra som man annars skulle kunna göra. Det gäller här ett forskningsområde, inom vilket det finns en mycket liten grupp forskare, ett område dit man inte gärna söker sig, därför att befordringsgången är så ogynnsam. Detta är en sak för sig, som jag tycker att kammaren bör beakta — likaväl som andra kammaren har gjort det då den för bara en liten stund sedan beslöt med 143 röster mot 45 att anta utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu ifrågavarande punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskot-

tets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Persson, Einar*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 42 punkten 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning.

Då herr talmannen fann tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, verkställdes härefter votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 74;

Nej — 41.

Därjämte hade 6 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkterna 16—26

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 27

Anslag till bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Källqvist m. fl.* (I: 103) och den andra inom andra kammaren av herr *Kellgren m. fl.* (II: 144), i vilka

Anslag till bokinköp och bokbindning vid hemställt, att riksdagen vid behandling av förevarande punkt måtte besluta att till Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

Utskottet hade i den nu förevarande punkten på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 103 och II: 144, till Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Reservation hade anförts av herr *Boman*, fröken *Andersson*, herrar *Bengtson*, *Källqvist*, *Widén* och *Sundin*, fröken *Elmén* samt herrar *Svensson* i Ljungskile, *Helén*, *Gustafsson* i Kärby och *Antonsson*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 103 och II: 144, till Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

Herr KÄLLQVIST (fp):

Herr talman! För kort tid sedan lades på riksdagens bord en mycket diger volym som handlar om reformeringen av den obligatoriska skolan. I denna mycket läsvärda bok upptas bl. a. frågan om lärarutbildningen och även i någon mån frågan om lärarfortbildningen.

Den punkt vi nu behandlar gäller ett psykologisk-pedagogiskt bibliotek som skall tillgodose lärarnas behov i detta avseende. Jag tror detta bibliotek har haft mycket stort värde och jag förmodar att det kommer att få ännu större betydelse. För de yngre lärarna är det helt naturligt att de använder sig av de möjligheter som biblioteket ger. Jag tror också att jag såsom skollärdare kan säga, att det finns ett ytterst stort intresse bland de äldre lärarna, som i detta fall får större möjligheter att följa med vad

statens psykologisk-pedagogiska bibliotek som händer när det gäller forskningen och den praktiska tillämpningen av forskningsresultaten.

Vi reseranter har här föreslagit en ökning av summan till bokinköp för detta bibliotek. Kungl. Maj:t föreslår en ökning med 3 000 kronor, medan vi förordar en ytterligare ökning med 5 000 kronor till 8 000 kronor. Av den statistik som här har varit tillgänglig framgår, att biblioteket har en stor verksamhet med en utlåningsvolym på omkring 12 000. Det har anvisats ett anslag på 30 000 kronor. Det finns bibliotek som har en utlåningsvolym på 18 000 men som har över 50 000 kronor i anslag. Vi tror att den jämförelsevis lilla ökningen med 5 000 kronor skulle betyda rätt mycket vid tillgodoseendet av detta biblioteks behov av nya volymer.

Jag vill också påstå, eftersom det har resonrats om sparsamhet, att denna ökning på 5 000 kronor väl knappast kommer att rubba vår ekonomi i någon nämnvärd grad. Pengarna är också ur sparsamhetssynpunkt välplacerade.

Med dessa få ord vill jag, herr talman, yrka bifall till den vid punkten 27 i statsutskottets utlåtande nr 42 fogade reservationen av herr *Boman* m. fl.

I detta anförande instämde herr *Kajser* (h).

Herr PERSSON, EINAR, (s):

Herr talman! Jag vill inte förneka att biblioteket kan ha stor betydelse. Det är väl också Kungl. Maj:ts synpunkt på denna fråga, eftersom man föreslår, som herr Källqvist nyss nämnde, en anslagshöjning på 3 000 kronor. Det är mycket tänkbart att det skulle vara bättre med 5 000 kronor, men det är väl så, som det sades i den föregående diskussionen när det gällde det ärende som då var före, att det i mångt och mycket blir en avvägningsfråga. Då har Kungl. Maj:t inte ansett sig kunna föreslå större anslagshöjning än 3 000 kronor.

Detta förslag har majoriteten av statsutskottet biträtt och jag ber med dessa

Om viss ytterligare vaktpersonal vid nationalmuseet

korta ord att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Källqvist* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 42 punkten 27, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Källqvist* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 65;

Nej — 48.

Därjämte hade 6 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkterna 28—37

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 38

Om viss ytterligare vaktpersonal vid nationalmuseet

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Nationalmuseet: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 431 000 kronor, vilket innebar en anslagshöjning med 80 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hagberg m. fl.* (I: 256) och den andra inom andra kammaren av herr *Braconier m. fl.* (II: 308), i vilka hemställdes, att riksdagen vid behandlingen av förevarande punkt måtte beräkna medel till anställande av ytterligare två museivakter och fördenskull höja anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 19 200 kronor till 642 860 kronor och anslagsposten Rörligt tillägg med 5 800 kronor till 329 000 kronor.

Utskottet hade i den nu ifrågakvarande punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 256 och II: 308,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nationalmuseet, som föranleddes av vad departementschefen anförde;

b) godkänna under punkten införd avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63;

c) till Nationalmuseet: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 431 000 kronor.

Reservation hade avgivits av fröken *Andersson*, herrar *Bengtson*, *Källqvist*, *Widén* och *Sundin*, fröken *Elmén* samt herrar *Nilsson* i Göingegården, *Gustafsson* i Kårby, *Antonsson* och *Turesson*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av

Om viss ytterligare vaktpersonal vid nationalmuseet

Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 256 och II: 308,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nationalmuseet, som föranleddes av vad reservanterna anfört;

b) godkänna i reservationen införd avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63;

c) till Nationalmuseet: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 456 000 kronor.

Herr HAGBERG (h):

Herr talman! Vid ett flyktigt påseende kan den angelägenhet, som avhandlas under punkt 38 måhända förefalla bagattellartad, men om man närmare studerar vad det här är fråga om, kommer man kanske till en något annan uppfattning. Det gäller helt enkelt bevakningen av de oersättliga värden — jag tror inte det innebär någon överdrift att använda den termen — som förvaras i nationalmuseum och i det under iordningställning varande östasiatiska museet på Skeppsholmen.

Dessa värden, som ju är svenska folkets egendom, befinner sig för närvarande under en tillsyn, som måste anses i högsta grad otillfredsställande. Jag har en känsla av att kammarens ledamöter kanske inte är alldeles informerade om denna angelägenhet. Därför har jag dristat mig att här ta till orda för att lämna en kortfattad redogörelse för hur situationen är i bevakningshänseende vid nationalmuseum.

Utgångspunkter för statsutskottets utlåtande är ju dels Kungl. Maj:ts proposition i denna del och dels en motion i ämnet. Chefen för nationalmuseum har i sina petita anhållit om medel till fyra nya museivaktjänster i lönegraden Ao 7. Detta förslag har emellertid inte till någon del accepterats av departementschefen. Dessa fyra befattningshavare var avsedda för att förstärka bevakningen i nationalmuseum. Hur ser det för närvarande ut i fråga om skyddet för dessa konstskatter? Jag tror, att kammarens

ledamöter blir överraskade, när de får höra hur de verkliga förhållandena där gestaltat sig.

Det antal museivakter som för närvarande kan avdelas för bevakningstjänst i den gamla museibygnadens, alltså nationalmusei, övervåning med dess stora målerisamlingar, som vi ju alla känner till, är i bästa fall fyra, säger och skriver fyra man. Vi vet ju alla hur tusen och åter tusen människor besöker nationalmuseum exempelvis på söndagarna. Denna invasion skall bevakas av fyra man — i bästa fall. Ofta finns inte mer än tre till hands eller möjligen bara två. Hur stort är nu detta bevakningsområde i nationalmuseum? Det omfattar den stora trapphallen, det omfattar åtta större utställningssalar och tjugusju mindre salar och kabinetter. Över detta väldiga utrymme skall dessa fyra man alltså speja och hålla vakt kring svenska statens konstsamlingar.

Det ligger ju i sakens natur, att detta inte går. Nationalmuseichefen känner sig naturligtvis orolig över situationen, i all synnerhet som människornas intresse för nationalmuseum glädjande nog är statt i ständig tillväxt och publikfrekvensen ökar år från år. Men därigenom ökar också riskerna för skadegörelse och för stöld och annan åverkan.

Detta gäller alltså övervåningen. Går vi sedan till mellanvåningen, där man förvarar de stora konstslöjdsamlingarna, visar det sig att förhållandena är lika otillfredsställande där. Kammarens ledamöter kanske erinrar sig ett uppmärksammat inbrott, som ägde rum där för några år sedan. Detta om nationalmuseum.

Sedan har vi det andra museet, östasiatiska museet på Skeppsholmen. Detta befinner sig ju under iordningställning i det vackra tyghuset där ute. Riksdagen har ställt medel till förfogande för denna ombyggnad. Man beräknar, att museet skall tas i bruk under nästa år, men där är det ännu sämre ställt. Det finns över huvud taget ingen bevakning för östasiatiska museet. Man kan säga, att man kan öppna och inviga det under

Om viss ytterligare vaktpersonal vid nationalmuseet

högtidliga former och sedan hålla det stängt, så länge inte bevakningsfrågan ordnats, men det är ju inte precis avsikten med ett museum. Ett museum skall vara tillgängligt för människorna, som där skall kunna finna den upplysning, de kunskaper och den avkoppling som är naturlig. Men det går, såvitt jag förstår av nationalmuseichefens framställning knappast, därest han inte får till sitt förfogande åtminstone någon, som kan utöva den erforderliga vakttjänsten.

Som kammarens ledamöter möjligen sett i tidningarna går något slags stöldvåg eller vad man skall kalla det fram över de stora museerna runt om i världen. Stora internationella, välorganiserade ligor har specialicerat sig på världsmuseerna och, som tidningarna meddelar, då och då gjort anmärkningsvärda stölder av oersättliga konstverk. Denna stöldvåg har föranlett mycket rigorösa förändringar i fråga om bevakningen av de stora museerna, så att skyddet där troligen förbättrats. Men därav följer att dessa internationella ligor riktar sig mot sådana museer, som inte är bevakade på ett tillfredsställande sätt. Till dem måste man tyvärr räkna Sveriges nationalmuseum, vilket jag hoppas framgår av de korta uppgifter som jag här lämnat.

Jag skall inte gå närmare in på den här angelägenheten. Jag vill bara erinra om att chefen för nationalmuseum hade begärt ytterligare fyra vakter men att departementschefen inte tagit upp någon av dessa. Motionärerna har varit blygsamma. De föreslår endast två ytterligare befattningshavare för att fylla det mest trängande behovet. Anledningen är att de förutsätter att Kungl. Maj:t skall ta upp denna viktiga skyddsfråga — det är vad det rör sig om — till förnyad prövning i nästa års statsverksproposition. De vill alltså betrakta sin framställning som en första etapp i upprustningen av skyddet för svenska statens konstsamlingar.

Nu vill jag gärna medge, att statsutskottet har varit tillmötesgående mot motionärerna. Utskottet har godtagit motionens beskrivning av det aktuella läget. Utskottet är tydligen liksom mo-

tionärerna av den uppfattningen att förhållandena är otillfredsställande, och man anser sig kunna gå så långt i tillmötesgående, att man förutsätter att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga om att förstärka personalen även i detta avseende och till nästa år framlägger de förslag, som kan befinnas påkallade. Som motionär är jag självfallet tacksam mot statsutskottet för detta positiva ställningstagande. Det kunde ju tycker jag, dock lika gott ha utmynnat i ett direkt tillstyrkande av motionen. Så har inte skett, men med hänsyn till den inställning, som statsutskottet här har deklarerat, kan jag inte finna annat än att första kammaren utan större risker skulle kunna biträda denna motion och den reservation, som är avgiven i anslutning till motionen.

Med dessa ord, herr talman, hemställer jag om bifall till reservationen vid punkten.

Herr KÄLLQVIST (fp):

Herr talman! Till vad herr Hagberg nyss har yttrat vill jag bara foga ett par reflexioner.

De ledamöter som varit ute på Skeppsholmen och sett moderna museet måste konstatera att det är en utomordentlig anläggning som skapats i dessa gamla lokaler. Man gläder sig åt detta. Nu har det också givits möjlighet att flytta östasiatiska museet dit, vilket naturligtvis ökar samlingarnas värde oerhört.

Inom avdelningen i statsutskottet fick vi en föredragning av en tjänsteman från nationalmuseum för att vi skulle kunna bilda oss en uppfattning om hur bevakningen vid museerna nu är ordnad. För egen del fick jag ett mycket starkt intryck av att det är förenat med stora risker, om man inte ordnar vakthållningen enligt de förslag som reservanterna har lagt fram. Jag tror att man annars riskerar mycket stora värden, och att kostnaden för utökningen av vakthållningen har mycket liten betydelse i detta sammanhang. Vi reservanter har därför tillstyrkt att det inrättas

Om viss ytterligare vaktpersonal vid nationalmuseet

två av de fyra museivaktjänster som begärts.

Med dessa ord, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationen vid utskottets utlåtande i denna punkt.

Herr PERSSON, EINAR, (s):

Herr talman! De föregående talarna har kommit till den slutsatsen, att museets personal är otillräcklig och att det är nödvändigt att förstärka vaktpersonalen. I utskottets utlåtande finns emellertid på s. 11 angivet, vilka nya tjänster som departementschefen har föreslagit.

Det är mycket svårt att förhindra att stölder begås även på en sådan plats som nationalmuseum. Över huvud taget är det svårt att skydda sig mot tjuvar, men detta hindrar naturligtvis inte att man gör sitt allra bästa för att förebygga stölder. Herr Hagberg nämnde en stöld som begåtts i nationalmuseum. Jag vill erinra om att det går vakt vid ingången i stora trapphallen ständigt och jämt. Där får man lämna ifrån sig portföljer och annat, men trots detta kan man komma ut genom stora porten med en stulen sak. Detta har hänt, och jag tror att det är mycket svårt att förhindra dessa stölder.

Motionären herr Hagberg erkände att utskottet hade varit synnerligen positivt till motionerna, och man måste ju säga, att utskottets skrivning på sätt och vis är en beställningsskrivning. Anledningen till att statsutskottet inte har kunnat biträda motionen om ytterligare vakter vid denna institution är att det inte varit möjligt för utskottet att avgöra om det behövs två nya eller — såsom nationalmuseum begärt — fyra nya vakter. Vi har därför ansett att Kungl. Maj:t borde ytterligare överväga vad som är lämpligt i detta fall och för nästa års riksdag framlägga ett förslag i ärendet.

Med detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr KÄLLQVIST (fp):

Herr talman! Herr Persson befarar visst att det är omöjligt att förhindra

stölder. Om man skulle dra konsekvensen av detta resonemang, kan man ju dra in praktiskt taget samtliga vakter. Vakterna har ju i alla fall till uppdrag att söka bevaka lokalerna. Jag tror också att om vi får tillräckligt antal vakter, kan bevakningen bli effektiv.

Herr Persson talar om anslagshöjningarna. Det är huvudsakligen automatiska utgiftshöjningar det är fråga om på denna punkt, framför allt då genom höjda löner. Någon generell förbättring kan dessa ökade anslag inte sägas ge på denna punkt av förslaget.

Herr PERSSON, EINAR, (s):

Herr talman! Med anledning av att herr Källqvist här sade att det huvudsakligen gällde automatiska utgiftshöjningar vill jag säga att det i utskottets utlåtande erinras om att departementschefen förordat inrättande av en tjänst som byrådirektör i lönegrad Ae 24. Det är dock en ny tjänst. Vidare föreslås också inrättande av en assistenttjänst i lönegrad Ae 15. Dessutom har medel beräknats för en museitekniker i Ao 9 i stället för en tjänst i Ao 8. Detta måste väl ändå vara en kraftig förstärkning av personalen på museets kansli, i synnerhet som det innebär inrättande av fyra nya tjänster. Detta kan man inte med bästa vilja i världen kalla automatiska utgiftshöjningar.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen i enlighet med därunder framkomna yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu förevarande punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Hagberg begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 42 punkten 38, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 65;

Nej — 52.

Därjämte hade 3 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkterna 39—61

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 62

Om anslag till Fadderortsrörelsen

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att dels bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti intill ett belopp av 400 000 kronor för banklån till stiftelsen för föreningen Nordens institut, dels ock till Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 609 000 kronor, vilket innebar en anslagshöjning med 54 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Strand m. fl.* (I: 120) och den andra inom andra kammaren av herr *Eliasson* i Sundborn *m. fl.* (II: 133), i vilka hemställts, att riksdagen måtte

Om anslag till Fadderortsrörelsen besluta att för budgetåret 1962/63 bevilja Sveriges Finlandsföreningars Riksförbund — Fadderortsrörelsen — ett anslag av 30 000 kronor till förbundets verksamhet samt att anslaget till Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete skulle höjas med motsvarande belopp.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte

a) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti intill ett belopp av 400 000 kronor för banklån till stiftelsen för föreningen Nordens institut;

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 120 och II: 133 till Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 609 000 kronor.

Vid punkten hade reservation anförts av fröken *Andersson* samt herrar *Bengtson* och *Sundin*, vilka ansett, att utskottet bort under b hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 120 och II: 133 till Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 639 000 kronor.

Herr **BENGTSON** (cp):

Herr talman! Det föreligger ju enighet om att det nordiskt-kulturella samarbetet bör främjas, och det har också föreslagits en anslagshöjning för ändamålet. Vidare har i ett par likalydande motioner, väckta inom första kammaren av herr förste vice talmannen *m. fl.* och inom andra kammaren av herr *Eliasson* i Sundborn *m. fl.*, yrkats att ett anslag av 30 000 kronor skulle beviljas till Fadderortsrörelsen. Detta yrkande har inte utskottet velat biträda. Det är givetvis en omdömessak vilket värde man tillmäter Fadderortsrörelsens arbete. Eftersom jag anser att detta arbete är av stort värde och att det borde utgå ett anslag för ändamålet, ber jag att få yrka bifall till den vid denna punkt fogade reservationen.

Om anslag till Fadderortsrörelsen

Herr PERSSON, EINAR, (s):

Herr talman! Vi har ju för kontakter på det kulturella området en hel del institutioner. Framför allt är det föreningen Norden, som utövar en betydelsefull gärning på detta område. Nu äskas här ett anslag av 30 000 kronor till Fadderortsrörelsen. Det är väl kommunerna, som i stor utsträckning står för denna rörelse. Det är svenska kommuner, som ställer sig som fadderorter till kommuner i Finland. Man tycker därför, att det bör ankomma på kommunerna att svara för denna uppgift, utan att det därför behöver skapas en riksorganisation, som anställer en ombudsman vilken skulle resa ut i landet och t. o. m., enligt vad det har sagts mig, konkurrera med föreningen Norden om medlemmar.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr KAIJSER (h):

Herr talman! Det kan kanske sägas, att stödet till det kulturella samarbetet mellan vårt land och Finland bör utgå på samma sätt och på samma vägar som till samarbetet med övriga nordiska länder, t. ex. genom föreningen Norden. Förhållandena mellan Sverige och Finland har emellertid vissa andra aspekter, som skiljer dem från förhållandena mellan Sverige och övriga nordiska länder. Jag vill peka på nödvändigheten av att hålla och utvidga kontakt trots de svårigheter som språket innebär, på Finlands läge och politiska situation o. s. v. Allt detta gör särskilda åtgärder för vårt samarbete med Finland vid sidan av det rent politiska samarbetet nödvändiga. Ett understöd till Fadderortsrörelsen är en sådan åtgärd. Fadderortsrörelsen bidrar till vidgande av personliga kontakter på bredast möjliga bas. I motionen finns angivna alla de olika uppgifter, som denna rörelse har upptagit som sina.

Nu kan det sägas, att allt detta arbete bör skötas av frivilliga krafter och att det ej bör krävas statliga anslag. Det är i princip riktigt. Detta arbete, denna

verksamhet har vuxit fram ur den hjälpverksamhet, som ägnades Finland under detta lands hårda år, då det var lätt att vinna stöd hos en medkännande och givmild allmänhet. Alltjämt sker en väsentlig del av arbetet genom frivilliga insatser. Den centrala administrationen kräver emellertid vissa belopp, som man nu begär att staten skall skjuta till. Det är av intresse att notera, att det belopp som nu äskas är av samma storlek som det som finska staten beviljar motsvarande finska organisation.

För den, som med hjärta och förstånd känner värdet av bredast möjliga kontakt mellan vårt land och Finland, är det angeläget att få yrka bifall till denna reservation, som möjliggör ett sådant stöd åt Fadderortsrörelsen.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande vardera momentet av utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

På gjord proposition bifölls vad utskottet i mom. a hemställt.

Därefter gjorde herr talmannen enligt de i fråga om mom. b förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Kaijser begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 42 punkten 62 mom. b, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Kaijser* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 78;
Nej — 35.

Därjämte hade 7 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkterna 63—73

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 74

Lades till handlingarna.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtande och memorial:

nr 43, i anledning av väckta motioner angående överförande till staten av kommunernas utgifter för det obligatoriska skolväsendet; och

nr 44, angående överlämnande till särskilt utskott av vissa till statsutskottet remitterade motioner.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 18, i anledning av väckta motioner om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats följande inom riksdagen väckta, av ut-

skottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 22, av herr *Jonasson m. fl.*, och II: 40 av herr *Elmwall m. fl.*, vari hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådana tilläggsdirektiv till allmänna skatteberedningen, att frågan om värdeminskningsavdrag för byggnad, som inginge i rörelse, och för driftbyggnad i jordbruk bleve föremål för särskild behandling och att förslag till nya regler snarast framlades i enlighet med vad i motionerna anförts;

2) de likalydande motionerna I: 279, av herr *Thorsten Larsson m. fl.*, och II: 348, av herr *Hansson i Skegrie m. fl.*, vari anhållits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om prövning och förslag angående sådana ändrade bestämmelser för taxering av inkomst från jordbruksfastighet, att en modernisering av byggnadsbeståndet icke onödigtvis försvårades, i enlighet med vad i motionerna anförts; samt

3) de likalydande motionerna I: 364, av herr *Stefanson*, och II: 435, av herr *Kollberg m. fl.*, vari bland annat föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle — i syfte att underlätta skatteberedningens arbete och skyndsammare nå resultat — anhålla, att särskilda sakkunniga måtte utses för teknisk utredning om en sådan reformering av avskrivningsreglerna för byggnad, som inginge i rörelse, att en ökad avskrivning kunde medgivas under byggnadens första tid.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på åberopade grunder hemställt, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 22, av herr *Jonasson m. fl.*, och II: 40, av herr *Elmwall m. fl.*, såvitt motionerna avsåge frågan om värdeminskningsavdrag å byggnader i jordbruk, samt

de likalydande motionerna I: 279, av herr *Thorsten Larsson m. fl.*, och II: 348, av herr *Hansson i Skegrie m. fl.*, om

Om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse

ändrade bestämmelser vid beskattningen av inkomst från jordbruksfastighet;

2) de likalydande motionerna I: 22, av herr Jonassan m. fl., och II: 40, av herr Elmwall m. fl., samt

de likalydande motionerna I: 364, av herr Stefanson, och II: 435, av herr Kollberg m. fl., samtliga motioner såvitt avsåge frågan om värdeminskningssavdrag å byggnad i rörelse,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anförts av herrar *Hagberg, Söderquist, Gustaf Elofsson, Stefanson, Gösta Jacobsson, Gustafson* i Göteborg, *Nilsson* i Svalöv, *Vigelsbo, Christenson* i Malmö och *Björkman*, vilka på anförda skäl ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen — i anledning av de likalydande motionerna I: 22, av herr Jonasson m. fl., och II: 40, av herr Elmwall m. fl., de likalydande motionerna I: 279, av herr Thorsten Larsson m. fl., och II: 348, av herr Hansson i Skegrie m. fl., samt de likalydande motionerna I: 364, av herr Stefanson, och II: 435, av herr Kollberg m. fl., sistnämnda motioner i vad de behandlats i detta betänkande — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att särskilda sakkunniga måtte utses för teknisk utredning om sådan reformering av avskrivningsreglerna för byggnad, som inginge i rörelse eller jordbruk, att en ökad avskrivning kunde medgivas under byggnadens första tid.

Herr JACOBSSON, GÖSTA, (h):

Herr talman! Svensk skattelagstiftning har på företagsbeskattningens område sina tekniska förtjänster, men den har också sina svagheter. En av de mest framträdande svagheter utgöres av bestämmelserna om avdrag för värdeminskning å byggnader, som används i rörelse och i jordbruk. Här är den svenska lagstiftningen mycket ogynnsamma-re än vad motsvarande lagstiftning i utlandet i allmänhet är. Detta gäller såväl jordbrukets driftbyggnader som bygg-

nader använda inom industri, handel och transportväsende. Storleken av de procentsatser, som tillämpas för beräkning av värdeminskningssavdraget, ligger i underkant, sedda ur företagsekonomisk synpunkt. Detta innebär att avskrivningarna dras ut över en alltför lång tidsperiod.

Efter den lagändring som genomfördes 1955 är taxeringsmyndigheterna visserligen skyldiga att ta hänsyn till byggnadernas ekonomiska livslängd, men i praxis torde man anlägga en relativt restriktiv syn härpå. Sålunda medgives i regel inte mer än 2 å 3 procent på anskaffningsvärdet om året; endast undantagsvis lär högre procentavdrag medgivas; lägre procent förekommer också. Genomsnittet för industribyggnader lär ligga vid 2 1/2 procent, vilket innebär en avskrivning på 40 år. För jordbrukets driftbyggnader medgives endast 1 1/2 procent, vilket innebär en avskrivningstid på inte mindre än 75 år.

Den ekonomiska livslängden av en fabriksfastighet eller annan i rörelse använd fastighet är i dag väsentligt kortare än tidigare. Man bygger mindre stabilt nu än förr. Tekniken går snabbt framåt, en lokal som i går var utmärkt är kanske i morgon hopplöst omodern. De ökade kraven på standard för personaländamål m. m. bidrar också till att minska livslängden. Ur rationaliserings-synpunkt krävs numera för vissa ändamål enplansbyggnader, medan endast för ett par decennier sedan flervånings-hus var det allena saliggörande.

Det är mycket ofta som den ekonomiska livslängden sjunker betydligt snabbare än den tillåtna avskrivningen på fastigheten. Jag vill ta ett litet exempel, som jag har personlig erfarenhet av. För en hotellrörelse uppförde vi för ett par år sedan en byggnad. Efter många om och men medgavs vi ett årligt värdeminskningssavdrag av 1 1/2 procent, vilket innebär att avskrivningen av byggnadsvärdet skall ske på 75 år. Det ligger i öppen dag att byggnaden bli mer eller mindre värdelös långt tidigare, vartill kommer att byggnadskost-

Om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse

naderna för en ny byggnad under mellantiden kanske fyr- eller femdubblats. Hur skall vi då med de fonderingar, som har skett med hjälp av avskrivningarna, kunna skaffa fram pengar till ett nytt hus, när den tiden kommer? Det går uppenbarligen inte. Exemplet är signifikativt.

Det företagsekonomiskt riktiga är uppenbarligen dels en snabbare avskrivning med tyngdpunkten förlagd till de första åren av byggnadens tillvaro — såsom motionsvis yrkas — dels en avskrivning på återanskaffningskostnaden. Att avskrivningens tyngdpunkt förläggs till de första åren, kan motiveras — förutom med att värdet då sjunker snabbast — med att det under de första åren inte krävs reparationer som belastar ekonomin, varför det då finns bäst utrymme för avskrivningar.

I utlandet har man i allmänhet i högre grad än här tillgodosett de företagsökonomiska synpunkterna. I Norge medges t. ex. normalt en avskrivning på 38 år med 3,75 procent årligen de första fem åren. I Danmark sker avskrivningen praktiskt taget på 24 år med 12,5 procent årligen de fyra första åren. I England börjar man med 17 1/2 procent, med en total avskrivningstid av 38 år och medger avskrivning på 110 procent av anskaffningsvärdet; man har där alltså en schablonregel, som skänker utrymme åt återanskaffningssynpunkten. I Holland börjar man med 13 1/2 procent de båda första åren och skriver av 110 procent på 27 år. I Västtyskland avskrivs fyra procent om året; man är där färdig på 25 år.

Icek minst för trygghandlet av vårt näringslivs konkurrenskraft gentemot utlandet är det av vikt, att avskrivningsreglerna anpassas efter de i utlandet i allmänhet förekommande.

Bevillningsutskottets majoritet har avstyrkt motionerna under hänvisning till den allmänna skatteberedningen. Detta innebär att man skjuter problemet flera år fram i tiden. Man säger dessutom att frågan om generösare regler inte kan avgöras utan en omprövning av hur in-

komstbegreppet bör vara utformat för en byggnad, som är anläggningstillgång. Det kan möjligen ligga något i detta, men jag undrar dock om inte bevillningsutskottet gjort den tekniska sidan av saken svårare än den i själva verket är. Det finns ju alltid möjligheten att föreskriva, att gjorda värdeminskningss-avdrag skall under vissa omständigheter vid försäljning återföras till beskattning. Den tekniska sidan av problemet borde inte vara svår att lösa.

Herr talman! Jag har mest uppehållit mig vid frågan om avskrivningsreglerna för byggnad i rörelse men har däremot ej gått in så mycket på jordbrukets byggnader. För en liberalisering av avskrivningsreglerna för dessa senare gäller samma argument som anförts för de förra. Här kan man dock möjligen hoppas på en snabbare lösning, om skattelagssakkunniga blir färdiga i år, som ställs i utsikt.

Jag yrkar bifall till den av herr Hagberg m. fl. avgivna reservationen.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! Kanske får jag som motionär uppehålla mig litet vid en av de motioner, som detta betänkande innehåller.

I motion I: 279 och II: 348 tages frågan om jordbrukets byggnadsbestånd upp till en viss granskning. Enligt statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader förnyas byggnaderna vid det svenska jordbruket med inte mer än 0,22 procent om året. Skulle man därav draga den slutsatsen, att jordbrukets byggnader måste ha en varaktighet av 400 år vore detta fruktansvärt. Nu tror jag visserligen att man inte skall tolka siffrorna så drastiskt. Uppenbart är dock att det sker en nedgång av byggnadsbeståndet vid vårt jordbruk, som mycket snart kan leda till en utveckling som ej är önskvärd vare sig ur enskild eller allmän synpunkt. Vid våra lantbruksnämnder får vi jämt bekräftelse på att ett dåligt byggnadsbestånd vid en annars arealmässigt tillräcklig fastighet kullkastar för-

Om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse

hoppningen om att ekonomiskt vettigt kunna genomföra företaget. För att jordbruket skall kunna klara sig i den alltmer hårdnande konkurrensen fordras att det finns moderna och rationella byggnader, som genom en besparing på den manuella arbetskraften samtidigt leder till en större produktion. Endast över den vägen kan vi nå fram till konkurrenskraft i exempelvis en kommande EEC-marknad.

Byggnationen vid jordbruket är så dyrbar, att den måste lösas på ett riktigt och framtidssiktande sätt. Jag har ibland varit inne på tankegången: Skulle det inte vara möjligt att skapa en byggnadsfond vid vårt jordbruk? En sådan fondbildning stöter emellertid på stora praktiska svårigheter.

Vår skattelagstiftning är inte särskilt företags- och rationaliseringsvänlig. Ja, den torde vara direkt hindrande då det gäller att bygga om på ett modernt och rationellt sätt. Det medgives avdrag för reparation av byggnad, men i regel ej om denna utvidgas så långt att man exempelvis till en ladugård lägger in hiss och transportbanor. Jordbruket behöver även silosbyggnader med torkanläggningar till den skördetröskade spannmålen. Ja, detta är åtgärder som innebär ökade investeringar men som leder till ökad produktion.

Finansministern anför i den nyligen till riksdagen avlämnade propositionen nr 56 om rätt till avskrivning för täckdikning och skogsvägar, att visserligen medför denna rätt ett skattebortfall men att dessa ökade investeringar bör leda till ökade intäkter. Denna fråga blir principiellt likartad. Med all respekt för det berättigade i att höja det alltför låga schablonmässiga värdeminskningssvdraget, har vi velat taga upp frågan om principbehandlingen av det aktuella byggnadsbehovet och ett stimulerande av detta. Blir det möjligt att genomföra en sådan förändring, att skattelagen på detta sätt tar hänsyn till den nya tidens krav, tror jag att detta vore en vinst för inte enbart denna näring, utan för hela nationen.

Herr talman! Den reservation, som här föreligger, tar upp dessa problem, och jag vill med detta yrka bifall till densamma.

Herr STEFANSON (fp):

Herr talman! I de motioner som behandlas i bevillningsutskottets betänkande nr 18 framföres önskemålet om en sådan reformering av avskrivningsreglerna för industribyggnader eller andra byggnader som ingår i rörelse eller jordbruk, att dessa regler bättre motsvarar den värdeminskning som byggnaden i realiteten undergår. Detta har framhållits av de båda föregående talarna, och herr Jacobsson har också lämnat exempel på hur de nuvarande avskrivningsreglerna verkar för byggnader som ingår i hantverk, industri och handel. Jag vill i likhet med motionärerna framhålla det nödvändiga i att avskrivningsreglerna anpassas efter moderna krav.

Den starka tekniska utvecklingen inom industrien och näringslivet i övrigt kräver i våra dagar en snabb omställning till nya produktionsmetoder med nya maskiner och nya verktyg, vilket ibland även kräver snabba omDispositioner och ombyggnader av lokalerna. En omställning av produktionsapparaten till nya tekniska landvinningar kräver ofta genomgripande ombyggnader eller nybyggnad av verkstäder. Verkstadsbyggnaderna har inte i våra dagar samma varaktighet som för några decennier sedan. Man kan inte räkna med att en verkstadsbyggnad i våra dagar skall ha en livslängd på mellan 75 och 30 år, vilket de i allmänhet tillämpade avskrivningsreglerna på 1,5 till 3 procent grundar sig på.

Det framhålls även från skilda håll nödvändigheten av att våra produktionsresurser inriktas på de områden och de branscher, som ger det bästa produktionsresultatet och den bästa lönsamheten. En successiv strukturuomvandling av den svenska produktionen sägs vara nödvändig för att våra knappa arbetskrafts- och kapitalresurser skall kunna

Om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse

utnyttjas på ett sätt som ger det bästa ekonomiska utbytet. Även dessa tankegångar förutsätter en snabb anpassning av produktionsmedlen, i vilka byggnaden ingår som en mycket väsentlig del, till nya marknadslägen och avsättningslägenheter. Detta kräver en hög beredskap hos näringslivet. Denna beredskap underlättas och möjliggöres genom att man i skattelagstiftningen har avskrivningsregler, som bättre än vad nu är fallet tar hänsyn till och underlättar en snabb utvecklingstakt och snabba förändringar.

Utvecklingen inom den internationella handeln med skärpt konkurrens och nya marknadsförutsättningar accentuerar detta behov av möjligheter till snabb omställning och anpassning av våra produktionsresurser såväl för de stora exportindustrierna som för småindustrien, vars chanser till framgång på exportmarknaden ofta är beroende av möjligheter till rationalisering, specialisering och produktionssamverkan mellan flera företag, vilket även detta gör kostnadskrävande omdisponeringar bl. a. av verkstadsbyggnader nödvändiga.

Härtill kommer också att byggnadskostnaderna stigit väsentligt under de senaste decennierna samtidigt som livslängden minskar på byggnader, i varje fall den ekonomiska livslängden. Detta försvårar finansieringen av ombyggnad av verkstäderna och en nödvändig omställning av produktionen och motiverar liberalare avskrivningsregler.

I ett av motionsparen i denna fråga, nämligen 435 i andra kammaren och 364 i första kammaren, framhålls att företagsekonomiska hänsyn borde föranleda en omdisponering av avskrivningsreglerna så, att en större del av avskrivningen finge ske under byggnadens första tid. Man skulle därmed ernå en bättre överensstämmelse med den verkliga värdeminskningen hos byggnader, vilken är störst under de första åren. I andra länder — det har herr Jacobsson givit exempel på — tillämpas sådana regler. Jag vill bara nämna förhållandena i våra

nordiska länder, där sådana regler tillämpas.

Detta är en fråga som återkommit flera riksdagar efter varandra utan att vinna riksdagens gehör. Under de sista åren har emellertid kunnat konstateras en tilltagande positiv inställning till förslaget om liberalare avskrivningsregler i fråga om byggnader som ingår i rörelse. Finansministern har, som framhållits i en av de nämnda motionerna, erkänt att de i vårt land tillämpade avskrivningsreglerna för industribyggnader är i behov av en översyn.

Vid förra årets riksdag var bevillningsutskottets skrivning i denna fråga positiv, men utskottsmajoriteten avstyrkte motionerna under hänvisning till den allmänna skatteberedningens arbete. Utskottet förutsatte att frågan komme att behandlas av beredningen med hänsyn till den aktualitet frågan under senare år haft och i betraktande av att man i de övriga nordiska länderna nyligen liberaliserat avskrivningsreglerna i fråga om byggnader som ingår i rörelse.

Även i år avstyrkes motionerna med hänsyn till allmänna skatteberedningens arbete. Till utskottsbetänkandet är fogad en reservation, undertecknad av hälften av utskottets ledamöter. Det är lotten som avgjort utskottets ställningstagande. Reservanterna anser att när man bl. a. från utskottets sida i princip erkänner det berättigade i de framförda kraven på en liberalisering av avskrivningsreglerna för byggnader, som ingår i rörelse eller i jordbruk, bör man för att aktualisera frågan i skatteberedningen och för att påskynda densammas lösning kunna tillstyrka att särskilda sakkunniga utses för teknisk utredning om sådan reformering av avskrivningsreglerna för ifrågakvarande byggnader att en ökad avskrivning kan medges under byggnadens första tid.

Jag yrkar, herr talman, bifall till den under betänkandet avgivna reservationen.

Herr ERIKSSON, EINAR, (s):

Herr talman! Det är alldeles riktigt som herr Stefanson nyss underströk att

Om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse

bevillningsutskottets majoritet inte alls är ointresserat av dessa frågors lösning. Utskottsmajoriteten anser också att det kanske kan vara behövt med en viss liberalisering av avskrivningsreglerna för byggnader ingående i såväl jordbruk som annan rörelse. Bevillningsutskottets majoritet är dock förvånad över att den borgerliga hälften inom utskottet ansett sig böra reservera sig i de frågor som nu är föremål för utskottets betänkande. När det gäller avskrivningsreglerna för jordbruksbyggnader ligger det nämligen i sak så till, att 1957 års riksdag begärde en utredning om denna fråga. 1958 uppdrogs åt en särskild sektion av skattelagssakkunniga att verkställa en sådan översyn. Enligt vad utskottet inhämtat ämnar skattelagssakkunniga under innevarande år slutföra denna utredning. Att i det läget, som herr Thorsten Larsson önskar, hemställa om tillsättandet av en särskild utredning för denna fråga innebär att slå in öppna dörrar. Om kammaren nu skulle följa reservanternas förslag skulle man därmed inte påskynda lösningen av denna del av frågekomplexet, utan såvitt jag förstår försena denna lösning, vilket inte kan vara till glädje för någon.

Herr Thorsten Larsson påpekade att det skett en kraftig nedgång i upprustningen och nyanskaffningen av byggnader inom jordbruket. Kan herr Thorsten Larsson inte tänka sig att detta kan bero på andra omständigheter än gällande avskrivningsregler för dessa byggnader? Jag tror att det i betydligt högre grad är dessa andra omständigheter som här spelat in.

Vad sedan gäller avskrivningsreglerna för byggnad som ingår i rörelse var, såsom herr Stefanson påpekade, den frågan föremål för riksdagens prövning så sent som i fjol. Bevillningsutskottet framhöll då att avskrivningsreglerna ingår som en integrerande del i företagsbeskattningen. Då företagsbeskattningen nu är under utredning inom allmänna skatteberedningen finns det, ansåg utskottet i fjol, ingen särskild anledning att påkalla en specialutredning av dessa

frågor. Någon ändring på den punkten har inte heller skett sedan i fjol.

Nu framhåller motionärerna att frågan har en så oändligt stor betydelse inte minst med hänsyn till företagens anpassning till de ändrade marknadsförhållandena, att detta problem bör brytas ut ur den allmänna skatteberedningen och anförtros åt en särskild utredning. Jag måste fråga herr Stefanson: Kan detta verkligen vara allvarligt menat? Skulle denna mindre del av företagsbeskattningen vara av så stor betydelse att den i utredningsavseende bör ges prioritet när det gäller företagsbeskattningen? Nog har jag en känsla av att det är betydligt större frågor inom företagsbeskattningen som kanske hellre borde ges prioritet, om man i sin motivering anför anpassningen till en ny marknadsituation.

Vid utskottsbehandlingen framhölls det visserligen, att allmänna skatteberedningen inte skulle ha tillgång till expertis för att utreda denna fråga. Om det nu skulle vara på det sättet att det är avsaknaden av expertis inom allmänna skatteberedningen som skulle motivera att man bryter ut denna fråga, vore det väl enklare att försöka påverka allmänna skatteberedningen att skaffa den expertis som den kan behöva för att göra denna översyn. Jag tycker nog därför, herr talman, att detta är ett ganska långsökt argument.

Om man ser saken från rent principiell synpunkt ifrågasätter jag starkt det ändamålsenliga i att bryta ut olika frågekomplex från en stor allmän beredning och därmed splittra utredningsarbetet på en mängd mindre kommittéer. Avsikten, sådan jag har fattat den, med den allmänna skatteberedningen var att få till stånd en allmän och vid översyn av hela beskattningsområdet såväl när det gäller beskattning av fysiska personer som företagsbeskattningen. Önskar man behålla denna målsättning, som väl ändå är den viktigaste, bör kammaren ansluta sig till utskottsmajoritetens synpunkter, vilka strävar efter att försöka lägga dessa frågor i handen på en bered-

Om ändrade avskrivningsregler vid beskattningen för byggnad i jordbruk eller rörelse

ning som har möjligheter att göra denna mera allmänna översyn.

Jag vill i detta sammanhang påpeka, att samtliga under punkten 2 avgivna motioner hänför sig till samma punkt.

Jag yrkar, herr talman, bifall till bevillningsutskottets betänkande.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! Herr Eriksson frågade, om det inte kunde bero på annat än skattesynpunkter att jordbruket hade dåliga byggnader. Jag anser, herr Eriksson, att beskattningen är en av orsakerna, och jag tog mig friheten att som åskådningsmaterial använda finansministerns proposition om dränering och skogsvägar, som principiellt är ett likartad fall. Det gäller här ett, skall vi säga, grundunderhållsproblem, som har blivit försummat under de gångna åren, och det är av vikt att statsmakterna ser till att intresset stimuleras för att få en förbättring till stånd.

De siffror som jag har anfört i motionen, som bygger på forskningsanstaltens utredning, är naturligtvis häpnadsväckande, men även om man inte skall ta dem så bokstavligt, bör man ändå förstå att det pågår en försämring av byggnadsbeståndet, som är farligt för det framtida hushållet.

Bevillningsutskottets reservanter har välvilligt tagit upp motionen i sin reservation, som jag har yrkat bifall till, men om nu herr Eriksson skulle anse att jag slår in öppna dörrar med detta bifallsyrkande, är det klart att jag inte vill förstöra inredningen i folkhemmet, om nu herr Eriksson kan garantera att dörrarna verkligen är öppna för en mera liberal och framsynt skattepolitik i fortsättningen. Det skulle kunna anföras många exempel, både när det gäller jordbruket och när det gäller småföretagsamheten i övrigt, där skattepolitiken för närvarande bromsar möjligheterna till en rationell utveckling, och det är detta vi har velat fästa uppmärksamheten på. Jag skall bara påminna om en detalj, ehuru den kanske inte direkt hör

till detta ämne, nämligen att taxeringsnämnderna när det gäller jordbrukstraktorer har vägrat erkänna avdrag för övergång från förgasare till dieseldrift. Dieseldriften är väl ändå en modern företeelse, som man från statsmakternas sida borde försöka stimulera, men i stället har man satt upp kalla handen från skattemyndigheternas sida, och det tycker jag är rätt sensationellt.

Herr JACOBSSON, GÖSTA, (h):

Herr talman! Herr Einar Eriksson ansåg, att i och med att den allmänna skatteberedningen arbetar skulle man vara förhindrad, att i riksdagen ta upp detaljer i beskattningen. Om den meningen skulle godtas, skulle det innebära, att en död hand skulle läggas över hela skatteområdet under flera år framåt, oavsett vilket aktuellt behov av reformer i ett eller annat hänseende, som kan tänkas föreligga. Herr Sträng drog sig inte för att i höstas bryta ut hela sitt skattepaket. Det gick bra. Då borde det också låta sig göra, att bryta ut den detalj, som det här är frågan om.

Herr ERIKSSON, EINAR, (s):

Herr talman! Herr Thorsten Larsson påpekade, att finansministern efter många års betänkande nu lagt fram förslag om att bl. a. täckdikningsföretag skall få räknas som avdragsgill omkostnad. Jag vill minnas, att riksdagen på sin tid beslutade att uttala sig positivt för det, och det var också en fråga som anförtroddes skattelagssakkunniga. Följaktligen har denna utredning på det sättet genom en prövning kunnat visa, att det är för att stimulera den formen av verksamheten som en liberalisering på skatteområdet kan ske. Varför skulle då inte herr Thorsten Larsson kunna ha samma tilltro till skattelagssakkunniga när det gäller översynen den här gången? Tror inte herr Thorsten Larsson, att de möjligen skulle kunna bidra till en liberalisering?

I varje fall vidhåller jag min uppfattning, att tillsättande av en ny utredning skulle fördröja frågans lösning. Sedan förstår jag väl, att herr Thorsten Larsson inte vill förstöra inredningen i folkhemmet. Då skulle han råka illa ut. Men man slår inte sönder dörrar om de är öppna, vilket jag skämtsamt antyde.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Jacobsson, Gösta*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 18, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning.

Då herr talmannen fann tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, verkställdes härefter votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 61;

Nej — 56.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Ang. upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 22, i anledning av väckta motioner om upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 362, av herr *Thorsten Larsson m. fl.*, och II: 441, av herr *Wahrendorff m. fl.*, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till 1963 års riksdag angående upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet av angivna orsaker hemställt, att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I: 362, av herr *Thorsten Larsson m. fl.*, och II: 441, av herr *Wahrendorff m. fl.* — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till 1963 års riksdag om upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass.

Reservation hade anförts av herrar *John Ericsson, Einar Eriksson, Erik Jansson, Wirmark, Paul Jansson, Brandt* i *Aspabruk, Allard, Kärrlander* och *Asp* samt fru *Holmqvist*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att de likalydande motionerna I: 362, av herr *Thorsten Larsson m. fl.*, och II: 441, av herr *Wahrendorff m. fl.*, om upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Man kan helt naturligt diskutera förändringar eller slopande av särskilda varuskatter, som vi har. Motiven för att de tillkom är kanske inte lika starka i dag, som vid det tillfället. Vi har nu fått den allmänna varuskatten och har ändå kvar de här specialskatterna. När nu reservanterna inte har velat biträda yrkandet om en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om undersök-

Ang. upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass

ning om huruvida vi skall taga bort den särskilda varuskatten på gräddglass, hänger det samman med att vi betraktar det hela så, att skall det bli en förändring i fråga om dessa specialskatter, är det väl rimligt att man genomför en sådan ändring i ett större sammanhang. Den här speciella skatten ger ju ett 20—25-tal miljoner kronor. Utskottsmajoriteten säger att det här skrivelseförslaget bara kommer att gälla gräddglassen, och det kommer att medföra att det blir mindre ekonomiska konsekvenser av det hela. Ja, det går att uttrycka sig på det sättet, men det är klart att det blir ett bortfall av statsinkomster, och det är fråga om man skall göra det på det sätt, som här föreslagits.

Det andra motivet man åberopar går ut på att det skulle vara inkonsekvent från statsmakternas sida, att å ena sidan stödja mjölkproduktionen och å andra sidan lägga på skatt på gräddglassen. Det motivet väger väl inte så värst tungt. Man uppskattar ju smöråtgången för gräddglasstillverkning till 1 000 å 1 200 ton, och produktionen av smör är ju omkring 90 000 ton per år, så vi kan väl bortse från det argumentet när vi diskutera. Jag behöver väl inte påpeka att inte all glass är skattebelagd. Dessertglassen är ju fri. Hur stor del av hela glassproduktionen som är undantagen från beskattning vet jag inte, men det bör erinras om detta i det här sammanhanget.

Vi har ju likartade skatter på andra områden, och jag vill gärna ha sagt att man inte behöver utgå ifrån att de här skatterna skall betalas för all framtid, men ändamålsenligheten kräver — och logiken, tycker jag — att om man beslutar att avskaffa den här skatten så skall man ha en överblick över hela fältet, och det har vi inte för närvarande. Därför har halva antalet ledamöter i bevillningsutskottet reserverat sig emot förslaget om skrivelse till Kungl. Maj:t, och jag tror att det är en synnerligen väl grundad reservation som är fogad till utskottsbetänkandet.

Jag hemställer, herr talman, om bifall till reservationen.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! Jag vill gärna ta fasta på vad bevillningsutskottets ordförande sade om att glasskatten inte behöver bli kvar för tid och evighet. Det gav ju ändå en viss förhoppning.

Glasskatten kom till för många år sedan, närmast som en motsvarighet till skatten på konfektyrer och choklad. Man betraktade då även glass som en lyxvara, och på detta tyder även i viss mån siffrorna på skattens storlek under årens lopp. Siffrorna visar också att konsumtionen har förändrats, och nu betraktar vi alla glass som en god och närande föda. Givetvis gäller denna anmärkning främst — kanske enbart — gräddglass. Ingen anser exempelvis att glass är snask, för att nu göra en jämförelse. Jag har inte heller hört att glass är skadligt för tänderna.

När man numera betraktar gräddglassen som mat är det ju inte motiverat att lägga en särskild skatt just på glass. Kan man verkligen anföra statsfinansiella motiv? Jag tycker i varje fall att sådana motiv inte kan anföras med samma tyngd nu sedan den allmänna omsen har givit oss en ganska god ekonomi i statskassan. Visserligen utgår utskottets reserveranter även i år från att glasskatten är av ganska betydande storlek, men jag skulle ändå vilja säga att det inte kan vara behövt att man straffbeskattar den här produkten i fortsättningen. Jag vill hävda än en gång, herr talman, att tiden har förändrat själva synen på det här. Därför anser jag att tidpunkten är inne att avskaffa den här skatten.

Herr Ericsson sade att glasskatten inte har någon betydelse för smörets beskattning, men jag har fått fram ett par siffror som är av intresse i detta sammanhang. Glacebolaget inbetalade ett år 5,8 miljoner kronor i skatt. Fördelat på det använda mjölkfettet, alltså smöret, blir det en beskattning med kronor 17:20 per kilogram, och det anser vi vara alldeles orimligt. I fråga om den glass som innehåller växtfett, margarin, ister och andra billiga råvaror blir skatten inte alls av samma storleksordning, eller omkring 3 kronor per kilo, och vill stats-

Ang. upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass

makterna fortsätta att tillämpa extra-beskattningen på gräddglass, är det alldeles givet att produktionen helt enkelt kommer att gå över till att använda de här billigare råvarorna, som inte alls är av vare sig samma kvalitet eller samma näringsvärde som smöret.

Ja, herr talman, jag behöver väl inte orda så mycket om detta. Vi har haft den här frågan uppe under flera år förut. Jag skulle hälsa med stor tillfredsställelse om riksdagen nu ville ha en lite generösare syn på detta beskattningsområde och biträda utskottsmajoritetens linje. Som motionär ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag.

Herr ERICSSON, JOHN, (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Larsson vädjade om generositet, samtidigt som han talade om straffbeskattning. Jag vet inte om han behöver uttrycka sig på det sättet då det gäller gräddglassen, ty vi har ju ett antal varor — mer eller mindre nyttiga — som är beskattade, och det man skall lägga huvudvikten vid är, tycker jag, hur man skall ordna detta i stort. Det går inte att säga att 10 miljoner väl inte är något att diskutera. Vi måste nog se på miljonerna — det kan vi inte komma ifrån — och det erkänner nog herr Larsson också vid närmare eftertanke.

Jag talade om glassens ringa betydelse då det gäller avsättningen av vår smörproduktion och inte om någon skatt på smör, som herr Larsson fick det till. Jag anförde siffran 1 000 ton i förhållande till 90 000 ton, och därav borde framgå att gräddglassen inte har så stor betydelse för smörets produktion och avsättning.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp) kort genmäle:

Herr talman! Jag tycker att herr John Ericssons senaste anförande inte förändrade bilden av det hela. Jag kan visst gå med på att gräddglasstillverkningen,

om man räknar den i kilo i förhållande till den sammanlagda smörproduktionen, naturligtvis inte har så förfärligt stor betydelse. Detta är dock en form av dubbelbeskattning som är ganska inkonsekvent. Jag tycker, herr Ericsson, att vi väl ändå kan vara överens så långt att det är fråga om en skatt som tillkom när man hade en annan syn på glasskonsumtionen. Tiderna har förändrats även på detta område. Jag anser att den stora allmänheten av alla kategorier i dag är konsumenter av glass.

Herr HAGBERG (h):

Herr talman! Jag skulle gärna vilja för kammarens ledamöter göra ett litet påpekande, som kanske kan ha sitt intresse och som gäller de tre betänkanden från bevillningsutskottet vilka här i en följd är under behandling.

Den s. k. lotteriparlamentarism, under vilken vi numera av kända skäl inte så sällan är tvingade att arbeta, har satt sin prägel på samtliga dessa betänkanden från bevillningsutskottet. Det betyder ju, att man det ena året finner sig tillhöra utskottsmajoriteten för att nästa år vara reservant i samma fråga. Man kan i sak ha vilken inställning som helst till de i dessa betänkanden i dag avhandlade spörsmålen, men jag tycker vi kan vara överens om att en sådan ordning vid beslutens fattande i utskottet är ganska otillfredsställande. Vi kan inte göra någonting åt detta för närvarande, utan vi får leva under dessa något vanskliga parlamentariska förhållanden, vilket som sagt inte är så särskilt tilltalande. Det visar ju också på sitt sätt hur instabilt det politiska läget i själva verket är här i landet, när lotten sålunda gång på gång skall få avgöra i fråga om vad som skall bli utskottets utlåtande.

Vad sedan beträffar det här föreliggande ärendet som sådant kan jag inskränka mig till att erinra om att riksdagen ju tidigare uttalat som sin mening att varuskatten på glass bör avskaffas. Likaså förordade 1952 års kommitté för indirekta skatter en sådan åtgärd åtminstone i samband med att en allmän

Ang. upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass

varuskatt införes. Motionerna är ju mindre långtgående. Nu kan man naturligtvis säga, att en kategoriklyvning mellan vanlig glass å ena sidan och gräddglass å andra sidan skulle kunna leda till kontrollsvårigheter. Det är dock med tillfredsställelse jag konstaterar att även reservanterna medger att dessa kontrollsvårigheter inte är större än att de kan överkommas. Sådana svårigheter finns i många motsvarande sammanhang.

Herr John Ericsson gjorde ett uttalande, som jag också skulle vilja säga ett par ord om. Han förklarade, att man i och för sig kanske inte hade så mycket emot att denna skatt avskaffades, och det är berättigat att göra ett sådant uttalande, när riksdagen ju tidigare själv har haft denna mening. Herr Ericsson ansåg dock, att vi för närvarande saknar »överblick över hela fältet», som han uttryckte sig. Ja, jag skulle vilja säga till herr Ericsson att det går ganska lätt att få en sådan överblick, nämligen om riksdagen — det blir väl nästa onsdag — godtar den motion, som bland annat från vårt håll väckts om en allmän översyn beträffande vilka punktskatter, som nu skulle kunna avvecklas med hänsyn till att vi har fått en allmän varuskatt. I bevillningsutskottet har man emellertid inte velat vara med om att tillstyrka den motionen. Om anledningen till att man inte kan gå med på utskottets förslag i dag i glassfrågan är den att man saknar överblick över hela det fält, som punktskatterna omfattar, borde det vara, tycker jag, påkallat att bevillningsutskottet tillstyrkte nämnda motion om en allmän översyn. Så skedde emellertid inte. Det är likväl möjligt, att herr Ericsson och hans meningsfränder kan ändra sig till nästa onsdag, då frågan kommer före här.

Jag skall inte ytterligare fördjupa mig i denna sak. Vi känner väl till den. Den kommer ju tillbaka år efter år. Man skulle kanske kunna säga om denna glass att den är väl frusen och skickligt behandlad och att den otvivelaktigt bevarar sin fräschör år efter år. Det visar ju utskottsbetänkandena och kanske också debatterna i båda kamrarna.

Innan jag slutar mitt lilla anförande, som utmynnar i en hemställan om bifall till utskottets förslag, vill jag meddela att andra kammaren har godtagit utskottsbetänkandet i detta ärende.

Herr BENGTON (cp):

Herr talman! Frågan är väl om inte detta är en av de mest egendomliga beskattningsformer vi har. Det konstiga är att när en och samma vara försäljs i större kvantiteter är den skattefri, men när den säljs i mindre kvantiteter beskattas den med 65 procent. De mest konstiga situationer skulle ju kunna uppkomma. Om en matservering säljer glass till dessert och lägger den på en papperstallrik är ju den glassen undantagen från beskattning, men tar kunden den med sig ut i bilen skulle väl vederbörande i serveringen springa efter och säga att han får betala 65 procent i skatt. Detta skulle medföra de mest konstiga konsekvenser.

Jag begärde närmast ordet, herr talman, för att litet grand kommentera det som herr Ericsson sade om vad som har hänt tidigare.

Den här skatten kom ju till år 1941. Det är i och för sig konstigt att gräddglassen beskattas. Det har sannolikt varit så att det på den tiden åts så litet glass och att man utan vidare hänförde den till choklad och konfektyrer, och därmed föll den under den hårda beskattningen.

Sedan har frågan varit uppe åtskilliga gånger. Jag minns så väl en gång i början på 1950-talet när vi hade den till behandling igen. Då hördes precis samma argumentering som herr Ericsson använde nu: frågan skulle behandlas i ett större sammanhang. Som alltid under de senaste decennierna hade vi en skattekommitté, jag tror det var den Henrikssonska den gången, som skulle lägga fram ett betänkande. När det var klart skulle frågan om glassens beskattning lösas. Betänkandet kom, men det blev ingenting av. Man hade frågan uppe i jordbruksförhandlingarna. Det gjordes en speciell protokollsanteckning. Hur

Ang. upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass

den löd kommer jag inte ihåg, men där var man positiv till att skatten på glass skulle avskaffas. Denna protokollsanteckning gjordes för åtskilliga år sedan och är väl glömd nu. Det blev ingenting av den gången heller.

Nu har vi gått runt igen. Vi står på nytt inför denna skatt som skall avskaffas i större sammanhang, och så väntar vi på nästa skattekommitté. Jag tycker att vi verkligen den här gången borde avskaffa skatten på gräddglass, ett livsmedel som jag förmodar att läkarna anser vara både lämpligt och bra att ge barnen i stället för snask och som kan användas vid en mängd olika tillfällen.

Herr Ericsson får ursäkta, men jag hoppas inte längre så mycket på de stora sammanhangen. Vi har ju passerat ett sådant, och det blev ingenting av den gången. Därför kan jag inte finna annat än att det nu är på tiden att man — även om det blir ett skattebortfall för statskassan — tar bort denna skatt som är så egendomligt konstruerad och så omotiverad.

Därmed ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! När jag framhöll att man borde bedöma förslag om skatteförändringar i ett större sammanhang menade jag naturligtvis att om man tar bort en bit av den särskilda varuskatten, aktualiseras frågan om att ta bort även andra bitar. Man kan på varje punkt motivera, att det nu för tiden inte är lämpligt att ha den eller den varan belagd med särskild skatt. Vi har skatt på tandkräm, vi har skatt på en del andra ting som vi inte tycker är lyxvaror. Om man därför nu skall ta bort den inkomst som dessa speciella skatter ger, anser jag att man får bedöma den frågan i samband med frågan om hur man utformar skatterna i övrigt, de indirekta skatterna eller de direkta eller bådadera. Det är nämligen klart att staten måste ha fram ett visst antal miljarder varje år, och av den anledningen menade jag att det var olämpligt att rycka ut en liten bit ur det hela.

Jag talade inte om kontrollsvårigheter och liknande. Det heter i reservationen att kontrollsvårigheterna skulle bli av annan karaktär än för närvarande. Vi säger för säkerhets skull att vi inte har någonting emot en teknisk översyn av glassbeskattningen, om en sådan behövs, innan man tar ställning till den avgörande frågan.

Det är riktigt som herr Hagberg säger, att vi i bevillningsutskottet ofta får avgöra frågorna genom lottnings, och i det avseendet vill väl både herr Hagberg och jag ha en ändring. Men bägge önskar vi att vi får majoritet åt vårt håll. Den frågan avgörs emellertid i annat sammanhang.

Slutligen sade herr Hagberg att andra kammaren hade bifallit utskottets förslag, och det skulle då vara en rekommendation till första kammaren. Jag tycker emellertid, herr talman, att jag också kan använda andra kammarens beslut som argument och säga, att första kammaren som vanligt bör vara självständig i sitt handlande.

Herr BENGTON (cp):

Herr talman! Jag kan instämma med herr John Ericsson i det sista han sade, om första kammarens självständighet, men ändå har jag en önskan att det blir ett beslut i samma riktning som i medkammaren. Jag kan också instämma i att punktskatterna kan diskuteras ur olika synpunkter, men beträffande motiveeringen till deras införande vill jag nämna att jag för skatten på glass inte sett någon sådan motivering som för tandkräm. Den frågan var uppe till behandling inom varubeskattningssakkunniga för åtskilliga år sedan, då man just behandlade lyxskatten på tandkräm. Man fick därvid från medicinalstyrelsen ett utlåtande enligt vilket tandkräm vore värdefullt för att bevara tänderna och att det därför inte fanns någon som helst anledning att skydda tandkrämen mot lyxbeskattning. Jag beklagar att jag inte kan ange året för betänkandet; det var inte tryckt utan endast stencilerat. Det går säkert att få fram detta utlåtande

Ang. beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av egna hem från medicinalstyrelsen. Det går alltså inte att jämställa dessa båda varor och likställa skatten på glass med skatten på tandkräm och andra sådana saker. Herr Ericssons försök att övertyga mig måste därför misslyckas. Jag hoppas att första kammaren denna gång skall följa andra kammarens beslut och ta bort denna skatt.

Herr HAGBERG (h):

Herr talman! När jag nämnde utgången av omröstningen i andra kammaren var det ingalunda i avsikt att använda detta faktum som ett argument. Det var endast en upplysning jag avsåg att lämna. I detta sammanhang vill jag erinra om ett klokt uttalande av Per Albin Hansson, som en gång i andra kammaren förklarade: »Herr talman! Majoriteten är inget argument!» Jag anser, att uttalandet håller än i dag. Detta om detta.

Emellertid delar jag herr Ericssons förhoppning att denna lotteriparlamentarism så småningom skall kunna avvecklas, det är ju självklart, fastän jag i denna förhoppning inlägger något annat än vad herr Ericsson gör. Men den saken kan vi i denna kammare inte göra något åt. Det är människorna ute på fältet, som en gång får besluta sig för hur de skall ha det här i landet, så att vi kommer ifrån denna besvärliga situation. I bevillningsutskottet lottar vi gång på gång. Jag tror vi vid de senaste sammanträdena har lottat i fem stora ärenden å rad, där majoriteten och reservanterna växlar från år till år i samma frågor. Detta är ju ett ganska groteskt resultat av de förhållanden, som nu är för handen, men vi får dras med systemet i väntan på att väljarna skall komma till klarhet om hur de verkligen vill ha det med maktförhållandena i riksdagen.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt samt vidare på godkännande av den vid betänkandet avgivna reservationen; och för-

klarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Ericsson, John*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 22, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning.

Då herr talmannen fann tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, verkställdes härefter votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 61;

Nej — 59.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Ang. beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av egna hem

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 26, i anledning av väckta motioner om undantagande från beskattning av vinst, som beror på penningvärdets fall, m. m.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 224, av fröken *Andersson m. fl.*, och II: 278, av herr *Nordgren m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl.

Ang. beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av egna hem

Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte, efter företagen utredning, för riksdagen framlägga förslag om sådan ändring av skatteförfattningarna, att vinst, som enbart berodde av penningvärdets fall, i möjligaste mån kunde undantagas från beskattning;

2) de likalydande motionerna I: 282, av herr *Eric Peterson m. fl.*, och II: 346, av herr *Gustafsson* i Skellefteå, vari föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhålla om översyn och förslag om reformering av reglerna för beskattning av realisationsvinst vid försäljning av egna hem i syfte att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden; ävensom

3) de likalydande motionerna I: 464, av herrar *Jonasson* och *Georg Carlsson*, samt II: 534, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Björkänge*, vari anhållits, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förutsättningslös utredning om undantagande från inkomstbeskattning av vad som vore att hänföra till penningvärdeförsämring.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på åberopade grunder hemställt,

I) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 224, av fröken *Andersson m. fl.*, och II: 278, av herr *Nordgren m. fl.*, samt

2) de likalydande motionerna I: 464, av herrar *Jonasson* och *Georg Carlsson*, samt II: 534, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Björkänge*,

samtliga motioner i vad de avsåge undantagande från beskattning av realisationsvinst vid försäljning av egna hem, ävensom

3) de likalydande motionerna I: 282, av herr *Eric Peterson m. fl.*, och II: 346, av herr *Gustafsson* i Skellefteå, angående beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av egna hem,

måtte av riksdagen lämnas utan åtgärd;

II) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 224, av fröken *Andersson m. fl.*, och II: 278, av herr *Nordgren m. fl.*, samt

2) de likalydande motionerna I: 464, av herrar *Jonasson* och *Georg Carlsson*, samt II: 534, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Björkänge*,

måtte, i den mån motionerna icke kunde anses besvarade genom vad utskottet i betänkandet hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Vid betänkandet hade reservation avgivits av herrar *Hagberg*, *Söderquist*, *Gustaf Elofsson*, *Stefanson*, *Gösta Jacobsson*, *Gustafson* i Göteborg, *Nilsson* i Svalöv, *Vigelsbo*, *Christenson* i Malmö och *Björkman*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhålla den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort under I hemställa att riksdagen måtte — med bifall till de likalydande motionerna I: 282, av herr *Eric Peterson m. fl.*, och II: 346, av herr *Gustafsson* i Skellefteå, och i anledning av de likalydande motionerna I: 464, av herrar *Jonasson* och *Georg Carlsson*, samt II: 534, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Björkänge*, ävensom de likalydande motionerna I: 224, av fröken *Andersson m. fl.*, och II: 278, av herr *Nordgren m. fl.* — i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande möjligheterna att från beskattning för realisationsvinst undantaga vinst vid egna hemsförsäljning.

Herr **HAGBERG** (h):

Herr talman! Det ärende, som nu föreligger, utgör ju en ganska intressant illustration till det lilla meningsutbyte, som vi hade i den föregående frågan. Även här har utskottet delat sig på mitten, men här har lotten fallit i annan riktning. I den förra frågan hade jag att tala för utskottet. Nu är min uppgift att tala för reservanterna.

Jag skall inte, herr talman, här fördjupa mig i några detaljer. Som kammarens ledamöter väl kommer ihåg har denna fråga varit uppe till behandling

Ang. beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av egnahem

åtskilliga gånger, senast åren 1960 och 1961. 1960 inträffade det ganska remarkabla att kamrarna stannade i skiljaktiga beslut. Första kammaren godkände då reservationen, medan andra kammaren biföll vad utskottet hemställt. Då någon sammanjämkning inte kunde komma till stånd — vilket var tämligen naturligt — i en angelägenhet av denna beskaffenhet, blev det inget resultat, och frågan föll. Så kom den tillbaka i fjol, och då segrade reservanterna. Frågan föll. Nu har vi den här i år igen.

I fråga om argument kan jag kanske inskränka mig till att peka på vad vi från vårt håll framhöll i denna angelägenhet i fjol. Efter en ganska omfattande dokumentation påpekade vi att realisationsvinstbeskattningen av egnahemsfastighet ofta leder till otillfredsställande resultat. Vi utvecklade sedan den meningen att detta sammanhänger med att vad som beskattas i allmänhet är en genom penningvärdeförsämring uppkommen fiktiv vinst och icke en reell vinst. Det oskäligen i beskattningen, framhöll vi vidare, framträder särskilt starkt i de fall, då skattskyldig avyttrar sin bostadsfastighet med anledning av att han fått anställning på annan ort och han för att kunna erhålla lämplig bostad för sig och sin familj på den nya orten är nödsakad att inköpa eller bygga en likvärdig fastighet där.

Detta är naturligtvis ett starkt argument, och det är ju helt naturligt att de som har en annan mening har sökt gendriva detta argument, och detta har också skett i utskottsutlåtandet. Man gör ju där gällande att vad som sålunda påpekats avser försäljning av egnahem i samband med ändrade arbetsförhållanden men att denna företeelse är särskilt framträdande i vad vi brukar kalla avfolkningskommunerna. Och så avger man — och det anser man från majoritetens sida vara det avgörande argumentet —: »Oftast torde det emellertid därvid förhålla sig så att fastigheterna på grund av bristande efterfrågan får ett negativt värde, och i sådana fall uppstår inte något realisationsvinstproblem.»

Det är klart att det inte uppstår några

realisationsvinstproblem, om vederbörande får mindre betalt för fastigheten vid en försäljning än han betalade för den vid köpet. Det är alltså närmast en truism att göra ett sådant uttalande. Men det som jag skulle vilja anmärka på är att försäljning av egnahemsfastigheter på grund av ändrade arbetsförhållanden inte endast gäller de s. k. avfolkningskommunerna. Alla vet vilken strukturomvandling som för närvarande pågår i svenskt näringsliv med nedläggande av verksamheter, omvandling av verksamheter, förstoring av företag, förminskning av företag och omflyttning av företag o. s. v. Allt detta betyder också en omflyttning av befolkningen. Vi kommer aldrig ifrån detta, om landet skall fortsätta att ekonomiskt expandera. Sådana omflyttningsproblem kan naturligtvis äga rum i avfolkningskommunerna men äger självfallet rum i minst lika stor utsträckning i andra kommuner, som är föremål för en sådan strukturomvandling och där blir problemet av helt annan art än i de s. k. avfolkningskommunerna. När vi läser i tidningarna om att en fabrik nedlagts, omvandlats eller sammanslagits med någon annan företagssamhet då vet kammarens ledamöter att egnahemsfrågan faktiskt spelar en betydande roll. Ofta anföres som motiv för att det och det icke kan ske, att arbetarna har egnahem och att de, om de skall avyttra dessa drabbas av realisationsvinstbeskattning. Men detta förhållande har inte majoriteten ansett sig böra ta upp.

Vi menar att de nuvarande bestämmelserna hindrar den omflyttning av arbetskraften och av befolkningen, som är den oundvikliga konsekvensen av denna strukturomvandling av det svenska näringslivet vilken för närvarande pågår och som självfallet blir mera intensiv, allteftersom integrationssträvandena ute i Europa kommer att omfatta också vårt land.

Slutligen vill jag peka på ännu ett argument som kan anföras. Vi har ju realisationsvinstbeskattning. Varför har vi fått en sådan? Ett av motiven var att man därigenom ville träffa s. k. speku-

Ang. beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av egnahem

lationsvinster. Men ingen kan väl göra gällande, att en människa som skaffar sig ett eget hem gör detta på spekulation för att sedan avyttra det med förtjänst. Jag vill inte bestrida att sådana fall *kan* förekomma, men de är helt säkert ytterligt sällsynta. Den arbetare eller annan medborgare som skaffar sig eget hem gör detta för att få en egen bostad utan tanke på att bedriva spekulation. Jag tycker att enbart den omständigheten borde tala till förmån för en avveckling av realisationsvinstbeskattningen i detta sammanhang.

För fullständighetens skull vill jag göra ytterligare en liten anmärkning. Riksdagen beslöt för tre år sedan att från skatteplikt undanta vinst som uppkommit vid sådan avyttring av jordbruksfastighet eller del därav, som utgör led i åtgärder för jordbrukets eller skogsbrukets yttre rationalisering. Detta var ju enligt min mening en riktig åtgärd. Men, ärade kammarledamöter, vore inte ett bifall till det utredningsyrkande som här ställts att handla i linje med det beslut som riksdagen fattade 1959 i en ganska näraliggande fråga? Jag menar, att detta är ganska påtagligt och att man inte kan bortse ifrån att det här föreligger ett visst samband mellan dessa båda ståndpunktstaganden.

Herr talman! Med vad jag här anförut hemställer jag om bifall till den reservation som är knuten till bevillningsutskottets betänkande nr 26 och som går ut på att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning rörande möjligheterna att från beskattning för realisationsvinst undanta vinst vid egnahemsförsäljning.

Herr JONASSON (cp):

Herr talman! Jag har varit med och väckt motion nr 464 i denna kammare, och jag vill därför ta till orda. Jag skulle ju här ha kunnat instämma med föregående talare på många punkter.

Anledningen till att vi från centerpartiets sida tagit upp denna fråga är att vi kunnat konstatera att vissa personer drabbats av hårda skatter enbart på

grund av förflyttning. En person som äger en fastighet på en ort men på grund av olika omständigheter flyttar till en annan och köper sig en likadan fastighet drabbas av en hård beskattning utan att han på något sätt har fått sina realvärden ändrade. Det kan röra sig om en arbetare, en lärare eller en annan som har fått förflyttning i sitt arbete, och det kan också röra sig om en jordbrukare som flyttar från en ort till en annan. Orsakerna till flyttningen kan vara olika. Den kan bero på att vederbörande inte har trivts på platsen, och den kan bero på sjukdom och andra mellankommande omständigheter.

Vederbörande har sålt sin fastighet och då på grund av penningvärdets fall fått mer betalt än han själv erlade när han köpte fastigheten. Den fastighet som han har fått köpa på den nya orten har emellertid också följt penningvärdet, och han får härför betala en högre ersättning för den. I själva verket har han inte gjort någon som helst vinst. Han har bara flyttat och fått en annan bostadsort. Det kan tänkas att han gjort en realisationsvinst av låt oss säga 5 000 eller 6 000 kronor. Om det vinstbeloppet lägges ovanpå den vanliga inkomsten, får han till följd av progressiviteten en skatt på ett par tusen kronor. Detta är enönhetsfläck i vår skattelagstiftning, som vi bör hjälpas åt att få bort.

Jag yrkar därför bifall till reservationen.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! I föreliggande betänkande behandlas ett stort antal motioner. Som kammarens ärade ledamöter säkert har uppmärksammat yrkas i sak inte bifall till mer än ett av motionsparen. Det gäller frågan om realisationsbeskattningen vid egnahemsförsäljning. De borgerliga ledamöterna i utskottet har således enat sig om att bara ta upp denna detalj.

Det problem det i detta sammanhang gäller har man diskuterat många gånger tidigare och kommer väl också att diskutera i fortsättningen. Man har som allmänt argument anförut att det är till hin-

Ang. beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av egna hem

der för arbetskraftens rörlighet om vi har denna realisationsvinstbeskattning, enär den binder vederbörande vid deras hemort. Det kan ju ligga någonting häri, men det andra argument som åberopats, nämligen att avfolkningsorterna skulle få det särskilt besvärligt i detta avseende förstår jag inte. Där är besvärligheterna av annat slag. Där är det ju ingen efterfrågan på fastigheterna, och där aktualiseras ju motsatsen till vad vi nu diskuterar, nämligen att samhället skulle träda emellan genom att tillse att vederbörande i varje fall får tillbaka de pengar de investerat i sina fastigheter. Det kan ju ha ett reellt värde att diskutera denna sida av saken, men den berörs inte av realisationsvinstbeskattningen.

Herr Jonasson yttrade att en fastighetsägare som flyttar från en ort till en annan, kan råka ut för en mycket hård beskattning. Det är klart att om vederbörande har stora inkomster, så blir all förtjänst som ligger över denna inkomst hårt beskattad enligt vårt nuvarande skattesystem. Men vi har ju kommit överens om att ha en progressiv beskattning. Herr Jonasson förbisåg emellertid en väsentlig sak. Om vederbörande inte skaffat sig ett egna hem, hade han befunnit sig i samma situation som alla andra som sparar i icke-värdebeständiga ting. Han hade haft kvar sina sämre kronor. Den som flyttar från orten och lyckas sälja sin fastighet till så pass högt pris att han ådrar sig realisationsvinstbeskattning har flera kronor. Dessutom har han — och det vill jag gärna ha sagt — haft förmånen av de schablonregler som tillämpas vid villa- och egna hembeskattningen. Dessa regler ger en alldeles särskild förmån till de människor som är innehavare av egna hem respektive villor. Jag behöver inte här utveckla hur dessa förmåner framträder, utan det räcker med en erinran om att ju större undskott som uppstår på fastigheter, ju större avdrag får man göra på den egna inkomsten. Detta förekommer ju i många fall, det är vi medvetna om.

Här gäller det sålunda ett delproblem av ett mycket stort allmänt problem,

nämligen hur vi skall stabilisera penningvärdet. Ju fler förmåner vi ger till dem som har sakvärden, ju mer påskyndar vi strävandena att skaffa just sådana värden, vilket jag ur samhälleliga eller enskilda synpunkter inte kan finna vara på något sätt gynnsamt. Därför har inte heller utskottsmajoriteten kunnat biträda ens detta sista av motionärernas yrkanden, utan vi hemställer om avslag på samtliga motioner.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets betänkande.

Herr JONASSON (cp):

Herr talman! Jag ber att till bevillningsutskottets ärade ordförande få säga att jag för min del inte har tagit upp frågan om avfolkningsorterna i detta resonemang.

När herr John Ericsson gör gällande att det är de stora inkomsttagarna som drabbas av hög skatt på realisationsvinsterna, måste jag emellertid med kändedom om de personer som har råkat ut för denna beskattning invända att det räcker med vanliga inkomster. En arbetare med en inkomst av cirka 12 000 kronor, som får en vinst av 6 000 kronor lagd ovanpå denna inkomst, får en avsevärd skatt. Det kan vi aldrig komma ifrån.

Herr John Ericsson menar att den penningvärdeförsämring som drabbar egna hemägarna också drabbar dem som sparar på annat sätt. Det är ju alldeles klart. De flesta, som bygger sig ett eget hem, bor nu i detta så länge de lever, men de speciella människor som av skäl som tidigare angivits är tvungna att flytta råkar ut för en hård beskattning. Det skall utan vidare medges att dessa människor inte är många. Det betyder att det inte heller kan bli så stort skattebortfall. Det är dock främst orättvisan gentemot dessa människor, som bör borttas.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Det var ett stort framsteg herr Jonasson gjorde nu, när han sade

Ang. beskattningen av realisationsvinst vid försäljning av egnahem

att detta inte spelar så stor roll för skatten men att det gällde att få bort en orättvisa. Hans exempel är dock synnerligen olämpligt valt. Han sade att detta drabbar folk som har inkomster på 12 000 kronor. Jag vet inte vad herr Jonasson tänkte sig att vederbörande skulle ha för vinst på villaförsäljningen, men säg att han tjänar lika mycket på villan som han i övrigt tjänar per år. Då kommer han bara upp till den gräns där progressiviteten börjar, herr Jonasson.

Kanske menar herr Jonasson i stället att han tjänar 50 000 kronor extra på villan, och då blir det naturligtvis litet annorlunda. Men herr Jonassons exempel måste absolut vara fel.

Och märk väl, herr Jonasson: Om det är en orättvisa att en villaägare skall betala realisationsvinstskatt, är inte då orättvisan ännu större mot dem som inte fått tillbaka någonting av sina penningvärdeförluster? Hur är det för spararna i bank, försäkring, obligationer o. s. v.? Mot dem är orättvisan ju ännu större, så då måste vi börja att reformera där.

Herr JONASSON (cp):

Herr talman! Jag skulle vilja säga till bevillningsutskottets ordförande att han måste vara väl medveten om var den progressiva skatteskalen börjar. Mitt exempel var tänkt för en person som har 12 000 kronor i inkomst och är ogift. Även bevillningsutskottets ordförande bör ha klart för sig att progressiviteten sätter in redan där. Så enkelt är det!

Bevillningsutskottets ordförande säger att orättvisan är större emot sådana som har sparat på annat sätt, i bank t. ex. Ja, det är väl möjligt. Men alla har ju den möjligheten att spara. Det kan ju hända att en som har egen fastighet och bor där hela sitt liv också har sparat på annat sätt. Om en annan person, som i övrigt har haft ungefär samma betingelser, därtill måste utsätta sig för en förflyttning, kommer den senare i ett sämre läge än den före.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Herr Jonasson tillgrip utvägen att säga att de som äger fastigheterna är ensamstående, alltså inte har någon familj, och då ändras mina siffror. Men jag trodde att flertalet som bodde i villor och egnahem hade familj. Den uppfattningen hade jag åtminstone tidigare.

Men nu överraskar herr Jonasson även på ett annat sätt. Han talar om en person som bott i en villa i hela sitt liv och som nu råkar ut för denna beskattning. Nej, herr Jonasson, så är det inte. Titta på s. 2 i detta betänkande. Där står att man reducerar realisationsvinstbeskattningen om innehavet har varat i sju år. Har ägaren bott där hela sitt liv, och det varat mer än tio år, blir det ingen realisationsvinstbeskattning alls.

Herr JONASSON (cp):

Herr talman! Det är klart att mäniskor som är gifta har litet större behov av egnahem än de ogifta, men även de ogifta behöver väl ha en bostad, så herr Ericssons resonemang håller inte.

Herr Ericsson säger att man måste vara ungefär ett statsråd eller liknande med en inkomst på 50 000 kronor för att drabbas av progressiviteten, men det är väl inte nödvändigt. En gift inkomsttagare har kanske 15 000 kronor i inkomst. Får han en inkomst av 6 000 kronor ovanpå det, sätter ju progressiviteten in — det beror på vilka avdragsmöjligheter han har i övrigt. Han kan alltså drabbas rätt snart även om han inte har de 50 000 kronors inkomst, som herr John Ericsson försökte inbilla lyssnarna var nödvändiga.

Herr John Ericsson talade om avtrappningen på realisationsvinstskatten och sade att efter sju år skattar man bara för 75 procent av vinsten. Det vet jag mycket väl, herr John Ericsson, sedan den tid jag suttit som taxeringsnämndsordförande!

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr andre vice talmannen, som för en stund övertagit ledningen av

kammarens förhandlingar, yttrade, att med anledning av vad under överläggningen yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande vardera punkten av utskottets i det nu förevarande betänkandet gjorda hemställan.

I fråga om punkten I, fortsatte herr andre vice talmannen, hade yrkats dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock att det förslag skulle antagas, som innefattades i den vid betänkandet avgivna reservationen.

Därefter gjorde herr andre vice talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 26 punkten I, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr andre vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 61;

Nej — 57.

Sedermera bifölls på gjord proposition vad utskottet i punkten II hemställt.

Om en fond för tillgodoseende av kommunernas lånebehov vid förvärv av tomtmark för bostadsbebyggelse

Föredrogs ånyo bankoutskottets utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion om utredning rörande en fond för tillgodoseende av kommunernas lånebehov vid förvärv av tomtmark för bostadsbebyggelse.

I en inom andra kammaren väckt, till bankoutskottet hänvisad motion, nr 442, av herr *Hagberg m. fl.*, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning för skapandet av en fond, som kunde tillgodose kommunernas lånebehov, då det gällde förvärv av tomtmark för bostadsbebyggelse.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt, att motionen II:442 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr **PERSSON, HELMER**, (k):

Herr talman! Det är ju bekant att kommunerna är mycket intresserade av att förvärva mark till bostadsbebyggelse, men det är också bekant att kommunerna på grund av penningbrist inte kan förvärva den tomtmark som är behövlig. Därför har vi i en motion hemställt om tillsättande av en utredning rörande en fond för tillgodoseende av kommunernas lånebehov för förvärvande av tomtmark för bostadsbebyggelse. Vi menar bland annat att detta skulle skapa större förutsättningar att motverka tomtspekulation. Det skulle också medverka till att åstadkomma en rimlig hyresnivå.

Vi har tidigare motionerat i denna sak, men utskottet har då liksom nu ställt sig avvisande och uttalar nu en from önskan om att rimliga kommunala lånebehov för förvärv av tomtmark bör kunna tillgodoses på den allmänna låne marknaden. Detta är naturligtvis inget annat än ett fromt önskemål, eftersom ju kommunerna icke har de möjligheter som utskottet här pekar på.

Med hänvisning till de fina argument som finns i vår motion och med hänvisning till de svaga argument som ut-

Ang. rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden

skottet anfört ber jag få yrka bifall till motion II: 442.

Herr STÄHLE (s):

Herr talman! I motion II: 442, som nyss har refererats, hemställer man att riksdagen skall begära att Kungl. Maj:t gör en skyndsam utredning om möjligheterna att skapa en fond som kan bättre tillgodose kommunernas lånebehov särskilt med tanke på förvärv av tomtmark.

Då utskottet behandlat denna fråga har vi tagit hänsyn till att frågan om inrättande av ett hypoteksinstitut för utlåning till kommuner har inkommit till Kungl. Maj:t efter en framställning från Sparbankernas bank, och den frågan är för närvarande föremål för prövning. För de kommuner som inte själva har möjligheter att gå ut på obligationsmarknaden kan det enligt utskottets mening genom detta hypoteksinstitut öppnas en indirekt väg för att skaffa medel. Då man även har anledning förmoda att statens lånebehov också i framtiden kan begränsas, kommer det att bli ett växande utrymme för övriga låntagare och därvid även för kommunernas upplåning.

Med hänsyn till dessa omständigheter ber jag herr talman, att få yrka bifall till bankoutskottets utlåtande.

Efter härmed slutad överläggning gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare på bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 17, i anledning av väckta motioner om översyn av lagstiftningen rörande explosiva varor;

nr 18, i anledning av väckt motion om snabbare åtgärder mot ungdomsbrottslingar; och

nr 19, i anledning av väckta motioner om åtgärder för att tillföra domstolarna trafikteknisk sakkunskap.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Ang. rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 13, i anledning av väckta motioner rörande rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden.

Andra lagutskottet hade till behandling förehåft sex inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen

1. de likalydande motionerna nr 295 i första kammaren av herr *Kronstrand* och herr *Peterson, Eric*, samt nr 362 i andra kammaren av herr *Carlsson* i Tibro *m. fl.*, angående rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden,

2. de likalydande motionerna nr 369 i första kammaren av herr *Nordenson* och herr *Jacobsson, Gösta*, samt nr 447 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Borås, *m. fl.*, angående återlån till företagare av ATP-avgifter, samt

3. de likalydande motionerna nr 484 i första kammaren av herr *Mattsson* och herr *Andersson, Torsten*, samt nr 559 i andra kammaren av herrar *Gustafsson* i Kårby och *Antonsson*, om rätt för mindre företagare till återlån från allmänna pensionsfonden.

I motionerna I: 295 och II: 362 hade yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa om skyndsam utredning och förslag till nästa års riksdag om rätt för företagare till återlån ur allmänna pensionsfonden genom betalning av avgifter medelst revers och i övrigt efter i motionerna angivna riktlinjer.

I motionerna I: 369 och II: 447 hade hemställts, att riksdagen måtte för sin del besluta, dels att arbetsgivare skulle

Ang. rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden

medgivas rätt att för återlån få utnyttja de ATP-avgifter som inbetalats under loppet av de fem senast förflutna åren och dels att återlånens belopp skulle höjas från 50 till 75 procent av inbetalade avgifter.

I motionerna I: 484 och II: 559 hade anhållits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning och förslag angående en reformering av bestämmelserna för återlån från allmänna pensionsfonden, så att jord- och skogsbrukarnas och mindre företags kreditbehov bättre kunde tillgodoses i enlighet med vad i motionerna anförts.

Utskottet hade i det nu ifrågasvarande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motioner, nämligen

- 1) I: 295 och II: 362,
- 2) I: 369 och II: 447 samt
- 3) I: 484 och II: 559

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av fru *Hamrin-Thorell*, herrar *Birke*, *Nyman*, *Thorsten Larsson* och *Anderson* i Sundsvall, fröken *Wetterström* samt herrar *Wiklund* i Stockholm och *Gomé*r, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del erhålla den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen i anledning av förevarande motioner I: 295 och II: 362, I: 369 och II: 447 samt I: 484 och II: 559 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

dels om skyndsamt förslag till sådan ändring av reglementet för allmänna pensionsfondens förvaltning, att återlånerätt finge ackumuleras under fem år,

dels om en skyndsamt förutsättningslös utredning rörande återlånerätten under beaktande av de i motionerna framförda synpunkterna.

Herr **BIRKE** (h):

Herr talman! Den fråga som andra lagutskottet nu behandlat är ingen ny fråga, utan den var föremål för riksdagens behandling redan i fjol.

Återlånen från ATP-fonderna var under år 1961 ganska blygsamma. De uppgick inte till mer än cirka 2 miljoner kronor. I år föreligger redan nu ansökningar om lån till över 50 miljoner kronor. Beloppet kommer i fortsättningen att stiga år från år.

De nuvarande reglerna om återlån anser vi reservernas vara olämpliga. Enligt motionärernas uppfattning visar också de vunna erfarenheterna att återlånebestämmelserna bör ges en mera praktisk och kostnadsbesparande utformning. En utformning som tillfredsställer dessa krav kan säkert åstadkommas genom att varje avgiftsbetalare medgives rätt att under längre period för återlån få utnyttja inbetalade avgifter. En ackumulering under förslagsvis fem år skulle bli av stor betydelse inte minst för den mindre företagsamheten, då därigenom även årsavgifter understigande 1 000 kronor skulle kunna utnyttjas för återlån. Ackumuleringen bör även omfatta avgifter inbetalda under år 1960.

Nuvarande regler föreskriver att återlån får ske endast till 50 procent av inbetalda avgifter. Begränsningen bör kunna höjas till 75 procent.

Utskottet säger i utlåtandet att återlåningsreglerna inte i alla avseenden helt är ändamålsenliga, men anser att utredning härom bör anstå. Vi reserveras däremot anser en skyndsamt utredning nödvändig.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till den reservation som finnes fogad vid utskottets utlåtande av fru *Hamrin-Thorell* m. fl.

Herr **LARSSON, THORSTEN**, (cp):

Herr talman! Som herr *Birke* påpekade är denna fråga inte ny här i kammaren.

Redan vid ATP:s införande diskuterades även frågan om försäkringsfondernas uppläggning och förvaltning ganska ingående. Många mindre företagare är givetvis intresserade av att ha möjlighet till återlån ur fonden. Bestämmelserna för återlån har emellertid blivit sådana att det i praktiken är ganska besvärligt att kunna få dessa lån.

Ang. rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden

En liten företagare, som kanske betalar 1 000 kronor i arbetsgivaravgift, får enligt nuvarande bestämmelser återlåna 50 procent härav, alltså 500 kronor. Enligt reglerna måste han inge nya ansökan varje år för att få låna dessa 500 kronor. Det är, anser vi, en orimlig ordning. Om företagarna såsom vi föreslagit i vår motion kunde liksom få samla upp denna kvot under t. ex. fem år skulle företagaren i det exempel som jag här anför på en gång kunna få låna 2 500 kronor. 500 kronor är i dagens situation inga stora pengar för ett företag, men 2 500 kronor kan vara det.

Nu hoppas jag faktiskt att statsrådet efter förnyat övervägande skall komma med ett förslag i denna riktning. Det har han ju för övrigt ställt i utsikt vid något tillfälle i samband med att han lade fram propositionen. Jag har nämligen faktiskt börjat misströsta litet om ett initiativ från utskottet och dess socialdemokratiska ledamöter. År efter år får vi ju från andra lagutskottet höra: »Visst har ni rätt, vi kan i långa stycken följa tankegångarna i vad ni föreslår.» Men så tillägger man alltid: »Eftersom det inte gått längre tid sedan fonden skapades anser vi i utskottet ändå att motionerna bör avslås.» Jag har faktiskt svårt att förstå sakskalet bakom en sådan motivering. Om vi är överens om att bestämmelserna är oriktiga och i praktiken leder till orimliga verkningar bör vi väl ändra dem och inte låta bestämmelserna kvarstå så att vi liksom samlar på hög ännu fler felaktigheter under de år som kommer.

Detta var, herr talman, sakmotivet. Det taktiska motivet för icke socialdemokrater är kanske litet mera svårförståeligt. Trots detta hoppas jag att frågan skall bli föremål för en översyn och en utredning. Jag vill också för kammaren understryka angelägenheten av att en del andra frågor som herr Birke här berört, t. ex. den procentuella storleken av lånen, amorteringstidens längd etc., även blir föremål för utredning.

Med det anförda ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den gemensamma reservation som vi fogat vid utskottets utlåtande.

Herr NYMAN (fp):

Herr talman! Företagarnas möjligheter till återlån från allmänna pensionsfonden vill jag gärna se som en med tiden allt viktigare förutsättning för en produktionsökning, som vi alla anser så önskvärd för framstegstakten i vårt samhälle. Produktionsökning är grundförutsättningen för en jämn och produktiv sysselsättning enligt stabiliseringsutredningen, och därom är vi alla eniga. Den fjärde långtidsutredningen, som i dagarna publicerats, är inne på samma fråga. Huvudmålet bör enligt utredningen vara att höja vårt produktionsresultat från i genomsnitt 3,5 procent under 1950-talet till 4 procent under 1960-talet.

En snabbare produktionsökning kräver att investeringarna i realkapital får en större andel av nationalprodukten än genomsnittet under 1950-talet. Denna andel har under efterkrigstiden successivt ökat. För investeringar krävs kapital, som det i goda tider alltid är stark konkurrens om och som kostar mycket pengar att uppbringa och förränta. Industrieföretagen har enligt långtidsutredningens särskilda enkät räknat med att öka sin sysselsättning med 70 000 personer under första hälften av 1960-talet. Detta överstiger den tillgång på arbetskraft som kommer att stå till industriens förfogande.

Industriproduktionens utveckling i mera kapitalintensiv riktning måste därför påskyndas. Det betyder att ökad produktion per sysselsatt individ är nödvändig, vilket bl. a. betyder ökad kapitalinsats.

Enligt utredningens kalkyler krävs en ökning av industriens investeringar med cirka 40 procent mellan åren 1960 och 1965. Åren 1956—1960 uppgick investeringarna till cirka 12,6 miljarder, och de beräknas till 18,6 miljarder åren 1961—1965.

Även om det de senaste åren har varit lättare att uppbringa kapital på den fria marknaden genom att den officiella sektorn har varit återhållsam, så har det ändå varit besvärligt, särskilt för de mindre företagen, att konkurrera på kapitalmarknaden. Allt eftersom ATP-fonderna ökar så kommer naturligt nog

Ang. rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden
företagarna att i allt större utsträckning vilja vända sig till dem för att återlåna de medel som de inlevererat för sina anställdas pensioner. Genom nuvarande regler har ändå erkänts att fondmedlen i viss utsträckning skall ställas till företagarnas förfogande.

Vad vi reserverar speciellt är ute efter är liberalare och enklare återlåningsregler. Som framhållits här tidigare anser man inom uskottet att reglerna inte är helt ändamålsenliga eller åtminstone praktiskt utformade utan behöver bli föremål för en omprövning sedan ytterligare erfarenheter vunnits. Det är nu bara fråga om när en sådan omprövning bör ske.

Herr talman! Jag undrar om vi kan vänta till slutet av detta årtionde med denna omprövning, om det är framsynt med tanke på produktionsutvecklingen och framstegstakten under detta årtionde och om det är rätt. Vi reserverar anser att en förutsättningslös utredning behöver komma till stånd skyndsamt.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr **ELOWSSON, NILS**, (s):

Herr talman! I de här ifrågavarande motionerna begärs att försäkringsavgifterna skall få betalas medelst reverser. Det begärs vidare att amorteringstiden för lånen skall sträckas ut till 20 år, att lånebeloppet skall höjas till 75 procent av de inbetalade avgifterna och vidare att utlåningsräntan skall sänkas.

Vad först reverserna beträffar är det den sak som vi haft svårast att smälta och förstå inom uskottet. Det förekommer mig vederligen inte på annat håll att man betalar försäkringsavgifter medelst skuldförbindelser av detta slag. Skulle man inlåta sig på ett sådant förfaringsätt och godkänna det betalnings sättet skulle vi få ett mycket omfattande arbete för att undersöka i vilken mån det fanns verkliga betalningsmöjligheter för att infria de utställda reverserna. Det skulle föra med sig ett så omfattande arbete, att åtminstone alla de som inte vill att vi skall byråkratisera dessa låne-

möjligheter måste ta ett bestämt avstånd från förslaget. När man säger att man för att trygga inbetalandet av de utställda reverserna skulle kunna skapa en garantifond, betyder detta i sin tur ytterligare besvär och krångel. Det kan följaktligen näppeligen tänkas, att man ifrån riksdagens sida skulle gå med på någonting sådant.

När det sedan gäller den längre amorteringstiden, höjningen av återlånerätten av de inbetalda avgifterna till 75 procent och den lägre inlåningsräntan, har vi visserligen under behandlingen i utskottet sagt, att vi inte är så alldeles säkra på att alla de bestämmelser, enligt vilka de här tre fonderna nu sköts, är sådana att de alltid kommer att kunna tillämpas. Men vi har å andra sidan sagt, att eftersom denna fond och dess låneverksamhet inte har existerat i mer än omkring två år, så har man inte under denna korta tid kunnat skaffa tillräcklig erfarenhet för att det skall kunna motiveras, att vi redan nu företar en förändring av reglementena för dem. Vi får utgå ifrån, att det behövs ytterligare några år för att man skall kunna skaffa nödvändig erfarenhet.

Det är av dessa anledningar, herr talman, som vi har bestämt avstyrkt att det vidtages några förändringar nu, och jag yrkar alltså bifall till utskottets hemställan.

Herr **LARSSON, THORSTEN**, (cp):

Herr talman! Till detta vill jag bara göra det påpekandet, att riksrevisionsverket här har sagt just när det gäller kvoterna, att samlandet på dem i exempelvis fem år, som vi motionsvägen och i reservationen föreslagit, inte innebär någon svårighet. Administrativt sett vore det alltså enkelt att fullfölja detta.

Jag förstår inte, herr Elowsson, varför man skall behöva ytterligare tid på sig för att kunna gå med på en sådan sak. Det kan ju inte vara rimligt att begära att småföretagen årligen skall vara tvungna, om de vill ta ut sin kvot, att varje år komma med en ansökan. Nog hade det varit administrativt bättre ur

Ang. rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden

alla synpunkter, att man t. ex. fått samla på en femårskvot.

Vad sedan amorteringstiden beträffar är det klart, att det vore riktigt om den bleve utsträckt. Låt oss ta det här exemplet där 500 kronor om året finns att låna. Om företaget har samma storlek efter 10 år får det alltså då endast låna till varje års amortering, och det kan ju inte vara någon större vinst, herr Elowsson.

Därför menar vi ifrån vår sida, att den reservation, som föreslår att det skall komma till stånd en utredning, borde kunna bifallas i dessa delar.

Herr **PETTERSSON, GEORG**, (s):

Herr talman! När jag läste motionerna och reservationen här undrar jag om det inte är vissa saker, som man faktiskt glömt bort.

Vi skall erinra oss att det här är fråga om ett pensionssystem med en fördelningsprincip, som kommer att leda därtill, att vi för ett års utgifter skall ta in de avgifter, som behövs för att täcka dem. Det året kan det naturligtvis inte finnas rätt att få återlån, därför att då har avgifterna gått åt till att täcka pensionskostnaderna. I så fall måste man ta avgifter, som är mycket höga, för att över huvud taget bereda dem som betalar avgifter möjlighet till återlån. En återlånerätt för de avgifter man inbetalar kan alltså bara gälla under fondens uppbyggnadstid. Redan nästa år, 1963, skall man börja att betala ut pensioner på de avgifter som betalats in. Det blir alltså en reduktion redan då av avgifterna, som begränsar återlånemöjligheterna. Det kommer alltså att bara ges möjligheter att få lån ur de fonder, som man erhåller under uppbyggnadstiden.

Att då här först och främst försöka fastställa en regel, som skulle ge rätt för dem, som har att betala avgifter, att få låna 75 procent — det håller inte. Det håller inte rent matematiskt därför att man då måste ta ut så mycket mera.

Och att tänka sig, att man skulle kunna få ackumulera en lånerätt under fem år ställer jag mig också oerhört frågan

de inför. Hur skall man då kunna tänka sig en fondförvaltning, om den som har betalat in avgifterna skall kunna ha en dylik fordran på ett lån, som skall ligga under fem år. Hur skall då de som är fondförvaltare ha medlen placerade? De måste ha dem placerade så, att de vet, att de alltid har dem disponibla när man kan komma och ställa anspråk, eller också måste de säga upp andra lån, som redan är beviljade, för att de som anser sig ha rätt att få ett återlån skall kunna få det.

Hela resonemanget vilar, såvitt jag förstår, på felaktig grund. När utskottet här talar om att de kanske inte är ändamålsenligt uppbyggda, tolkar jag det på det sättet, att utskottet varit medvetet om att den dag kommer, då det inte finns utrymme för någon procentuellt bestämd återlånerätt.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **STEFANSON** (fp):

Herr talman! Det har varit avsikten att de ATP-fonder, som byggs upp successivt, skall kunna lånas ut till näringslivet för att stimulera produktionen och även för att göra fonderna räntabla. Svensk företagsamhet har också vissa möjligheter att komma i åtnjutande av fondmedel, för sin kapitalförsörjning, nämligen de obligationslån, vari fondernas medel kan placeras. För de mindre företagen har också vissa medel härvidlag skapats bl. a. genom beslutet i riksdagen för två år sedan om en omkonstruktion av Aktiebolaget Industri-kredit. Ytterligare en sådan möjlighet kommer till stånd när 1960 års företagskreditutredningförslag om det nya hypoteksinstitutet »Aktiebolaget Företagskredit» kommer på riksdagens bord. Det är dessa kreditinstituts uppgift att låna upp medel i ATP-fonderna och slussa över dem till de mindre och medelstora företagen.

Förutom dessa metoder har både stora och små företag den möjlighet till krediter ur ATP-fonderna, som återlånerätten ger. Med den konstruktion, som åter-

Ang. rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden

lånerätten f. n. har, är denna möjlighet emellertid av rätt liten betydelse. Det framgår också därav att förra året endast 0,2 procent av fondernas medel placerades i återlån.

Varför har nu den svenska företagssamheten så ringa intresse av dessa återlån? Tidigare i debatten har det nämnts vissa skäl härför, och jag vill nu bara framhålla ett av dem, nämligen det skälet att för närvarande endast relativt små belopp kan återlånas ur fonderna.

Herr Elowsson sade som exempel härpå att en företagare, som betalar in 1 000 kronor till fonden, endast fick återlåna 500 kronor och att denne företagare skulle vinna på att få ackumulera återlånerätten i fem år och låna 2 500 kronor. Återlånen sker mot fullt bankmässiga säkerheter, men även för denne företagare vore det självfallet av betydelse att kunna placera ett återlån i fonderna.

Jag tror emellertid att möjligheten att återlåna i fonderna har ännu större betydelse för en annan och till storleken något större kategori av företagare. Jag kan som exempel ta ett företag med 20 anställda och en lönesumma på i genomsnitt 15 000 kronor för att belysa hur återlånen verkar. Detta företag, som tillhör de största företagen, vars premier tillföres den tredje fondstyrelsen, får i år mot fullt bankmässiga säkerheter från fonden låna omkring 4 400 kronor. En kredit av denna storleksordning mot fullt bankmässiga säkerheter ger bankerna i regel utan att alls blanda in ATP-fonderna i bilden.

Detta är en av orsakerna till att återlånen inte har fått den betydelse, som man kanske ursprungligen tänkt sig. Om man får möjligheter att ackumulera återlånerätten till t. ex. fem år, betyder detta, samtidigt som premierna successivt stiger, att lånesumman för nämnda företag ökar från omkring 4 400 kronor till 30 000 å 40 000 kronor, och då kan det ju vara något värde med återlånerätten.

Motståndarna till en ackumulerad återlånerätt invänder, att fonderna inte skulle kunna gardera sig mot de krav

på återlån, som sålunda kan komma från företagets sida. Fonderna skulle nödsakas hålla en hög likviditet och detta skulle menligt inverka på deras möjligheter till räntabla placeringar. Den olägenheten kan motverkas genom att man kräver en föranmälan i fonderna för den som önskar ackumulerade återlån, t. ex. ett par månaders förvarning. Fonderna får in betydande belopp varannan månad, och de skulle således genom dessa förvarningar från bankerna — återlånen sker nämligen hos bankerna — kunna gardera sig för de återlån, som på så sätt skulle komma att anmälas från bankhåll. Jag tror att svårigheterna går att övervinna, och jag anser det vara nödvändigt och lämpligt att det göres en utredning beträffande vidgade metoder för återlånerätten.

Jag ansluter mig, herr talman, till den reservation, som har lämnats till utskottets utlåtande.

Herr SVENSSON, AXEL, (s):

Herr talman! Man blir mer och mer förvånad för varje riksdag som går när motioner av det slag, som vi just nu behandlar, återkommer. Motionärerna tycks ha den meningen, att denna fond är någonting som riksdagen kan behandla hur som helst. Man betraktar den som en statlig fond, som man bara kan låna pengar ur efter de regler som riksdagen beslutar, och man har den uppfattningen att dessa regler kan liberaliseras hur långt som helst.

Och det underliga är, herr talman, att de som ställer dessa krav på att pengar skall få lånas upp till 75 procent av inbetalda avgifter representerar den grupp av svenska medborgare, som med näbbar och klor kämpade emot ett införande av den allmänna tjänstepensioneringen. Det är märkligt att man bara på några få år har kommit till den uppfattningen att vi beträffande denna fond, som representerar alla anställdas pengar och från vilken de enligt fastställda regler skall få sin pension, i den svenska

Ang. rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden

riksdagen skall kunna besluta om reglerna nästan hur som helst utan att skapa garantier för om det över huvud taget skall lånas ut några medel från dessa fonder.

Utskottet säger att det inte betraktar reglerna som ändamålsenliga, och vi har nog litet till mans den uppfattningen att reglerna inte alls överensstämmer med deras uppfattning som skall ha avkastningen en gång i form av pensioner. Jag tror att man på det hållet, som herr Georg Pettersson erinrade om, har i tankarna att återlänareglerna helt bör avskaffas, att det bör inrättas ett slags bank- eller hypoteksinstitut som sköter hela verksamheten och att utlåningen skall ske efter samma stränga krav som varje bank i detta land ställer upp för dem som vill vara låntagare. Jag anser att man inte får ta större risker när det gäller pengarna i den här fonden än vad bankinrättningarna tar när de lånar ut pengar. Det innebär ju inte att näringslivet inte skall kunna låna pengar från fonden, men jag tror att det är riktigt att man ställer upp kravet, att pengarna inte skall få lånas på liberalare villkor än vad som normalt gäller vid lån i bankinrättningar.

Jag tror således att motionärerna, som kommer igen år efter år, anstränger sig förgäves för att komma längre än vad nuvarande regler medger. Jag tror att motståndet kommer att förbli mycket hårt från de blivande pensionärerna. De vill inte att reglerna luckras upp på ett sådant sätt, att det kan innebära risker för att fonden på ett eller annat sätt förlorar de medel som den har lånat ut.

Det är egentligen detta jag skulle vilja erinra om: vi får försöka komma tillbaka till det som ursprungligen har gällt, nämligen att ingen annan har med dessa pengar att skaffa än de människor som pengarna är inbetalda för och vilka har intjänat dem — arbetare, tjänstemän och anställda över huvud taget. Det är deras medel, som finns i fonden, och de medlen skall förvaltas på ett så riskfritt sätt som möjligt.

Jag ber med detta, herr talman, få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! Jag hade nog inte tänkt yttra mig vidare i denna debatt, om inte herr Axel Svenssons senaste anförande hade uppkallat mig.

Herr Svensson säger att det är underligt att vi, som har bekämpat ATP, nu kommer och gör anspråk på att få låna dessa pengar. Innebär detta, herr Axel Svensson, att de som haft tillräcklig majoritet för att genomföra ett visst förslag också skall ha monopol på att avgöra hur detta förslag skall se ut i framtiden?

Men det är ju egentligen inte detta det rör sig om. Jag vill här konstatera, att när denna lag antogs och när förvaltningen av dessa fonder diskuterades, så sades det helt enkelt ifrån att det skulle finnas återlänar rätt för företagen. Jag bara konstaterar att det har lovats så. När herr Axel Svensson nu anser, att vi »anstränger oss förgäves», har jag med sista delen av mitt huvudanförande egentligen velat uppvisa, att jag tror att vi inte gör detta. Även om de socialdemokratiska ledamöterna i andra lagutskottet skriver väldigt negativt, är jag rätt övertygad om att man inte kan fortsätta att tillämpa nu gällande regler i framtiden. Jag vill än en gång erinra om att statsrådet lär ha sagt, att han avser att komma med eventuellt andra förslag för detta. Även om vi här inte alls kan få gehör hos den socialdemokratiska majoriteten, får vi alltså hoppas att statsrådet gör som han utlovat.

Vidare, herr talman, framhålles det att det inte är egna pengar vi lånar utan pensionsfondens pengar. Ja, herr Axel Svensson, när kan man låna sina egna pengar? Det är väl i regel så att man måste gå dit och låna där pengarna finns, och de finns i detta fall i fonderna. Pengarna skall lånas ut under betryggande bankmässiga former, och då går man inte alls pensionernas säkerhet för nära.

Till sist vill jag fråga: Tror inte kammarens ärade ledamöter att många av dessa blivande pensionärer, som nu är arbetare i de företag som behöver få återlån, är intresserade av att företaget

Ang. rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden kan göra en investering, som gör det mera bärkraftigt och konkurrenskraftigt i fortsättningen? Jag tror att företagets anställda är av den uppfattningen, även om vissa politiker här företräder en annan mening.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Birke begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 13, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppsesning.

Då herr talmannen fann tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, verkställdes härefter votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 62;

Nej — 56.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 14, i anledning av väckt motion angående upphävande av värnpliktslagens regler om reservofficersaspirants tjänstgöringstid;

nr 15, i anledning av väckta motioner angående lagen om semester; och

nr 16, i anledning av väckta motioner om viss ändring i butikstängningslagen.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av tredje lagutskottets utlåtande nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till brandlag och brandstadga m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till brandlag och brandstadga m. m., i vad propositionen hänvisats till konstitutionsutskottet, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 12, i anledning av väckt motion angående översyn av bestämmelserna om äganderättsanmälan beträffande bil;

nr 13, i anledning av motioner om slopande av kontrollen vid överlåtelse av bostadsrätt; och

nr 14, i anledning av väckta motioner om ersättning i realvärden till skadelidande vid sjöreglering m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av väckta motioner om åtgärder till främjande av den svenska frukt- och dryckskonsumtionen;

nr 7, i anledning av väckta motioner om forskning rörande vidgad användning av öländsk kalksten;

Om begränsning av ungdomens tobakskonsumtion

nr 8, i anledning av väckta motioner om åtgärder i syfte att beakta de rörelsehindrades problem; och

nr 9, i anledning av väckt motion om utredning rörande zigenarfrågan.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om begränsning av ungdomens tobakskonsumtion

Föredrogs ånyo allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 10, i anledning av väckt motion om begränsning av ungdomens tobakskonsumtion.

I en inom andra kammaren väckt och till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion II:21, av herr Börjesson i Falköping, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en skyndsam utredning av möjligheterna till en begränsning av ungdomens tobakskonsumtion i enlighet med vad i motionen anförts.

I motionen hade framhållits, att tobakskonsumtionen bland ungdomen ökat och nått en betydande omfattning, vilket kunde medföra risker för hälsan. Rökning bland ungdom borde därför enligt motionären motverkas genom intensifierad upplysning i bland annat skolan om tobakens skadeverkningar; dessutom borde radio och TV utnyttjas för frågans kontinuerliga och planmässiga behandling; vidare kunde starkt ifrågasättas om det icke borde införas förbud för ungdom under 16 år att inköpa tobaksvaror.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att motionen II:21 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr SCHÖTT (h):

Herr talman! Inom utskottet förekom det en mycket livlig diskussion i detta ärende. Alla var överens om att den stora tobakskonsumtionen bland ungdomen är ett allvarligt problem. Olika uppslag hur man skulle komma till rätta med det diskuterades. Det mest drastiska kom

från en av utskottets ledamöter, som föreslog att samtliga inom utskottet skulle besluta sig för att sluta röka och därigenom ge ungdomen ett gott exempel.

Resultatet av vår diskussion ser vi i utskottsutlåtandet. Det är enhälligt, och där understrykes allvaret i den nuvarande situationen.

Herr talman! Jag vill endast med några ord ge särskilt eftertryck åt vad utskottet anför om skolmyndigheternas ansvar i saken. Det heter på s. 18:

»Skolöverstyrelsen har i sitt yttrande redogjort för olika åtgärder som styrelsen vidtagit. Utskottet förutsätter att styrelsen uppmärksam följer denna fråga och vill understryka vikten av att de lokala skolledningarna utnyttjar det material som styrelsen ställer till förfogande och i övrigt följer styrelsens rekommendationer. Det är vidare angeläget att skolorna genom hänvändelser till föräldraföreningar och på annat sätt söker giva föräldrarna bättre kännedom om tobaksrökningens omfattning bland ungdomen och om rökningen skadliga verkningar på hälsan i syfte att väcka deras känsla av föräldraansvar i denna angelägenhet.»

Jag har den uppfattningen, att det tyvärr inte är alla skolstyrelser och rektorer som följer skolöverstyrelsens rekommendationer. Jag kan mycket väl förstå dem som ställer sig tveksamma inför ett generellt förbud för skolungdom att röka. Däremot ber jag att bestämt få ta avstånd från dem som vid planerandet av skollokaler på gymnasie-stadiet vill inrätta särskilda rökrum för eleverna. En sådan flathet tycker jag att man inte bör tolerera. Är det så att man nödgas medge rökning i skolan, bör man se till att eleverna kommer ut i friska luften och röker där.

Herr talman! Jag vill endast än en gång understryka det allvarliga i situationen och ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 76, angående anslag för budgetåret 1962/63 till vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.;

nr 90, med förslag till lag om allmän försäkring, m. m.;

nr 111, angående ändrade grunder för bidrag till skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner, m. m.;

nr 112, angående viss omorganisation inom kommerskollegium i samband med avveckling av statens handelslicensnämnd, m. m.; och

nr 116, angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1962/63.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 579, av herr *Jacobsson, Gösta m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition

nr 54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.;

nr 580, av fröken *Ljungberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.;

nr 581, av herr *Olsson, Erik, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.; och

nr 582, av herr *Wirmark m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.24.

In fidem

K.-G. Lindelöw